

ORTAÖĞRETİM VELİ REHBERLİK KİTABI - II

ORTAÖĞRETİM VELİ REHBERLİK KİTABI - II

Genel Yayın Yönetmeni

Halil İbrahim TOPÇU

Doç. Dr. Mustafa OTRAR

Yayın Koordinatörü

Ömer SARICA

Serpil ALTUNCU VAROL

Editör

Mustafa KARAMAN

Hicran TAMKOÇ

Yazarlar

Dr. İbrahim DENİZ

Dr. Mustafa KANDIRMAZ

Beyza KURT

Burcu KARAKÖSE

Eda AKAR

Esra GÜLEÇER

Havva Ahu ALMALI

Hicran TAMKOÇ

İhsan SAVAŞ

İlhami ŞAHİN

Merve ÖZORPAK

Mustafa İŞLEK

Sezer ETDÖĞER

Tuba BAŞTAN KESKİNSOY

Volkan ÇETİN

Zehra BÖKE

Dil Uzmanı

Kübra YALÇINER

Görsel Tasarım

Hilal SAKİN

Nagihan ERGİYEN

ISBN: 978-975-11-8150-3

Bu yayın Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü ve Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır.

Gerçekleştirilen çalışmalara UNICEF Türkiye Temsilciliği katkıda bulunmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığı

Atatürk Bulvarı No: 98 Bakanlıklar / ANKARA

Tel: 0312 4132680

0312 4132681

0312 4131838

www.meb.gov.tr

unicef her çocuk için

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu - UNICEF

Turan Güneş Bulvarı No.106 Kat: 7 06550

Çankaya / ANKARA

Tel: +90 312 545 10 00

www.unicef.org.tr

@UNICEF Türkiye Temsilciliği 2024

Her hakkı saklıdır. Bu yayında yer alan ifadeler UNICEF'in resmî görüşlerini temsil etmez.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	6
GİRİŞ	7
1. BÖLÜM: Yasal Konular ve Mevzuat	8
Pansiyon ve Bursluluk	19
Mesleki ve Teknik Eğitim	20
MESEM	22
Açık Öğretim Lisesi	23
Anadolu İmam Hatip Liseleri	24
Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi	25
2. BÖLÜM: Bütüncül Gelişimde Ailenin Rolü	28
Öğrenci Kulüpleri	30
Sosyal Sorumluluk Programı	30
Proje Çalışmaları	31
Beceri ve Değerlerin Kazandırılmasında Aile.....	35
3. BÖLÜM: MEB Dijital Öğrenme Ortamları	56
ÖBA, OGM Materyal, EBA, ÖDS, e-Okul, Diyalekt, HEMBA, e-YAYGIN, MEBİ	57
4. BÖLÜM: Yabancı Dil Gelişimi	62
5. BÖLÜM: Üniversite Hazırlık Sürecinde Ebeveyn Olmak	66
Verimli Ders Çalışma	69
Sınav Kaygısı	71
YKS Sistemi	78
6. BÖLÜM: Meslek Seçimi ve Tercih Dönemi	80
Yetenek Farkındalığı	82
İlgi Farkındalığı	84
Mesleki Değer Farkındalığı	85
Meslek Seçimi Sürecinde Ebeveynlere Öneriler	87
Tercih Döneminde Ebeveynlere Öneriler	88
7. BÖLÜM: Sık Sorulan Sorular	90
Kaynaklar	95

ÖN SÖZ

Değerli Velilerimiz,

Ortaöğretim dönemi, çocuklarımızın hayatında büyük bir öneme sahiptir. Bu süreçte sosyal duygusal gelişim, kariyer gelişimi ve akademik gelişim; başarılı bir gelecek inşa etmek için birbirini tamamlayan temel unsurlardır. Ancak ortaöğretimde karşılaşılan konular ve süreçler bazen karmaşık olabilir. Eğitimin sadece okul ortamında değil evlerinizde de devam ettiğinin bilinciyle siz değerli velilerimize rehberlik etmek ve desteğimizi sunmak amacıyla bu kitabı hazırladık. Bu süreçte onları desteklemek için atacağınız her adım, onları daha parlak bir geleceğe hazırlamakta yardımcı olacaktır.

Ortaöğretim sürecinde, çocuklarınızın yeteneklerini en iyi şekilde ortaya çıkarmalarını ve kendilerini geliştirmelerini desteklemek sizlerin en temel görevlerindendir. Doğru bilgiye ulaşmak ve bu bilgileri doğru şekilde kullanmak, onların bu gelişim dönemini sağlıklı bir şekilde tamamlamalarına yardımcı olacaktır.

Ortaöğretim dönemi, çocukların mesleki gelişimi açısından da önemlidir. Bu dönemde gençler ilgi ve yeteneklerini keşfeder, meslekler hakkında bilgi edinir ve nihayetinde mesleklerini seçer. Üniversiteye hazırlık süreci, öğrencilerin akademik olarak kendilerini geliştirmelerini sağlar ve sınav stresiyle başa çıkma becerilerini geliştirir. Ebeveynler ve öğretmenler, bu dönemde öğrencilere rehberlik ederek gençlerin kariyer hedeflerine ulaşmalarında önemli bir rol oynar.

Bu kitap, son yapılan değişiklikleri içeren Ortaöğretim Kurumları Mevzuatı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin sosyal duygusal gelişimi, meslek seçimi, sınav kaygısı, verimli ders çalışma teknikleri; YKS ve tercih dönemi gibi önemli konular hakkında size açık ve anlaşılır bilgiler sunmayı amaçlamaktadır.

Unutmayın ki her zaman çocuğunuzun yanında olmanız, onlara güven duygusu verirken aynı zamanda güçlü hissetmelerini sağlar. Hazırladığımız bu kitabın sizlerin ve çocuklarınızın ortaöğretim dönemindeki yolculuğuna ışık tutmasını dileriz.

GİRİŞ

Ortaöğretim dönemi, çocukların hayatlarında önemli bir geçiş evresini oluşturur. Bu dönem; onlara kendilerini tanıma, güçlü yönlerini geliştirme ve zorluklarla başa çıkma becerilerini geliştirecek yaşantılar sunar. Çocukların potansiyellerini ortaya çıkarmalarına ve en iyi şekilde gelişmelerine yardımcı olmada ebeveynlerden rehberlik yapmaları beklenmektedir. Ebeveynler; çocukları koşulsuz severek, doğru bilgileri edinip onlara destek vererek ve olumlu örnek olarak rehberlik edebilirler.

Bu kitapta amacımız hem gelişimsel olarak zorlu gelişim görevlerini tamamlamasında hem de meslek seçimine ilişkin kararlar vermesinde çocuklara yardımcı olmakta ebeveynleri güçlendirmektir. Bu amaçla son yapılan değişiklikleri içeren ortaöğretim kurumları mevzuatı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin bütüncül gelişimi, sınav sürecinde ebeveyn olmak, yabancı dilin önemi, MEB tarafından geliştirilmiş dijital platformalar (OGM, EBA, ÖBA, HEMBA gibi) ve meslek seçimi konuları hakkında ebeveynler bilgilendirilmiştir. Bunun yanı sıra bütüncül gelişimi dikkate alınarak çocukların sadece akademik değil, aynı zamanda sosyal duygusal ve mesleki gelişimi hakkında velilere rehberlik yapılmıştır.

Ortaöğretim, üniversiteye geçişte kritik bir dönemdir. Hazırlanan kitabın bu zorlu süreçte çocukların bilinçli seçimler yapmasına yardımcı olmanızda size katkı sağlayacağı düşünülmektedir. YKS ve tercih dönemi, oldukça karmaşık ve stresli bir süreç olduğundan bu süreci sorunsuz bir şekilde atlatmak için size rehberlik etmesi beklenmektedir. Sınav kaygısıyla başa çıkma stratejileri ve verimli ders çalışma teknikleri, çocuklarınızın sınav stresini azaltmalarına ve akademik başarılarını artırmalarına yardımcı olmaktadır. Üniversiteye giriş hazırlığı ve tercih dönemi hakkında sizlere sunduğumuz bilgi ve tavsiyeler çocuklarınızın üst öğrenime geçiş sürecini daha rahat ve bilinçli bir şekilde geçirmelerini sağlamaktadır. Aynı zamanda meslek seçme ve hayatına yön verme gibi önemli kararları aldığı bu dönemde çocukların doğru tercihler yapabilmesi için ebeveyne düşen görevler hakkında rehberlik yapılmaktadır. Kitapta Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli tanıtılarak öğrencilerin eğitim hayatını destekleme hususunda ebeveynlerin güncel bilgilere sahip olması hedeflenmektedir. Bununla birlikte çocukların sosyal, duygusal ve zihinsel gelişimini bütüncül ele alarak onların gelişimi hakkında sizi yönlendirmektedir. Meslek seçme ve hayatına yön verme gibi önemli kararları aldığı bu dönemde çocukların doğru tercihler yapabilmesi için ebeveyne düşen görevler hakkında rehberlik yapılmaktadır. Meslek seçimi süreci çocuklarınızın kariyer yolculuklarında karşılaştıkları önemli bir dönemeç olduğu için bu süreçte dikkat edilmesi gereken faktörler, çocuklarınızın ilgi ve yetenekleri doğrultusunda nasıl yönlendirilebilecekleri ve nasıl desteklenebileceği konularına değinmekteyiz.

Bu kitap, Ortaöğretim Kurumları Mevzuatı'ndan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne, bütüncül gelişimden meslek seçimine, sınav kaygısından verimli ders çalışma tekniklerine, YKS ve tercih dönemine kadar pek çok konuda size yardımcı olacaktır.

1. BÖLÜM

YASAL KONULAR VE MEVZUAT

YASAL KONULAR VE MEVZUAT

Değerli Veliler,
Çocukların eğitim öğretimiyle ilgili mevzuata dair konular bu bölümde paylaşılacaktır.

Öğrencilerin okul yaşamlarını düzenleyen çeşitli yasalar ve yönetmelikler vardır. Bu yasa, tüzük ve yönetmelikler bir araya getirildiğinde “mevzuat” olarak adlandırılır. Mevzuat, öğrencilerin okul yaşamlarını düzenler. “Ortaöğretim kurumlarında hangi programlar vardır?, Öğrenciler hangi dersleri alırlar?, Öğrencinin bir başka okula geçmesi için gerekli şartlar nelerdir?” gibi birçok sorunun yanıtı mevzuatta yer alır. Ebeveynlerin bu konularda bilgi sahibi olması önemlidir. Mevzuat hakkında bilgi sahibi olan veliler, çocuklarının eğitim hayatına daha etkili bir şekilde rehberlik edebilir.

İlgili mevzuatın içinde ortaöğretim kurumları ile ilgili en geniş kapsamlı yönetmelik olması nedeniyle Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği çok önemlidir. Bu bölümde başta Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği olmak üzere ortaöğretim kurumları ile ilgili mevzuat sadeleştirilerek anlatılmıştır. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

Ortaöğretim Kurumları

Ortaöğretim kurumları; fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu liseleri, güzel sanatlar liseleri, spor liseleri, Anadolu imam hatip liseleri, mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki eğitim merkezleri ve çok programlı Anadolu liseleri ile resmî ve özel örgün eğitim kurumlarıdır.

Özel Gereksinimi Olan Öğrencilerin Ortaöğretim Kurumlarına Devamı

Özel gereksinimli öğrenciler; bireysel farklılıkları, yeterlilikleri, ilgileri, istekleri ve yetenekleri ile gelişim özellikleri dikkate alınarak yaşam becerilerini geliştirmek ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak üzere ortaöğretim kurumlarında öğrenimlerini sürdürürler.

Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Programlar ve Okutulan Dersler

Ortaöğretim kurumlarında öğrenciyi geleceğe hazırlayan ve Millî Eğitim Bakanlığınca uygun görülen derslerin programları uygulanır. Ortaöğretim kurumlarının özelliğine göre hangi derslere ağırlık verileceği haftalık ders çizelgesinde belirtilir. Öğretim programları okul ve program türlerine uygun olarak ortak derslerden, alan derslerinden ve seçmeli derslerden oluşur.

Ortaöğretim kurumlarında okutulan dersler

Seçmeli dersler öğrencilerin hedefleri, ilgileri, yetenekleri ve istekleri doğrultusunda çeşitli programlarda ilerlemelerine ve yükseköğretim kurumlarına yerleşmelerine imkân sağlar. Bu sebeple ebeveynlerin ders seçimi sürecinde okul idaresi ile iletişim hâlinde olması oldukça önemlidir.

Ders Seçimi

Ders seçimi okulun imkânlarına bağlı olarak velinin, sınıf rehber öğretmeninin ve psikolojik danışman/rehber öğretmenin bilgisi dâhilinde öğrenci tarafından aralık ve ocak aylarında yapılır. Bir dersin açılabilmesi için en az 10 öğrencinin o dersi talep etmesi gerekir. Yeterli sayıda öğrenci seçmediği için bir dersin açılmaması durumunda öğrenciler tercihleri doğrultusunda açılan diğer seçmeli derslere yönlendirilir. Süresi içerisinde ders seçimi yapmayan öğrencilerin dersleri okul yönetimince belirlenir. Ders yılı içerisinde öğrenci sayısı azalsa bile o dersin okutulmasına devam edilir.

Ders seçimi aralık ve ocak ayları içinde yapıldığından çocuğunuzun sınıf rehber öğretmeni, okulun psikolojik danışman/rehber öğretmeni ve okul idaresi ile iletişime geçmeniz önemlidir.

Çocuğunuz ders seçimini ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgesinde yer alan;

- » Akademik çalışmalar,
- » İnsan-toplum ve bilim,
- » Din-ahlak ve değer,
- » Kültür-sanat ve spor

başlıklarının altındaki derslerden birini seçerek yapabilir. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

Olağanüstü Durumlardaki Süreç

Eğitim öğretimi aksatacak nitelikte olağanüstü durumlar gerçekleşirse il ya da ilçe hıfzısıssıhha kurulunun kararı ve mahallî mülki idare amirinin onaylaması koşuluyla eğitim öğretime ara verilebilir. Bu gibi durumlarda okul yönetimleri ve millî eğitim müdürlüklerince gerekli önlemler alınarak telafi eğitimi yapılır.

Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş

Ortaokul ya da imam hatip ortaokulundan mezun olanlar ortaöğretim kurumlarına geçiş yaparlar. Merkezî sınav puanıyla öğrenciler okullara kayıt yaptırabilirler. Merkezî sınav puanıyla yerleşemeyen öğrenciler ortaöğretim kayıt alanı içindeki okullara kayıt yaptırabilirler. Güzel sanatlar ve spor liseleri, merkezî sınav puanına ek olarak yetenek sınavı da yapar. Öğrenciler, yetenek sınavında başarılı olmaları hâlinde bu okullara kayıtlarını yaptırabilirler.

Ortaöğretime geçiş sistemine bağlı olarak yapılan yerleştirmeye esas nakil işlemleri, puan üstünlüğüne ve okulların açık kontenjanlarına göre kılavuz hükümleri doğrultusunda Millî Eğitim Bakanlığınca yürütülür.

Ortaöğretim Kurumlarına Kayıt

Bir öğrencinin ortaöğretim kurumlarına kayıt yaptırabilmesi için ortaokulu veya imam hatip ortaokulunu bitirmiş olması ve öğretim yılının başlayacağı tarihte 18 yaşını bitirmemiş olması gerekir. 18 yaşını bitirmiş olanlar ortaöğretim kurumlarına kayıt yaptıramazlar. 22 yaşını tamamladığı yılın sonundaki sorumluluk sınavına girerek mezun olabilecek öğrenciler hariç 22 yaşını doldurmuş ve okuldan mezun olamamış kişilerin okulla ilişkisi kesilir. İlişkisi kesilen bu kişiler, açık ortaöğretim kurumlarına veya mesleki eğitim merkezine yönlendirilir.

Ortaöğretim Kurumlarına Kayıt İşlemleri

Öğrencilerin sekizinci sınıfta girdikleri Liselere Geçiş Sistemi'nden (LGS) aldıkları puan ve/veya yetenek sınav puanına göre öğrenciler kayıt hakkı kazandıkları okullara ilan edilen süre içinde başvurularını yaparak kayıtlarını yaptırırlar. İlan edilen süre içinde kayıt yaptırmayanlar bu okullara kayıt haklarını kaybederler.

Yurt dışında sekizinci sınıfı bitiren öğrenciler ile ortaöğretim kurumlarında asgari bir eğitim öğretim yılı öğrenim gören ve ortaöğretime yerleştirmeye esas puanla öğrenci alan okulların nakil şartlarını taşımayan öğrencilerin Anadolu, Anadolu imam hatip veya Anadolu türü mesleki ve teknik liselere nakil ve geçişleri; denklik belgesine göre program uyumu dikkate alınarak okulların kontenjan durumu ve öğrencinin ikamet adreslerine uygun okullara öğrenci yerleştirme ve nakil komisyonu tarafından yapılır.

Yurt dışından gelen öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına kayıt yaptırabilmesi için velisi aracılığıyla **il ya da ilçe millî eğitim müdürlüklerine** müracaat etmeleri gerekir. Merkezî sınav puanı bulunmayan öğrenciler, sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleşemezler.

Öğrenci Sayısı ve Sınıf Başkanlığı Seçimi

Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, spor liseleri, güzel sanatlar liseleri ile özel program ve proje uygulayan eğitim kurumlarında bir şubeye alınacak öğrenci sayısı 30; Anadolu liselerinde, Anadolu imam hatip liselerinde, mesleki ve teknik Anadolu liselerinde, çok programlı Anadolu liselerinde, mesleki ve teknik eğitim merkezlerinde ve mesleki eğitim merkezlerinde ise bir şubeye alınacak öğrenci sayısı 34'tür.

Bir sınıfta bulunan öğrenciler, sınıf öğretmenleri rehberliğinde her ders yılı için sınıf başkanı ve başkan yardımcısı seçer. Sınıf başkanlığına ve başkan yardımcılığına aday olacak öğrencilerde disiplin cezası almamış olmak ve örnek davranışlara sahip olmak şartı aranır.

Öğrenci Nöbeti

Öğrencilerin görev ve sorumluluk bilincini geliştirmek, okulun yönetim işlerine yardımcı olmalarını sağlamak amacıyla öğrencilere nöbet görevi verilir.

Öğrencinin Okula Geç Gelmesi

Okula geç gelme, birinci ders saati için belirlenen süreyle sınırlıdır.

Geç gelen öğrencilerin derse alınma şekli ve süresi öğretmenler kurulunca belirlenerek velilere ilan edilir.

Öğrencilerin Okula Devam-Devamsızlık Durumu ve İlişik Kesme İşlemleri

Okula devam zorunludur. Veli, çocuklarının okula devamını sağlamakla yükümlüdür. Devamsızlık yapan öğrenciler ders öğretmeni tarafından yoklama fişine, ilgili müdür yardımcısı tarafından da e-Okul sistemine işlenir. Günlük toplam ders saatinin 2/3'ü ve daha fazlasına gelmeyenlerin devamsızlığı **bir** gün, diğer devamsızlıklar ise **yarım** gün sayılır.

Yurt içinde ve yurt dışında bilim, tiyatro, spor, müzik, folklor, beceri yarışması, mesleki ve benzeri eğitici-kültürel faaliyetlere ve bunların hazırlık çalışmalarına katılmasına Bakanlık, mahallî mülki amirleri ve/veya millî eğitim müdürlüklerince izin verilen öğrenciler ile Gençlik ve Spor Bakanlığınca belirlenen faaliyetin hazırlık dönemi ve organizasyon sürecine katılan öğrenciler okula devam edemedikleri sürece faaliyet izinli sayılırlar. Bu süre devamsızlık süresine dâhil edilmez. Ancak faaliyet için verilen izinlerin toplamı bir eğitim öğretim yılının 2/3'ünden fazla olamaz. Okul içinde veya il içinde yukarıda belirtilen izinlerin dışında okul müdürü veya görevlendirmesi hâlinde nöbetçi müdür yardımcısı tarafından verilen faaliyet izinleri devamsızlıktan sayılmaz.

- » **Art arda iki gün özürsüz devamsızlık yapan öğrencinin durumu** posta, e-posta veya diğer iletişim araçlarıyla velisine bildirilir, veli okula davet edilerek öğrencinin durumu hakkında bilgilendirilir ve varsa özür belgesini okul yönetimine teslim etmesi istenir.
- » **Devamsızlığın 5, 15 ve 25. günlerinde** süregelen tedavisi ya da organ naklini gerektiren hastalığı bulunan öğrenciler, tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, özel eğitim meslek lisesine kayıtlı olan öğrenciler, koruma ve bakım altına alınmış çocuklar ve tutuklu öğrenciler için ise devamsızlığın 40 ve 55. günlerinde ayrıca tebligat yapılır ve öğrencinin okula devamının sağlanması istenir.

Öğrencilerin okula devamını sağlamak birinci derecede velilerin sorumluluğundadır.

Devamsızlık Süresi

10 günü özürsüz olmak üzere toplam 30 günden fazla devamsızlık yapan öğrenciler, ders puanları ne olursa olsun başarısız sayılırlar ve durumları yazılı olarak velilerine bildirilir. Önleme, müdahale ve yönlendirme komisyonu, devamsızlık yapan ve sınıf tekrarı riski bulunan öğrenci velisini devamsızlığın 5. gününde okula davet eder; devamsızlık nedenlerini ortadan kaldırmak için velilerle iş birliği yapar. Öğrencinin özürsüz olarak okula gelmediği **her bir gün** sosyal sorumluluk çalışmalarına bir saat olarak eklenir.

- » Birinci dereceden yakınına kaybeden öğrenciler için özürsüz devamsızlık süresi 10 günü geçmemek kaydıyla toplam devamsızlık süresi 40 gün olarak uygulanır.
- » Üniversite hastaneleri, eğitim ve araştırma hastaneleri veya tam teşekküllü hastanelerde kontrol kayıtlı sürekli tedaviyi, yatarak tedaviyi ya da organ naklini gerektiren hastalığı bulunanlar, sosyal hizmet, emniyet ve asayiş birimlerinin resmî raporları doğrultusunda koruma ve bakım altına alınanlar ile tutuklu öğrencilerin özürsüz devamsızlık süresi 10 günü geçmemek kaydıyla toplam devamsızlık süresi 60 gün olarak uygulanır.
- » Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ve özel eğitim meslek liselerine kayıtlı olan öğrencilerin özürsüz devamsızlık süresi 20 günü geçmemek kaydıyla toplam devamsızlık süresi 70 gün olarak uygulanır.

Birinci dereceden yakınına kaybeden öğrenciler için özürsüz devamsızlık süresi 10 günü geçmemek kaydıyla toplam devamsızlık süresi 40 gündür.

Öğrencinin devamsızlığıyla ilgili velisine yapılacak tebligat işlemleri posta, e-posta ve/veya bilişim araçlarıyla yapılır. Özür belgesi veya yazılı veli beyanı, özür gününü takip eden en geç 5 iş günü içinde okul yönetimine verilmelidir. Zorunlu hâllerde özür belgesinin teslim süresi okul yönetimince 20 iş gününü aşmamak üzere uzatılabilir. Öğrencilerin eğitime erişimlerinin mümkün olmadığı mahallî mülki idare amirince tespit edilerek izinli sayılmaları hâlinde izinli sayıldıkları süre devamsızlıktan sayılmaz.

Özürsüz olarak yapılan her bir devamsızlık günü haftalık ders çizelgesinde belirtilen sosyal sorumluluk çalışmaları için öngörülen süreye bir saat olarak ilave edilir.

Ortaöğretim Kurumları Arasında Nakil ve Geçişler

Ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrenciler, kendi türlerindeki bir başka okula hangi sınıfta olursa olsun geçiş yapabilirler. Bir başka okul türüne gidecek bir öğrenci ise 10. sınıfta temmuz ayının sonuna kadar nakil işlemini tamamlaması gerekir.

Ortaöğretim kurumlarına devam eden öğrenciler mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ile çok programlı Anadolu liselerine isterlerse geçiş yapabilirler. Öğrenciler bu okullara 9. sınıfta sürekli, 10. sınıfta ise birinci dönem sonuna kadar, 10. sınıf sonunda ise uygulamalı meslek derslerinden yaz tatili süresince yapılacak telafi eğitimine bağlı olarak Yönetmelik'te belirtilen süre içerisinde geçiş yapabilirler. Özel yetenek, mülakat ve beden yeterliliği sınavıyla öğrenci alınan alanlar ile sağlık alanlarına diğer ortaöğretim kurumlarından nakil ve geçiş yapılamaz. Ortaöğretim kurumlarına akşam liselerinden nakil ve geçiş yapılamaz.

Okulların nakil ve geçiş şartlarının taşınması koşuluyla Açık Öğretim Lisesi veya Mesleki Açık Öğretim Lisesinden örgün ortaöğretim kurumlarına ders kesiminden yeni öğretim yılının başlangıcına kadar geçen süre içerisinde, örgün ortaöğretim kurumlarından Açık Öğretim Lisesi veya Mesleki Açık Öğretim Lisesine ise bu okulların kayıt dönemlerinde öğrenci kayıtları yapılabilir.

Merkezî Sınav Puanıyla Öğrenci Alan Okullara Nakil Ve Geçişler

Okul türlerinin her birinin kendi arasında her sınıf seviyesinde yapılabilir.

Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, merkezî sınav puanıyla öğrenci alan Anadolu liseleri ile Anadolu liselerinin birbirleri arasında her sınıf seviyesinde yapılabilir.

Merkezî sınav puanıyla öğrenci alan Anadolu imam hatip liseleri ile Anadolu teknik programları ve merkezî sınav puanıyla öğrenci alan Anadolu meslek programı alanlarından/dallarından aynı türden okullara her sınıf seviyesinde yapılabilir.

Okul türleri arasında boş kontenjan ve merkezî sınav puan üstünlüğüne göre yapılır.

**Merkezî sınav puanıyla öğrenci alan okullara nakil ve geçişlerle ilgili detaylı bilgi için Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 37. maddesine bakabilirsiniz.*

Ortaöğretim Kayıt Alanındaki Okullar Arasında Nakil ve Geçişler

Okulda açık kontenjan olması koşuluyla okul türlerinin her birinin kendi arasında her sınıf seviyesinde yapılabilir.

Okul türleri arasında tercihe bağlı olarak

Anadolu liselerine diğer okul türlerinden 9, 10 ve 11. sınıflarda sürekli,11. sınıftan bir üst sınıfa geçen öğrenciler sınıf atlatma işlemleri yapıldıktan sonra ağustos ayı sonuna kadar sorumlu olarak yapılır.	Anadolu imam hatip liselerine diğer okul türlerinden sınıf atlatma işlemleri yapıldıktan sonra 9 ve 10. sınıftan bir üst sınıfa geçen öğrenciler ağustos ayı sonuna kadar sorumlu olarak,11. sınıftan bir üst sınıfa geçen öğrenciler ağustos ayı sonuna kadar alt sınıflara ait meslek derslerinden sorumlu olarak veya ağustos ayı sonuna kadar başvurmak şartıyla, bir yıl öğrenim hakkını kullanmamış sayılarak alt sınıflara ait meslek derslerinden bir eğitim öğretim yılı boyunca yapılacak eğitimden başarılı olmak kaydıyla yapılır.	Mesleki ve teknik Anadolu liseleri ile çok programlı Anadolu liselerinin Anadolu meslek programlarına diğer okul türlerinden; 9. sınıfta birinci dönem sonuna kadar sürekli, 10. sınıfta birinci dönem sonuna kadar 9. sınıf meslek derslerinden sorumlu olarak, 10. sınıftan bir üst sınıfa geçen öğrenciler 9. sınıf meslek derslerinden sorumlu, 10. sınıf meslek derslerinden yaz döneminde yapılacak telafi eğitiminden başarılı olmak kaydıyla eylül ayının sonuna kadar,11. sınıftan bir üst sınıfa geçen öğrenciler 9. sınıf meslek derslerinden sorumlu, 10. sınıf meslek derslerinden yaz döneminde yapılacak telafi eğitiminden başarılı olmak ve 11. sınıf meslek derslerinden öğrenim hakkını kullanmamış sayılarak bir eğitim öğretim yılı boyunca yapılacak eğitimden başarılı olmak kaydıyla yapılır.

**Merkezî sınav puanıyla öğrenci alan okullara nakil ve geçişlerle ilgili detaylı bilgi için Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 37. maddesine bakabilirsiniz.*

Kontenjan Belirleme, Başvuru ve Değerlendirme

Ortaöğretim kurumları arasında nakil ve geçişler, öğrencinin okulda açık kontenjan olup olmadığı dikkate alınarak yerleştirmeye esas puan üstünlüğüne göre yapılır.

Bununla ilgili süreç şu şekilde özetlenebilir:

- » Tüm nakil işlemleri velinin e-Devlet kapısı üzerinden yapılabilir.
- » Okulların açık kontenjanları e-Okul sisteminde ilan edilir. Nakil ve geçiş başvurusu, aralık ve mayıs ayları hariç olmak üzere diğer aylarda veli tarafından öğrencinin öğrenim gördüğü okul müdürlüğüne dilekçe ile yapılır.

- » Başvuru, öğrencinin nakil şartlarını taşıması hâlinde naklen gitmek istediği okul müdürlüğüne e-Okul sistemi üzerinden iletilir.
- » Öğrencinin nakil gitmek istediği okul, nakil talebine Yönetmelik'e göre onay ve red işlemi gerçekleştirir. Hazırlık ya da 9. sınıflardaki nakil işlemleri, yerleştirmeye esas nakil işlemlerinin tamamlanmasından sonra yapılır.
- » Nakil şartlarının taşınması durumunda;
 - Hazırlık sınıflarından hazırlık sınıfı bulunmayan okulların 9. sınıflarına,
 - Hazırlık sınıfı bulunmayan okulların 9. sınıflarından hazırlık sınıflarına yeterlilik sınavı aranmadan,
 - Hazırlık sınıfı bulunmayan okulların 9. sınıflarından hazırlık sınıfı bulunan okulların dokuzuncu sınıflarına

yeterlilik sınavına bağlı olarak içinde bulunulan öğretim yılının ekim ayının son iş gününe kadar nakil ve geçiş yapılabilir. Bu aydan sonra bu sınıflar arasında nakil ve geçiş yapılamaz. Ancak hazırlık sınıfı olan okulların kendi aralarındaki nakil ve geçişler Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nin nakillerle ilgili hükümlerine göre yürütülür.

Yetenek Sınavıyla Öğrenci Alan Okullar Arasında Nakiller

Güzel sanatlar liseleri ile spor liselerine kendi türlerinden sadece aynı alan/bölüm arasında her sınıf seviyesinde öğrenci nakli yapılır. Bu okullar arasında nakiller, öğrencinin gitmek istediği okulun aynı alanında açık kontenjan bulunmasına bağlı olarak aralık ve mayıs ayları hariç olmak üzere diğer aylarda gerçekleştirilir. Başvuruların açık kontenjandan fazla olması hâlinde 9. sınıflar için yerleştirmeye esas puanı; diğer sınıflar için ise alt sınıf veya sınıflara ait yıl sonu başarı puanlarının aritmetik ortalaması esas alınır. Puanı daha yüksek olan öğrencilerin kaydı veya nakli yapılır. Puanların eşitliği hâlinde ise yaşı küçük olan öğrencinin nakli kabul edilir. Ortaöğretim okullarının 9. sınıfına devam eden öğrenciler açık kontenjan bulunması ve Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen esaslara göre eylül ayının son haftasında yapılacak yetenek sınavına katılabilir ve güzel sanatlar liseleri, spor liseleri ile klasik sanatlar ve musiki programı/projesi uygulayan Anadolu imam hatip liselerinde geçiş yapabilirler.

Açık Öğretim Liselerinden Örgün Ortaöğretim Kurumlarına Nakil ve Geçişler

Açık Öğretim Lisesi veya Mesleki Açık Öğretim Lisesinde öğrenim gören öğrenciler, yönetmelikte belirtilen koşullara göre ve kontenjanı uygun olan Anadolu liseleri ve Anadolu imam hatip liselerine geçiş yapabilirler.

Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi

Öğrencilerin başarısı yazılı sınavlar, uygulamalı sınavlar, performans çalışması ve projeler ile işletmelerde beceri eğitimi minde alınan puanlara göre değerlendirilir. Kaynaştırma yoluyla eğitim ve öğretimlerine devam eden öğrencilere yönelik ölçme değerlendirilmede Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) esas alınır.

Puanla Değerlendirme

Öğrencilerin sınav, performans çalışması, proje ve uygulamaları 100 tam puan üzerinden değerlendirilir. Değerlendirme sonuçları e-Okul sistemine işlenir. Puan değerleri ve dereceleri aşağıda verilmiştir:

Puan	Derece
85,00-100	Pekiyi
70,00-84,99	İyi
60,00-69,99	Orta
50,00-59,99	Geçer
0-49,99	Geçmez

Yazılı ve Uygulamalı Sınavlar

Bir dönemde her dersten iki yazılı sınav yapılır. Bir sınıfta bir günde yapılacak yazılı ve uygulamalı sınavların sayısının ikiye geçmemesi esastır. Ancak zorunlu hâllerde fazladan bir sınav daha yapılabilir. Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesinde Bireyselleştirilmiş Eğitim Programında (BEP) yer alan amaçlar esas alınır. Türk dili ve edebiyatı ile yabancı dil derslerinin her bir sınavı dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini ölçecek şekilde yazılı ve uygulamalı olarak yapılır.

Sınavlara Katılmayanlar

Sınavlara katılmayan, performans çalışmasını yerine getirmeyen veya projesini zamanında teslim etmeyen öğrencilere, geçerli özrünü belgelendirenlerin mazeret sınavı bir defaya mahsus olmak üzere yapılır. Performans çalışması veya projesi kabul edilir. Özorleri nedeniyle sorumluluk sınavına katılmayan ve özörleri kabul edilen öğrencilerin sorumluluk sınavları ilgili dönem içerisinde okul yönetimince yeniden belirlenen günlerde yapılır. Geçerli özrü olmadan sınava katılmayan, projesini vermeyen ve performans çalışmasını yerine getirmeyen öğrenciler ile kopya çekenlerin durumları puanla değerlendirilmez. Puan hanesi sınava katılmayan, projesini vermeyen ve performans çalışmasını yerine getirmeyenler için “G” ve kopya çekenler için “K” olarak belirtilir.

Öğrenciler, raporlu ve izinli oldukları günlerde yazılı ve uygulamalı sınavlara alınamaz. Okul yönetimi bu öğrenciler için mazeret sınavı düzenler.

Ölçme ve Değerlendirme Sonuçlarına İtiraz

Veli, okul yönetimine başvurarak çocuğunun performans çalışması veya sınav sonuçlarına sonuçların ilanını takip eden 5 iş günü içerisinde itirazda bulunabilir.

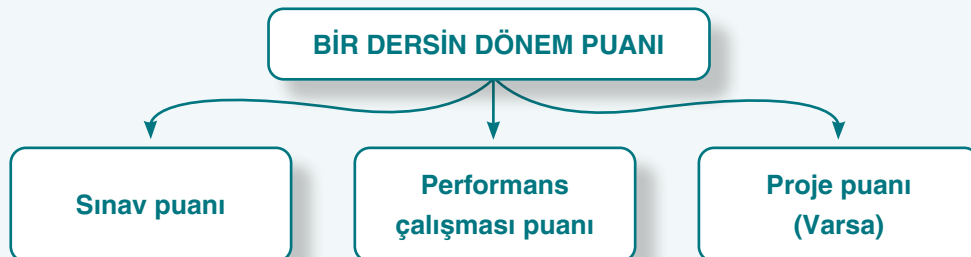
Performans Çalışması, Proje, Sosyal Sorumluluk Programı

Öğrencilerin her dönemde tüm derslerden en az bir performans çalışmasını, her ders yılında en az bir dersten proje hazırlaması ve tüm ortaöğretim süresi boyunca en az 40 saatlik sosyal sorumluluk programı çalışmalarını yerine getirmesi gerekir. Bunun yanı sıra öğrencilerin ders yılı içinde ulusal ve uluslararası yarışmalarda elde ettikleri başarılar, ilgili alan ve dersin proje veya performans çalışması olarak kabul edilir ve tam puanla değerlendirilir.

Proje ve performans çalışması puanla değerlendirilir. Sosyal sorumluluk programı kapsamındaki çalışmalar ve diğer faaliyetler puanla değerlendirilmez ancak öğrencilerin mezuniyetlerinde belgelendirilir.

Her dönemde tüm derslerden iki performans puanı verilir. Bunlardan birisi yapılan performans çalışmasına, diğeri ise öğrencinin derse hazırlık, devam, aktif katılım ve örnek davranışlarına göre verilir. Öğrencilerin ulusal ve uluslararası projelere katılımına dair bilgiler ile sosyal sorumluluk programı kapsamındaki çalışmalara e-Okulda yer verilir.

Sınıf Geçme

Bir dersin dönem puanının hesaplanması

Bir dersin dönem puanı; sınavlardan alınan puanların, performans çalışması puanının ve/veya puanlarının, varsa proje puanının, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında okutulan uygulamalı derslerde ayrıca hizmet puanlarının aritmetik ortalamasından elde edilen puanın ortalaması alınarak hesaplanır. Beden eğitimi dersinde sağlık durumları veya engelleri nedeniyle bazı etkinliklere katılamayacak durumda olan öğrenciler resmî ya da özel sağlık kurum ve kuruluşlarından doktor raporu almak zorundadır. İşitme yetersizliği, zihinsel yetersizliği veya otizmi olan öğrenciler, her tür ve kademede velinin yazılı talebi ve BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda yabancı dil dersinden muaf tutulabilir.

Doğrudan Sınıf Geçme

Ders yılı sonunda her bir dersten iki dönem puanı bulunmak kaydıyla;

- a) Tüm derslerden başarılı olan,
- b) En fazla 1 dersten başarısız olanlardan, yıl sonu başarı puanı en az 50 olan, öğrenciler doğrudan sınıf geçer.

Sorumlu Olarak Sınıf Geçme ve Sorumluluğun Kalkması

Ders yılı sonunda her bir dersten iki dönem puanı bulunmak kaydıyla doğrudan sınıfını geçemeyen öğrencilerden yıl sonu başarı puanı en az 50 olanlar, bulunduğu sınıfta başarısız oldukları en fazla 3 dersten sorumlu olarak sınıflarını geçer.

Bu uygulama 2023-2024 eğitim öğretim yılından itibaren kademeli olarak uygulanması yönünde tedbir alınmıştır. Ancak alt sınıflar da dâhil toplam 6 dersten fazla başarısız dersi bulunanlar sınıf tekrarı eder. Nakil ve geçişler nedeniyle ortaya çıkan sorumlu dersler bu sayıya dâhil edilmez.

Sınıf Tekrarı ve Öğrenim Hakkı

Doğrudan, yıl sonu başarı puanıyla veya sorumlu olarak sınıf geçemeyenlerle devamsızlık nedeniyle başarısız sayılanlar sınıf tekrarı yapar. Sınıf tekrarı hazırlık sınıfı hariç, orta öğrenim süresince en fazla bir defa yapılır. Öğrenim süresi içinde ikinci defa sınıf tekrarı durumuna düşen öğrencilerin ders yılı sonunda okulla ilişkisi kesilerek veli ve öğrenci talebi de dikkate alınarak mesleki eğitim merkezine, Açık Öğretim Lisesine, Mesleki Açık Öğretim Lisesine veya Açık Öğretim İmam Hatip Lisesine kayıtları yapılır.

Okullarda devamsızlık ve başarısızlık nedeniyle sınıf tekrarı riski taşıyan öğrencilere yönelik çalışmaları gerçekleştirmek amacıyla “Önleme, Müdahale ve Yönlendirme Komisyonu” kurulmuştur.

Önleme, Müdahale ve Yönlendirme Hizmetleri

Sınıf tekrarı riski olan öğrencilere yönelik Önleme, Müdahale ve Yönlendirme Komisyonu kurulur. Bu komisyon birinci dönem sonunda başarısızlık nedeniyle sınıf tekrarı riski olan öğrencileri belirler. Öğrenci merkezli zorunlu müdahale planı Komisyon tarafından oluşturularak öğrenci ve veliyle paylaşılır. Zorunlu müdahale planı kapsamında ikinci dönemin ilk ölçme ve değerlendirme sonuçlarından sonra sınıf rehber öğretmeni, sınıf tekrarı riski olan öğrencilerin yakından takip ve akademik durumlarını velilerine yazılı olarak bildirir.

Okul Birinciliği

Ders kesiminde dört yıllık eğitim öğretim yılına ait mezuniyet puanı en yüksek olan öğrenci, Öğretmenler Kurulu tarafından okul birincisi olarak tespit edilir. Ancak mezun olduğu ders yılının tamamını bulunduğu okulda okumayan öğrenciler okul birincisi olamaz.

Öğrenci Davranışları, Ödül ve Disiplin

Öğrencilerin Atatürk inkılâp ve ilkeleriyle Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Türk milletinin millî, ahlaki, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve yücelten, insan haklarına saygılı, Cumhuriyet'in demokratik, laik, sosyal ve hukuk devleti olması ilkelerine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getiren; beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı, gelişmiş bir kişiliğe, hür ve

bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetişmeleri için okul yönetimi, öğretmenler, rehberlik servisi, veli, okul aile birliği ve ilgili diğer paydaşlarla iş birliği yapar.

Öğrencilerin Korunması

Okul; öğrencilerin bedenlen, ruhen ve zihinsel olarak korunması için velilerle iş birliği yapılarak gerekli tedbirleri alır. Okul yönetimince başta özel hayatın gizliliği olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin korunması amacıyla öğrencilere ait kişisel verilerin işlenmesine ilişkin iş ve işlemleri Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında yürütülür. Bu Kanun'da yer verilen, kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesini mümkün kılan durumlar dışında öğrencilere ait kişisel veriler veli/vasi veya ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez.

Bilişim araçlarının amacına uygun kullanımını ve teknoloji bağımlılığını önlemeye yönelik okul yönetimiyle iş birliği yapabilirsiniz. Sınıf içinde telefon kullanımının yasak olduğunu lütfen çocuğunuza hatırlatınız.

Ödüller

Bazı davranışların ve başarıların niteliklerine göre ödüllendirilmesinde ödül ve koşulları aşağıda verilmiştir:

Ödül	Koşullar
Teşekkür belgesi	70,00-84,99 puan arasındakiler
Takdir belgesi	85,00 ve daha yukarı puanı olanlar
Onur belgesi	Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanarak örnek olmak, Bilimsel projelerle sosyal etkinliklere katılmak vb. Daha detaylı bilgi Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği 161. maddeden alınabilir.
Üstün başarı belgesi	Ortaöğretim süresince en az üç öğretim yılının bütün döneminde takdir belgesi alanları üstün başarı belgesi

Disiplin Cezaları

Öğrencilerin disiplin cezası gerektiren davranış ve fiillerinin niteliklerine göre cezaları aşağıda verilmiştir:

Disiplin cezası	Cezanın hangi kurum tarafından verileceği
Kınama	Okul Disiplin Kurulu
Okuldan kısa süreli uzaklaştırma	Okul Disiplin Kurulu
Okul değiştirme	İlçe Öğrenci Disiplin Kurulu
Örgün eğitim dışına çıkma	İl Öğrenci Disiplin Kurulu

Hangi davranış ve fiillerin disiplin cezası gerektirdiği ve disiplin cezaları ile ilgili ayrıntılı bilgilere Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nden bakabilirsiniz.

Burs ve Pansiyon Hizmetleri

Millî Eğitim Bakanlığınca her yıl 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri hazırlık sınıfı ve 9,10,11. sınıf öğrencilerinin katılabileceği “İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Bursluluk Sınavı” yapılmaktadır (Sınavla ilgili ayrıntılı bilgilere <https://odsgm.meb.gov.tr> adresinden ulaşabilirsiniz). Pansiyonlu bir okula başlayacak öğrenciler kayıt yaptıracakları pansiyona e-Okul üzerinden ağustos ayı içerisinde çevrim içi başvuru yapabilir. Çevrim içi başvuru yapan öğrencilerin evrakları okulun açıldığı ilk hafta okul idaresine elden teslim etmeleri gerekmektedir.

İsteyen öğrenci veya veliler pansiyon başvurusunu yüz yüze de yapabilmektedir.

Güncel mevzuatla ilgili bilgilere karekoddan ulaşabilirsiniz.

MESLEKİ VE TEKNİK EĞİTİM

Mesleki ve teknik eğitim öğrencilere çeşitli mesleklere yönelik beceriler kazandıran, teknolojik gelişmelere uyum sağlamalarını destekleyen ve onları girişimciliğe teşvik eden kurumlar olarak tanımlanabilir. Mesleki ve teknik eğitim, örgün ve yaygın olmak üzere iki ana türdedir.

Örgün eğitim: Mesleki ve teknik Anadolu liseleri, çok programlı Anadolu liseleri ve mesleki eğitim merkezlerinde gerçekleştirilen eğitim türüdür. Bu okullar, lise diploması ve mesleki yeterlilik belgesi veren programlar sunmaktadır.

Yaygın eğitim: Mesleki açık öğretim liseleri aracılığıyla sunulan eğitim türüdür. Bu liseler, çalışan veya farklı sorumlulukları olan bireylerin meslek edinmelerine veya mesleki becerilerini geliştirmelerine imkân tanımaktadır.

Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları

- 1. Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri:** Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmî ortaöğretim kurumları, Türk Millî Eğitimi'nin amaçları doğrultusunda ilköğretimi tamamlayan öğrencilere genel kültür kazandırmanın yanı sıra, meslek edindirmek ve ülke ekonomisine katkı sağlayacak ara eleman yetiştirmek gibi önemli hedeflere sahiptir.
- 2. Çok Programlı Anadolu Liseleri:** Çok programlı Anadolu liseleri hem genel eğitim hem de mesleki ve teknik eğitim imkân sunan ortaöğretim kurumlarıdır.
- 3. Mesleki Eğitim Merkezleri:** Mesleki eğitim merkezleri, çeşitli meslek edindirme ve beceri geliştirme programları sunan eğitim kurumlarıdır. Bu programlar kapsamında kalfalık ve ustalık eğitimleri ile mesleki ve teknik kurslar düzenlenmektedir. Bu sayede bireyler belirli bir meslekte uzmanlaşabilir veya mevcut mesleklerinde becerilerini geliştirebilirler.
- 4. Mesleki Açık Öğretim Liseleri:** Mesleki açık öğretim liseleri, müfredat içeriği bakımından örgün meslek liselerine eş değerdir ancak yapı ve işleyiş açısından farklılık gösterir. Eğitim uzaktan öğretim yöntemi ile gerçekleştirilir ve mezuniyet ders geçme ve kredi sistemine dayalıdır. Yaygın eğitim kapsamında sunulmasına rağmen öğrencilerin becerilerini geliştirmek amacıyla meslek derslerinin bir kısmı örgün mesleki eğitim kurumlarında yüz yüze verilmektedir. Eğitim süresi dört yıldır.

Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumlarına Kayıt İşlemleri

Ortaokulu tamamlayan ve öğretim yılının başlayacağı tarihte 18 yaşını bitirmemiş olan öğrenciler; bilgi, beceri ve yetenekleri doğrultusunda merkezî sınav puanıyla

1. Ortaöğretim kayıt alanı içindeki okullara tercihe bağlı olarak,
2. Ortaöğretim kayıt alanı dışındaki pansiyonlu okullara tercihe bağlı olarak,
3. Merkezî sınav ile birlikte mülakat ve beden yeterliliği sınavı puanıyla kayıt yapabilirler.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretime Bağlı Okullarda Eğitim

Öğrenciler mesleki eğitimlerini işletmelerde tamamlar. Akademik eğitimlerini ise mesleki ve teknik eğitim kurumlarında veya işletme/ kurumlarca tesis edilen eğitim birimlerinde yaparlar. Böylece öğrenciler akademik ve uygulamalı eğitimlerini tamamlamış olur.

Mezun olan öğrenciler Avrupa Becerileri Pasaportu (EUROPASS) almaya hak kazanırlar. Bu belge, yurt dışı iş başvurularında eğitim sertifikalarını ve diplomalarını sunma ve açıklama konusunda öğrencilere yardımcı olur.

Öğrenciler ortaöğretimi bitirdiklerinde, kuruma kayıt olurken yaptıkları tercihe göre eğitim gördükleri alan ve dalda diploma ve iş yeri açma belgesi alabilir. İşletmelerde mesleki eğitim veya staj yapan öğrencilere asgari ücretin yüzde 30'u kadar ücret ödenir.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinden Diğer Okul Türlerine Nakil ve Geçişler

Farklı okul türleri arasında nakil ve geçişler, belirli şartlara bağlı olarak gerçekleştirilir.

10. sınıf öğrencileri için

- » Temmuz ayı sonuna kadar mesleki ve teknik Anadolu liseleri, mesleki ve teknik eğitim merkezleri ve çok programlı Anadolu liselerine geçiş yapılabilir.
- » Alan/dal bulunması hâlinde her sınıf seviyesinde geçiş yapılabilir.
- » Alan/dal bulunmaması hâlinde
 - 10. sınıfta alan değişikliği için birinci dönem sonuna kadar,
 - 11. sınıfta aynı alanda dal değişikliği için birinci dönem sonuna kadar yapılabilir.

Diğer okullardan mesleki ve teknik Anadolu Liselerine geçişler

- 9. sınıfta sürekli,
- 10. sınıfta birinci dönem sonuna kadar,
- 10. sınıf sonunda uygulamalı meslek derslerinden yaz tatili süresince yapılacak telafi eğitimine bağlı olarak Yönetmelik'te belirtilen süre içerisinde geçiş yapılabilir.

Mesleki ve teknik Anadolu liseleri ile Anadolu teknik liseleri arasındaki fark

Mesleki ve teknik Anadolu lisesinde öğrenciler, 12. sınıfta 2 gün okula 3 gün işletmeye giderler. Anadolu teknik liselerinde 4 yıl boyunca mesleki derslerin yanı sıra matematik, fizik, kimya gibi dersler de işlenir.

Mesleki ve teknik eğitim kurumlarından mezun olanların yükseköğretime geçiş süreçleri

Mesleki ve teknik eğitim okullarından mezun olan öğrenciler Yükseköğretim Kurumları Sınavına girmeleri ve tercihte bulunmaları hâlinde ön lisans (2 yıllık) ya da lisans (4 yıllık) programlarına yerleşebilirler. Alanın devamı niteliğindeki ön lisans programlarına girişte ek puan alır. Teknoloji Fakültelerinin/Sanat ve Tasarım Fakültelerinin/Turizm Fakültelerinin lisans programlarına mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları mezunları için ayrılan kontenjanlara MTOK'lardan mezun olanlar öncelikli olarak yerleştirilecektir. Kontenjanların boş kalması durumunda diğer ortaöğretim kurumlarının diğer alan/dallarından mezun olan adaylar da tercih ettikleri takdirde bu kontenjanlara yerleştirileceklerdir.

Mesleki ve teknik Anadolu lisesi mezunlarına yükseköğretimde ayrılan ek kontenjanlara (MTOK) ve bölümlerle ilgili detaylı bilgiye Yükseköğretim Kurulunca hazırlanan ve her yıl güncellenen Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'nu inceleyerek ulaşabilirsiniz.

Mesleki Eğitim Merkezi (MESEM)

Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı olarak çıraklık eğitiminin örgün ve zorunlu eğitim kapsamına alınması ile ekonomimizin temel yapı taşı olan işletmelerin çırak ihtiyacının karşılanması ve çırak öğrencilerimizin ahilik kültüründen gelen usta çırak ilişkisiyle mesleklerini işbaşında öğrenmeleri amacıyla kurulmuş eğitim kurumlarıdır. MESEM öğrencileri haftada 1 gün kendi okullarında teorik eğitim, 4 gün de işletmelerde uygulamalı eğitim alırlar. MESEM'i bitirenlere bitirdikleri programın özelliğine göre diploma verilir. Ancak MESEM öğrencilerinin Mesleki ve teknik Anadolu lisesi diploması alabilmeleri için Millî Eğitim Bakanlığınca belirlenen çeşitli dersleri tamamlamaları gerekmektedir.

Mesleki Eğitim Merkezine başvurmak isteyen bir kişinin

- » En az ortaokul ya da imam hatip ortaokulunu bitirmiş olması,
- » Sağlık durumunun ilgili mesleğin öğrenimine elverişli olması (Bu durum gerektiğinde sağlık/sağlık kurulu raporuyla belgelendirilir.),
- » Kayıt yaptıracığı meslek dalı ile ilgili bir iş yeriyle sözleşme imzalaması (Sözleşme imzalanacak iş yerinde “Usta Öğreticilik Belgesine” sahip bir usta bulunması gerekir),
- » 14 yaşını doldurmuş olması gerekir.

MESEM eğitim sürecinde,

- » MESEM'e kayıtlı olan öğrenci meslek hastalıklarına ve iş kazalarına karşı sigortalanır. Böylece öğrencinin sigortası başlar ve öğrenim süresi boyunca devam eder.
- » MESEM'lerde çıraklık eğitimi 3 yıl, kalfalık eğitimi de 1 yıl sürmektedir.
- » Öğrencilere çıraklık eğitimi süresince asgari ücretin en az %30'u kadar maaş verilir.
- » Üçüncü yılın sonunda öğrenciler kalfalık sınavına girebilir. Sınavdan geçer not alan öğrenciler 1 yıllık kalfalık eğitimi almaya hak kazanır.
- » Kalfalık eğitimi sonrasında yapılacak sınavda başarılı olanlara Kalfalık Belgesi verilir.
- » Kalfalık eğitimi süresi boyunca öğrencilere asgari ücretin en az %50'si kadar maaş verilir.
- » Dördüncü yılın sonunda öğrenciler ustalık sınavına alınır. Başarılı olanlara Ustalık Belgesi verilir.
- » Ustalık Belgesine sahip olan kişiler kendi iş yerlerini açabilirler.
- » Ustalık Belgesi almaya hak kazananlar alacakları iş pedagojisi eğitimi ile ‘Usta Öğretici Belgesine’ sahip olabilir.

MESEM'lere Nakil ve Geçişler

9. ve ara sınıf öğrencileri için,

- » Aynı alanda eğitim almak isteyen 9. sınıf ve ara sınıf öğrencileri, **zaman sınırı olmaksızın ve dönem kaybetmeden** MESEM'lere geçiş yapabilirler. Bu kapsamda, öğrenciler istedikleri takdirde yılın herhangi bir döneminde nakil ve geçiş işlemlerini gerçekleştirebilirler.

10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri için,

- » Farklı bir alandan veya okul türünden MESEM'lere geçiş yapmak isteyen 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri, **ikinci dönemin başlangıcına kadar** başvurmaları hâlinde 10. sınıftan itibaren MESEM programlarına katılabilirler.
- » **İkinci dönemden sonra** başvuran öğrencilerin ise **mesleki eğitime hazırlık** amacıyla sadece işletmelerde mesleki eğitim almak üzere kayıtları gerçekleştirilecek ve bu öğrenciler **okulun toplam öğrenci sayısına** dahil edileceklerdir.

Konu ile ilgili daha ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

AÇIK ÖĞRETİM LİSESİNE GEÇİŞ

Açık Öğretim Lisesi, gelişmiş iletişim araçları ve yeni teknolojileri kullanarak farklı alanlarda öğrenim imkânı sunan eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlar, ilköğretimi tamamlamış ancak ortaöğretime devam etmeyenler ile ortaöğretimden ayrılmış, mezun olmuş veya yükseköğretimden ayrılmış, mezun olmuş bireylere farklı alanlarda öğrenim görme fırsatı sunmaktadır. Açık Öğretim Lisesinde eğitim öğretim faaliyetleri uzaktan öğretim teknolojileri kullanılarak ve merkezî bir sistemle yürütülmektedir.

Açık Öğretim Lisesine kayıt şartları,

- » İlköğretim/ortaokul veya ortaokul, imam hatip ortaokulundan mezun olmak.
- » Bakanlığa veya diğer bakanlıklara bağlı ortaöğretim düzeyindeki okullardan ayrılmış veya mezun olmak.
- » Bir yükseköğretim kurumundan ayrılmış veya mezun olmak.

Örgün ortaöğretim kurumlarından açık öğretim liselerine;

- a) Aşağıda belirtilen hâllerin ortaya çıkmasından itibaren en geç altı ay içinde başvuran öğrencilerden;
- 1) Anne veya babası vefat eden,
 - 2) 2828 sayılı Kanun kapsamında hakkında koruma kararı verilen veyahut koruyucu aile yanına yerleştirilen,
 - 3) 4721 sayılı Kanunun 305'inci maddesine göre evlatlık edinme öncesi bir yıllık geçici bakım sürecinde olan,
 - 4) 5395 sayılı Kanun kapsamında hakkında eğitim veya bakım tedbiri kararı verilen,
 - 5) 6284 sayılı Kanun çerçevesinde ikameti geçici olarak değiştirilmek zorunda kalınan,
- b) "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu" ile birlikte geçerli "Engelli Sağlık Kurulu Raporu" veya "Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu (ÇÖZGER)" olan,
- c) 3713 sayılı Kanun, 2330 sayılı Kanun veya bu kanun hükümleri uygulanarak aylık bağlanmasını gerektiren diğer kanunlar, 5434 sayılı Kanunun mülga 45'inci, 56'ncı ve mülga 64'üncü maddeleri ile 5510 sayılı Kanunun 47'nci maddesi kapsamında harp veya vazife malûlû sayılanların çocuğu olan,
- ç) 1005 sayılı Kanun kapsamında aylık bağlanan şehit ve gazi çocuğu olan,
- d) 5237 sayılı Kanunun 102 ila 105'inci maddeleri kapsamındaki suçların mağduru olan,

- e) Millî sporcu olan,
- f) Tutuklu veya hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunan,
- g) Evde ve hastanede eğitim verilerek öğrenim gören,
- ğ) “Öğrenci Nakil ve Geçişlerine Esas Teşkil Eden Hastalıklar” listesine bağlı olarak sağlık kurulu raporu olan,
- h) Örgün ortaöğretim kurumlarında okuma hakkını kaybeden,
- ı) Sınıf tekrarına kalanlardan, bu Yönetmelik’in 59’uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükümlerine göre öğrenim hakkı devam eden,
- i) İş veya işyeri değişikliği nedeniyle ikamet yerini değiştiren veli/vasisinin yeni ikametinin bulunduğu il/ilçede eğitimini sürdürebileceği okul türü bulunmayan,
- j) Ortaokul veya imam hatip ortaokulu mezunu olup tercih yapmadığı için herhangi bir örgün ortaöğretim kurumuna yerleşmemiş olan,
- k) 9. sınıfta özürsüz devamsızlık hakkını dolduran,
- l) Ortaöğretim kurumlarında öğrenim görmekteyken yurt dışına çıkan öğrencilerden açık öğretim liselerinin yurt dışı programına kayıt yaptırmak isteyen,
- m) Bakanlık Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün hafızlık modüllerine kayıtlı olanlar ile Diyanet İşleri Başkanlığına açılan Kur’an kurslarında hafızlık eğitimi ve/veya bu alanı destekleyici Arapça ve Temel İslam Bilimleri eğitimi alan,
- n) Millî sporcular dışında bireysel veya takım sporlarında en az üç yıl faal lisanslı olarak yarışmalara katılan sporcular ve Türkiye olimpiik hazırlık merkezleri ile sporcu eğitim merkezlerine kayıtlı olan,

öğrenciler veli talebi doğrultusunda Açık Öğretim Lisesi, Mesleki Açık Öğretim Lisesi veya Açık Öğretim İmam Hatip Lisesine gerekli şartları taşımaları hâlinde nakil ve geçiş yapabilirler.

Okulların nakil ve geçiş şartlarının taşınması koşuluyla Açık Öğretim Lisesinden örgün ortaöğretim kurumlarına ders kesiminden yeni öğretim yılının başlangıcına kadar geçen süre içerisinde, örgün ortaöğretim kurumlarından Açık Öğretim Lisesine ise bu okulların kayıt dönemlerinde öğrenci kayıtları yapılabilir. Konu ile ilgili daha ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

ANADOLU İMAM HATİP LİSELERİ

İmam hatip okulları, ortaokul ve lise bölümlerinden oluşmaktadır. İmam hatip liseleri, resmî kuruluş amacı imam ve hatip yetiştirmek olan ortaöğretim düzeyindeki mesleki okullardır. Anadolu İmam hatip liseleri, lise müfredatına ek olarak ağırlıklı dinî ve ahlaki eğitim veren, mesleğe ve üniversiteye öğrenci yetiştiren, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından denetlenen resmî devlet kurumlarıdır. Öğrenciler diğer lise öğrencilerinin sahip oldukları bilginin yanı sıra İslam dininin temel kaynaklarını ve yöntemlerini doğru kaynaklardan edinmektedirler. İmam hatip liseleri manevi değerlerine bağlı, topluma faydalı, düşünen ve düşündüğünü söylemekten çekinmeyen, hitabeti kuvvetli, araştırmayı seven aktif gençler yetiştirmeyi ilke edinen okullarımızdır. Dinî değerlere önem veren ve hem dinî hem de genel eğitimi bir arada almak isteyen öğrenciler için bu lise programları uygun bir seçenektir. İmam, müezzin, vaiz gibi dinî meslekleri tercih etmeyi düşünen öğrenciler için temel okullardır.

Anadolu imam hatip lisesi programları, ortaokul sonrasında 3 farklı şekilde öğrenci kaydı yapmaktadır. Birinci yerel yerleştirme OBP’ye göre öğrenci kabul eden genel Anadolu imam hatip liseleri, ikinci yerleştirme şekli merkezî yerleştirme puanı LGS üstünlüğüne göre öğrenci kabul eden fen ve sosyal bilimler programı uygulayan Anadolu imam hatip liseleri ve üçüncü olarak özel yetenek sınavı ile öğrenci kabul sanat programı uygulayan Anadolu imam hatip liseleridir.

Anadolu imam hatip liselerinde %75 fen ve sosyal bilimleri dersleri %25 temel İslam bilimleri dersleri okutulmaktadır. Öğrenciler 9. sınıftan 12. sınıfa kadar genel kültür ve genel yetenek derslerinin yanında Kur’an-ı Kerim, mesleki Arapça, temel dini bilgiler, siyer, fıkıh, tefsir, dinler tarihi, hadis, akaid, kelam, hitabet ve mesleki uygulama, İslam kültür

ve medeniyeti, Osmanlı Türkçesi gibi mesleki dersler öğretim programında yer almaktadır. Bu derslerin dışında yine öğrenciler okulun proje ve programına uygun olarak temalı derslerde alabilmektedir.

Genel Anadolu imam hatip liselerinin dışında ülkemizde farklı programlar uygulanan Anadolu imam hatip liseleri bulunmaktadır. Bunlar:

- » Fen ve Sosyal Bilimler Programı Uygulayan Anadolu İmam Hatip Liseleri
- » Teknoloji Anadolu İmam Hatip Liseleri
- » Yabancı Dil Programı (Hazırlık Sınıfı) Uygulayan Anadolu İmam Hatip Liseleri
- » Sanat Programı Uygulayan Anadolu İmam Hatip Liseleri
- » Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liseleri
- » Spor Programı Uygulayan Anadolu İmam Hatip Liseleri
- » Hafız Öğrencilerin Eğitim Gördüğü Anadolu İmam Hatip Liseleri

AÇIK ÖĞRETİM İMAM HATİP LİSESİ

Örgün öğretim sisteminde öğrencilerin okula gitme, derslere fiili olarak katılma zorunludur. Ancak Anadolu imam hatip lisesinde akademik derslere yüz yüze katılmak zorunda değildir. Fakat bu akademik dersler dışında yer alan “Kur’an-ı Kerim”, “Arapça”, “mesleki Arapça”, “tefsir”, “hadis”, “hitabet ve mesleki uygulama” dersleri yüz yüze eğitim dersleridir. Öğrenciler bu dersleri kayıtlı oldukları okulda yüz yüze almak ve bu derslere devam etmek zorundadır. Devamsızlıktan dolayı başarısız olunan dersler hiç alınmamış kabul edilir. Öğrencinin bu dersleri tekrar alınması gerekir. Bir yüz yüze eğitim dönemi 18 (on sekiz) haftadan oluşmaktadır.

Bir öğrencinin mezun olabilmesi için uzaktan ve yüz yüze alacağı derslerin toplamı 212 kredi olmalıdır.

PANSİYON VE BURSLULUK

Pansiyon, giderleri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanan, barınma ihtiyacı olan öğrencilerin zorunlu eğitim hayatı boyunca temel ihtiyaçlarının (barınma, yeme içme vb.) karşılandığı kurumlardır.

Paralı yatılı öğrenci, ortaöğretim kurumları pansiyonlarında ücret karşılığında barınan resmî ve özel ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencidir.

Burslu öğrenci, okullarda parasız yatılı okuma hakkı elde eden öğrenci olarak tanımlanabilir.

Parasız/ Paralı Yatılılığa ve Bursluluk Sınavına Başvuracak Öğrencilerde Aranacak Şartlar

- » Türkiye Cumhuriyeti veya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşı olmak.
- » Ortaokullar, imam-hatip ortaokulları ve özel eğitim ortaokullarının 5, 6, 7 ve 8. sınıfları ile ortaöğretim kurumlarının hazırlık sınıfı ve 9, 10, 11 ve 12. sınıflarında öğrenci olmak.
- » Bir önceki ders yılında okul değiştirme cezası almamış olmak.
- » Ailenin bir önceki mali yıla ait yıllık gelir toplamından fert başına düşen net miktarın, içinde bulunan mali yılın belirlenen okul pansiyon ücretinin en azının dört katını geçmemesi kaydıyla maddi imkânlardan yoksun bulunmak.
- » Yatılı okumasına engel rahatsızlığı bulunmadığına dair hekim raporu almak. (Sadece Paralı/Parasız yatılılık başvurusu için)

Kimler yararlanamaz?

- » Açık Öğretim Lisesi, Mesleki Açık Öğretim Lisesi, Açık Öğretim imam hatip lisesi ve açık öğretim ortaokulu öğrencileri bursluluktan yararlanamayacaklardır.
- » Taksirli suçlar haricinde işlenilen suçtan dolayı hükümlü bulunan öğrenciler bursluluk sınavına başvuramaz.

Okul Pansiyonları ve Bursluluk İçin Maddi Durum Tespiti ve Araştırması

Ailenin maddi durumunun tespiti, sınav yılı içerisinde yayımlanan kılavuzda istenecek belgeler ile okul idaresine bildirilecektir. Ancak, “Kanunlarla Özel Hak Tanınan Öğrenciler” den (Sosyal Hizmetler Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu) durumlarını belgelendirmeleri kaydıyla “Öğrenci Ailesinin Maddi Durumunu Gösteren Beyanname” istenmez.

Özel Eğitim İhtiyacı Olan Öğrencilerin Bursluluk Başvuru İş ve İşlemleri

Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin yetersizlik durumlarına uygun sınav tedbir hizmeti alabilmeleri ve bu öğrencilerin bilgilerinin sisteme işlenmesi amacıyla; kayıtlı olduğu okulun bulunduğu bölgede hizmet veren RAM’a müracaat etmesi zorunludur. RAM adreslerine ilişkin bilgilere http://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/kurum.asp internet adresinden ulaşılabilir.

Parasız Yatılı veya Burslu Öğrencilerin Okullar Arası Nakilleri

1. Parasız yatılı ve burslu öğrencilerin okullar arasındaki nakilleri, öğrencinin öğrenim gördüğü okulun tabi olduğu mevzuat hükümlerine göre e-Okul sistemi üzerinden yapılır.
2. Nakli yapılan öğrencilerden
 - a) Burslu olanların bursluluğu devam eder.
 - b) Yatılı olanların yatılılığı; naklin yapıldığı okul pansiyonunda açık kontenjan bulunması halinde bu pansiyonda, açık kontenjan bulunmaması halinde ise il veya ilçe yatılılık ve bursluluk komisyonu tarafından yerleştirildiği pansiyonda devam eder. Yerleşim birimindeki pansiyonlarda açık kontenjan bulunmaması halinde ise öğrencinin yatılılığı sona erer.
3. Aynı yerleşim biriminde yer alan pansiyonlar arasındaki nakil işlemleri pansiyonların kapasite ve açık kontenjanları dikkate alınarak il veya ilçe yatılılık ve bursluluk komisyonu tarafından yapılır.
4. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre okul değiştirme cezası alan yatılı öğrenciler il veya ilçe Yatılılık ve Bursluluk Komisyonu tarafından durumlarına uygun başka bir pansiyona yerleştirilir.

Yatılılık veya Bursluluğun Sona Ermesi

Öğrencilerin yatılılığı veya bursluluğu okul müdürlüklerince aşağıdaki durumlar söz konusu olduğunda sona erdirilir:

- » Ortaöğretim kurumlarında öğrenim hakkı sona erenler.
- » Ortaöğretim kurumlarından mezun olan veya son sınıfta beklemeli duruma düşenler.
- » Taksirli suçlar haricinde işlenilen suçtan dolayı hükümlü bulunanlar.
- » Yatılılık veya bursluluktan kendi isteğiyle vazgeçenler.
- » Açık öğretim ortaokulu veya Açık Öğretim Lisesi, Mesleki Açık Öğretim Lisesi, Mesleki ve Teknik Açık Öğretim okuluna nakil olanlar.

- » **Kanunlarla özel hak tanınan öğrenciler** (Sosyal Hizmetler Kanunu, Çocuk koruma Kanunu, Terörle Mücadele Kanunu) hariç olmak üzere, özel bir okula kayıt veya nakil yaptırırlar.
- » Bakanlıkça belirlenen süre içerisinde yatılılık veya bursluluk kaydını yaptırmayanlar.
- » Öğrenim gördüğü okuldan ayrılıp yurt dışına gidenler.

Öğrenim hakkını kullanmamış sayılan öğrencinin yatılılık ve bursluluk hakkı dondurulur ve öğrenimine devam etmesi hâlinde yatılılık ve bursluluk hakkı devam eder.

Bursun Devamı, Kesilmesi ve İtirazlar

- » Ortaokul, imam hatip ortaokulu veya özel eğitim ortaokulunu tamamlayan burslu öğrencilerin resmî ve örgün ortaöğretim kurumlarında öğrenimlerine gündüzlü olarak devam etmeleri hâlinde burslulukları devam eder. Ortaöğretim kurumlarına parasız yatılı yerleştirilen öğrencilerin burslulukları okul müdürlüklerince e-Burs sistemi üzerinden iptal edilir.
- » Ortaöğretim kurumlarından mezun olan veya son sınıfta beklemeli duruma düşen öğrencilerin bursları ders yılının sona erdiği tarihi takip eden aybaşında kesilir.
- » Bakanlığa bağlı eğitim kurumlarından ayrılanlar ile parasız yatılılığa geçen öğrencilerin bursları, ayrıldıkları tarihi takip eden aybaşından itibaren kesilir.

Diğer Burslardan Yararlanma

Parasız yatılı veya burslu okuma imkânlarından faydalanan öğrenciler, başka resmî kurum ve kuruluşlarca verilen bursu seçtikleri takdirde parasız yatılı veya burslu okuma haklarından faydalanamazlar. Resmî kurum ve kuruluşlarca verilen bursu tercih eden öğrencilerin parasız yatılılık veya burslulukları öğrenim gördükleri okul müdürlüklerince sona erdirilir.

Parasız Yatılılık veya Bursluluğa Yeniden Hak Kazanma

Parasız yatılı veya burslu okuma hakkını kaybeden öğrencilerden tekrar burslu okumak isteyenler, ilgili Yönetmelik'te belirtilen parasız yatılılık veya bursluluk için başvuru ve yararlanma şartlarını taşımaları kaydıyla bursluluk sınavına katılabilirler ve sınavı kazanmaları hâlinde bursluluktan yararlandırılır. Tekrar parasız yatılı okumak isteyenler ise ilgili Yönetmelik'te belirtilen parasız yatılılık veya bursluluk için başvuru ve yararlanma şartlarını taşımaları kaydıyla yerleştirilebilir.

Burs Ücreti ve Ödemeler

Burs miktarı, her yıl Millî Eğitim Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Öğrenci bursları, bursluluk sınavı kazanılarak okula kayıt yaptırılan tarihi izleyen ekim ayı başından itibaren yapılır. Ödemeler aylık veya üçer aylık dönemler hâlinde yapılır ve ödemelere yarıyıl ve yaz tatillerinde de devam edilir.

Parasız yatılı öğrencilere ayrıca burs verilmez.

2. BÖLÜM

BÜTÜNCÜL GELİŞİMDE AİLENİN ROLÜ

BÜTÜNCÜL GELİŞİMİNDE EBEVEYNLERİN ROLÜ

Eğitim, bireyin yaşamının her evresinde süregelen ve onun toplum içindeki yerini şekillendiren temel bir süreçtir. Çocukların gelişimi; zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel olarak bir bütün olarak ele alınır. Çocukların gelişim süreçlerinde ebeveyn desteği çok önemlidir. Çünkü bu destek; onların kendilerini keşfetmelerine, yeteneklerini geliştirmelerine ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmelerine olanak sağlar.

Sizce çocuğunuzun ders başarısı mı, mutlu olması mı, iyi bir insan olması mı daha önemli? Siz en çok hangi özelliklerini geliştirmesini destekliyorsunuz?

Günümüzde teknolojik ilerlemeler, iş dünyasını dönüştürmüş ve mesleklerin gerektirdiği becerilerin değişmesine neden olmuştur. Bu değişim ve dönüşümler, bireylerin yeni becerilere sahip olmalarını ve bu becerileri etkin bir şekilde kullanmalarını gerektirmektedir. Bilgiye erişme ve analiz etme, eleştirel düşünme ve problem çözme, iletişim, iş birliği, girişimcilik, esneklik ve uyum, üretkenlik; bireylerin yalnızca akademik başarıları için değil, aynı zamanda onların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimleri için de çok önemlidir. Bu becerilere sahip bireyler, yaşamlarını daha iyi yönetebilir; daha mutlu ve üretken olabilirler. Bu nedenle çocukların gelişiminde etkisi olan herkes birlikte çalışmalı ve onların bu becerileri kazanmalarına destek olmalıdır.

Çocukların gelişiminde bireysel farklılıkların önemi büyüktür. Her çocuk; kendine has özellikleri, ilgi alanları ve öğrenme hızı ile benzersizdir. Ebeveynler, çocukların bireysel farklılıklarını tanıyarak ve onlara uygun destek sağlayarak çocukların kişisel ilgi alanlarını ve yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olabilirler. Bireysel farklılıklara saygı duymak, çocukların kendilerine özgü yeteneklerini ve yaratıcılıklarını ortaya çıkarmalarına katkı sağlayarak onların kendilerine olan inançlarını güçlendirir.

Çocuğunuzun ilgi ve yeteneklerini fark ediyor musunuz? Bu özelliklerden en çok hangileri hoşunuza gidiyor? Onun bu özelliklerini ve yeteneklerini geliştirmesi için neler yapıyorsunuz?

Ebeveynler çocukların duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını anlamaya çalışmalı; onlara sevgi, güven ve destek sunarak sağlıklı bir şekilde gelişmelerine ve topluma uyum sağlamalarına yardımcı olmalıdırlar. Ebeveynlerin bu rolünü yerine getirebilmeleri için aşağıdaki unsurlara dikkat etmeleri önemlidir.

- » Ebeveynler, çocuklara sevgi dolu ve güvenli bir ev ortamı sağlamalıdır. Böylece çocuklar, kendini değerli ve önemli hissederler; bu da onların öz güvenlerini geliştirir.
- » Ebeveynler, çocuklarla açık ve dürüst bir şekilde iletişim kurmalı; fikir alışverişinde bulunmalı ve onları dinlemeye özen göstermelidir. Bu sayede onların duygularını ve düşüncelerini rahatça ifade etmelerine olanak sağlayabilir.
- » Ebeveynler, çocukların ilgi alanlarını ve yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olarak onların yeteneklerini tam olarak kullanmalarına destek olabilir.
- » Çocuklar, kendi kişiliklerini geliştirirken ebeveynlerinden önemli ölçüde etkilenirler. Bu nedenle ebeveynler, doğru davranışları göstererek ve değerleri kendileri uygulayarak çocuklara iyi örnek olmalıdır.
- » Ebeveynler; çocuklarla anlamlı ve keyifli zaman geçirmeye, güzel anılar biriktirmeye ve duygusal bir bağ kurmaya özen göstermelidir. Birlikte film izlemek, oyun oynamak, sohbet etmek, doğada yürüyüşe çıkmak, kamp yapmak, bisiklete binmek gibi etkinlikler onlarla kurduğunuz bağın güçlenmesine ve gençlerin sağlıklı bir şekilde gelişmesine katkıda bulunur.

Okullarda Öğrenci Kulüpleri

Liselerdeki kulüp faaliyetleri öğrencilerin ilgi alanlarına göre çeşitlilik gösterir; onların zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimine katkı sağlar. Kulüpler öğrencilerde güven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya ve yeni beceriler kazandırmaya yardımcı olur. Bu amaçla da öğrenci kulüpleri; bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikleri gerçekleştirir.

Liselerde oluşturulan öğrenci kulüpleri okulların imkânlarına göre oldukça çeşitlilik göstermektedir. Örneğin öğrencinin sosyal gelişimine katkı sağlamak amacıyla spor, gezi, kızılây, kermes, turnuva kulüpleri oluşturulurken öğrencilerin zihinsel gelişimleri için bilimsel araştırma, edebiyat, konferans, panel, sempozyum, imza günü kulüpleri de oluşturulmaktadır. Okullarda gittikçe önemsenen tiyatro, gösteri, şiir, sergi, halk oyunu kulüpleri de öğrencilerin duygusal becerilerini geliştirmelerine imkân sağlamaktadır.

Kulüpler, öğrenciler arasındaki iş birliğini ve takım ruhunu geliştirmede önemli bir işlev görür. Öğrenciler, katılmış oldukları kulüplerde kulüp başkanı veya organizasyon komitesi üyesi olarak görev alarak liderlik deneyimi kazanabilirler.

Öğrenciler, gönüllülük çalışmalarına katılarak sosyal sorumluluk bilincini artırabilirler. Bunun yanı sıra okullarda öğrencilerin ilgi alanlarına ve yeteneklerine göre katılmış oldukları öğrenci kulüpleri, öğrencilerin stresten uzak kalmalarına yardımcı olur. Öğrencilerin dans ve resim kulübündeki etkinliklere katılmaları onlar için eğlenceli ve rahatlatıcı olabilir.

Öğrenciler iletişim odaklı kulüplere katılarak yeni bireylerle tanışır. Ortak ilgi alanlarına sahip kişilerle tanışma ve kendini ifade etme fırsatı yakalar. Aynı zamanda farklı düşüncedeki kulüp üyelerini yakından gözlemleme fırsatı bularak olaylara daha geniş açıdan bakmayı öğrenir.

Kulüplere katılmak sadece okul dönemi boyunca değil hayat boyu süren bir alışkanlık hâline gelmelidir. Günümüzde iş başvurularında kişilere daha önce içinde bulunduğu kulüpler sorulmaktadır. Öğrencilik yıllarında aktif kulüp faaliyetlerinde bulunan bireylere önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Sosyal Sorumluluk Programı/Sertifikasyon Programı

Sosyal sorumluluk programları, toplumda olumlu bir etki yaratmayı amaçlayan gönüllü çalışmalardır. Bu programlar; insanların yaşam kalitesini artırmak, ihtiyaç sahiplerine yardım etmek ve toplumsal farkındalık oluşturmak için düzenlenir. Okullarda yürütülen bu programlar, öğrencilere hem değerli deneyimler kazandırır hem de topluma katkı sağlar. Okullarda fiziki ve insan kaynakları göz önünde bulundurularak Toplum Sağlığı, Toplumsal Sorunlar, Doğa ve Çevre, Yeşil Dönüşüm, Sıfır Atık, Güvenlik, Sanat, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma, Hayvanları Koruma, Değerler Eğitimi, Kent Estetiği gibi konularda sosyal sorumluluk faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Sosyal sorumluluk programlarının amacı; öğrencilerin seviyelerine uygun, kendilerine, ailelerine ve topluma karşı saygılı, toplumsal sorunlara duyarlı, bütün canlılarla birlikte doğaya ve çevreye, nesne ve eşyalara fayda ve estetik katacak, sorun çözen, resmî ve özel kurumlar ile sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içinde çalışma becerileri gelişmiş, hayatlarını daha anlamlı ve değerli kılacak kişiler olarak yetiştirmektir. Okullardaki sosyal sorumluluk programları, özellikle eğitim, sağlık ve çevre gibi alanlarda toplumsal farkındalığı artırmayı hedefler. Bu programlarda yer alan öğrenciler, sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla empati ve yardımlaşma gibi değerleri yaşayarak öğrenirler.

Sosyal sorumluluk programı kapsamında her öğrenci mezuniyetine kadar en az 40 saat (mesleki ve teknik ortaöğretim programlarında 20 saat olarak uygulanacak) sosyal sorumluluk programına katılır. Bu programlar, ders dışı zamanlarda

gerçekleştirilir; öğrencilerin katılımı ilgili resmî kurumlarca belgelendirilir ve okul yönetimi tarafından öğrencinin e-portfolyosuna eklenir. Öğrencilerin sosyal sorumluluk programları kapsamında yapmış oldukları etkinlikler onların sosyal gelişimini desteklediği gibi akademik çalışmalarına da katkı sağlamaktadır.

Proje Çalışmaları: Keşfet, Oluştur, Geliş!

Projeler; belirli bir zaman dilimi içinde değişim yaratmayı amaçlayan, birbirine bağlı hedeflere sahip ve uygulanması sonucunda çeşitli ürünlerin elde edildiği planlı çalışmalardır. Bu çalışmalarda çocuklar bilgi ve becerilerini kullanarak yeni fikirler üretir, problemleri çözer ve somut sonuçlar ortaya koyarlar. Projeler, çocukların yalnızca akademik gelişimleri için değil onların yeni bilgiler keşfetmelerine, becerilerini geliştirmelerine ve kendilerini ifade etmelerine imkân sağlayan değerli öğrenme deneyimleridir. Projelere katılmak, çocuklara hem akademik hem de kişisel gelişim açısından birçok fayda sağlar.

Proje çalışmalarının çocuklara sağladığı faydalar,

- » Projeler, çocukların ilgi alanlarına göre konular seçmelerine öğrenme sürecine daha aktif katılmalarına imkân sağlar. Bu, onların derslere olan ilgisinin artmasını ve sonucunda kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesini sağlar.
- » Çocuklar projelerle uğraşırken karmaşık problemleri çözmek için farklı fikirler üretmek ve yaratıcı çözümler bulmak zorunda kalırlar; bu da onların eleştirel düşünme, analiz etme ve problem çözme becerilerini geliştirir.
- » Projeler, çocukların kendi becerilerine ve yeteneklerine olan inancını güçlendirir ve onların öz güvenini artırır.
- » Projelerde çocuklar ekipler halinde çalışarak etkili iletişim kurma, iş birliği yapma, takım hâlinde çalışma, empati ve saygı gibi sosyal becerilerini geliştirirler.
- » Projeler; çocuklara güvenilir bilgi kaynaklarına ulaşmayı, bilgileri derlemeyi ve araştırma yapmayı öğretir.
- » Proje sürecini planlamak, düzenlemek ve projeyi uygulamak çocukların zaman yönetimi, planlama ve organizasyon becerilerinin gelişmesine katkı sağlar.
- » Ekiplere liderlik etme, ekipleri güdülemek ve yönlendirme gibi özellikleri dolayısıyla proje çalışmaları çocukların liderlik becerilerini de geliştirir. Motive etme ve yönlendirme becerilerini geliştirmek, gelecekteki liderlik potansiyellerini ortaya çıkarabilir.

Kendi öğrencilik hayatınızda proje çalışmalarında yer aldınız mı? Bu sizin için nasıl bir deneyimdi?
Bu, size neler kattı?

Proje çalışmalarında ebeveynler nasıl destek olabilir?

- » Çocukların proje çalışmalarına katılmaları teşvik edilerek yeni fikirler üretmelerine destek olunabilir.
- » Gerekli malzemeleri sağlanarak projelerini gerçekleştirmelerine yardımcı olunabilir.
- » Proje çalışmaları için yeterli zaman ayırmalarına ve zamanlarını verimli kullanmalarına yardımcı olunabilir.
- » Araştırma yaparken onlara rehberlik edilip doğru bilgi kaynaklarına ulaşmalarına yardımcı olunabilir.
- » Proje çalışmaları sürecinde karşılaştıkları çeşitli zorluklarla başa çıkmaları için onlara yol gösterilebilir.
- » Projelerini sunarken etkili iletişim becerileri geliştirmelerine yardımcı olunabilir. Yaptıkları çalışmalar için onlara olumlu geri bildirimler verilip çabalarını takdir edilebilir.

Çocuğunuzun ilgi alanlarına ve potansiyeline uygun proje seçenekleri hakkında yeteri kadar bilgi sahibi misiniz?

Proje ve Yarışma Programları

Çocuklar, doğal bir merak ve keşfetme duygusuyla dünyayı anlamaya ve yeni şeyler öğrenmeye isteklidirler. Ebeveynlerin çocukların katılabileceği proje ve yarışma programları hakkında bilgi sahibi olmaları ve onları bu programlara katılma konusunda teşvik etmeleri önemlidir. Bu nedenle bu bölümde çocukların katılabilecekleri çeşitli proje ve yarışmalarla ilgili bilgi verilmiştir.

TÜBİTAK Projeleri ve Yarışmaları

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), genç nesillerin bilimle buluşmasını ve bilim ve teknoloji alanında gelişmelerini sağlamak için çeşitli projeler ve yarışmalar düzenlemektedir. Bu programlar, ortaöğretim öğrencilerine bireysel veya takım hâlinde başvuru imkânı sunarak onları geleceğin bilim insanları ve girişimcileri olma yolunda desteklemektedir.

TÜBİTAK Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması (TÜBİTAK 2204-A)

TÜBİTAK 2204-A, lise öğrencilerini temel, sosyal ve uygulamalı bilim alanlarında araştırma projeleri geliştirmeye ve yürütmeye teşvik eden bir yarışmadır. Yarışma, Türkiye ve KKTC'de örgün ve açık öğretim sisteminde öğrenim gören ve 20 yaşından gün almamış tüm lise öğrencilerine açıktır.

Başarılı projeler, TÜBİTAK tarafından maddi ödüllerle desteklenir. Ayrıca yarışmada dereceye giren projeler, ulusal ve uluslararası bilim fuarlarında sergilenme imkânı kazanır. Projeleri başarılı bulunan gençler; burs, araştırma imkânları ve uluslararası proje yarışmalarına katılım gibi çeşitli imkânlardan da faydalanabilirler.

TÜBİTAK 2204-A, çocukların bilime ve araştırmaya olan ilgisini geliştirmek ve gelecekteki akademik ve mesleki kariyerleri için sağlam bir temel oluşturmak için eşsiz bir platformdur. Bu yarışmaya katılmalarını teşvik ederek onların potansiyellerini keşfetmelerine ve hayallerini gerçekleştirmelerine yardımcı olabilirsiniz. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye karekodan ulaşabilirsiniz.

Dünyanın En Büyük Bilim Yarışmasına Ülkemiz Damgasını Vurdu!

ABD'nin Dallas şehrinde düzenlenen **Uluslararası Regeneron ISEF Bilim ve Mühendislik Yarışması**'nda 12 öğrencimiz büyük başarıya imza attı. Yarışmaya ülkemizi temsilen katılan 12 proje ve 21 öğrenciden 3 projenin sahibi 7 öğrenci **Regeneron ISEF büyük ödülü**, 3 projenin sahibi 5 öğrenci **özel ödül** kazandı.

Yarışmaya 64 ülkeden 1.307 projenin sahibi 1.638 öğrenci katıldı. **Uluslararası Regeneron ISEF Bilim ve Mühendislik Yarışması** (International Science and Engineering Fair), Society for Science & the Public adlı dernek tarafından ve birçok farklı kurumsal ve akademik sponsorlar ile birlikte ABD'nin çeşitli şehirlerinde lise seviyesinde düzenlenen dünyanın en büyük bilim yarışmasıdır.

Uluslararası Regeneron ISEF Bilim ve Mühendislik Yarışması'nda ülkemizi temsil eden bu başarılı projeler **TÜBİTAK 2204-A 53. Lise Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışmalarında derece alan projeler** arasından seçilmiştir.

TÜBİTAK BİLİM FUARLARI DESTEKLEME PROGRAMI (TÜBİTAK 4006)

TÜBİTAK 4006 Bilim Fuarları Destekleme Programı, 5-12. sınıf öğrencilerini kendi ilgi alanları doğrultusunda belirledikleri konular üzerinde bilimsel metodolojiye uygun şekilde çalışmalar yapmaya teşvik ederek araştırma sonuçlarını sergileyebilecekleri bilim fuarlarına destek vermek amacıyla düzenlenmektedir. Bu program sayesinde çocuklar, günlük hayatta karşılaşılan problemlere çözüm bulmayı öğrenirken aynı zamanda bilimsel araştırma yöntemleri ve bilim etiği konularında bilgi sahibi olmaktadır. Ayrıca takım çalışması içinde proje hazırlama deneyimi yaşayarak yeni ortamlar ve olanaklarla karşılaşmaktadırlar. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

TÜBİTAK BİLİM OLİMPİYATLARI (TÜBİTAK 2202)

TÜBİTAK 2202 Bilim Olimpiyatları, son sınıflar hariç olmak üzere lise öğrencilerini ve ortaokul 8. sınıf öğrencilerini matematik, bilgisayar, fizik, kimya, biyoloji, astronomi-astrofizik ve coğrafya alanlarında çalışmaya teşvik etmek ve bu alanlarda gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla düzenlenmektedir. TÜBİTAK 2202 Bilim Olimpiyatları'nda ulusal/uluslararası düzeyde başarılı bulunan öğrencilere TÜBİTAK tarafından madalya, başarı belgesi ve para ödülü verilir. Ayrıca lise düzeyindeki öğrenciler üniversitelere giriş sınavında **ek puan** ve/veya **sınavsız geçiş** hakkından yararlanır. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

Bilgisayar Olimpiyatlarında Ülkemizi Gururlandıran Başarı!

TÜBİTAK BİDEB bünyesinde yürütülen 2202 Bilim Olimpiyatları kapsamında Türkiye'yi uluslararası arenada temsil etmek üzere yetiştirilen genç bilim insanları katıldıkları tüm yarışmalarda bayrağımızı gururla dalgalandırdı.

Gürcistan'ın Kutaisi kentinde 8-14 Eylül 2023 tarihlerinde düzenlenen 24 ülkeden 92 öğrencinin katıldığı 7. Avrupa Genç Bilgisayar Olimpiyatı'nda Türkiye'yi temsil eden öğrencilerimiz **1 gümüş** ve **3 bronz** madalya kazandı.

29 Ekim-03 Kasım 2023 tarihlerinde Slovenya'nın Maribor şehrinde 17 ülkeden 74 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen 30. Balkan Bilgisayar Olimpiyatı'nda Türkiye'yi temsil eden öğrencilerimiz **2 gümüş** ve **2 bronz** madalya kazandı.

TEKNOFEST Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali

Türkiye Teknoloji Takımı Vakfı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından her yıl düzenlenen TEKNOFEST; havacılık, uzay ve teknoloji alanlarında millî teknolojinin geliştirilmesi için önemli bir platformdur. Bu festivalde sadece teknoloji yarışmaları değil aynı zamanda hava gösterileri, konserler, söyleşiler ve atölyeler gibi birçok heyecan verici etkinlik de yer almaktadır. TEKNOFEST; toplumda teknolojiye olan ilgiyi artırmayı, millî teknoloji üretimini teşvik etmeyi ve çocukların teknoloji alanındaki becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

TEKNOFEST kapsamında lise öğrencileri için akıllı ulaşım, çevre ve enerji teknolojileri ve engelsiz yaşam teknolojileri yarışmaları gibi çeşitli alan ve kategorilerde teknoloji yarışmaları düzenlenmektedir. Bu yarışmalara lise öğrencileri bireysel veya takım hâlinde katılabilirler. TEKNOFEST yarışmalarında ön elemeyi geçen takımlara teknik eğitim ve malzeme desteği, finale kalan takımlara ulaşım-konaklama desteği ve dereceye giren takımlara ise para ödülü verilmektedir.

TEKNOFEST; çocukların hayal gücünü ve yaratıcılığını harekete geçirecek, onları geleceğin teknoloji liderleri olma yolunda güdüleyecek bir platformdur. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

MEB ROBOT YARIŞMASI

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından düzenlenen robot yarışmaları, Türkiye genelinde öğrencilerin bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) alanlarında yeteneklerini geliştirmeyi amaçlayan etkinliklerdir. Bu yarışmalar, gençlerin robotik konusundaki bilgi ve becerilerini sergilemelerine olanak tanır ve genellikle farklı kategorilerde gerçekleştirilir. Yarışmalara katılan takımlar, kendi tasarladıkları ve programladıkları robotlarla belirli görevleri yerine getirmeye çalışır.

MEB robot yarışmalarının amaçları arasında

1. Öğrencilerin yaratıcılıklarını ve problem çözme yeteneklerini geliştirmek,
2. Teknolojik gelişmeleri takip etmelerini teşvik etmek,
3. Takım çalışması ve iş birliği becerilerini güçlendirmek,
4. Öğrencilerin kendilerine güven duyabilmeleri, sosyal ilişkilerde anlayışlı ve saygılı olmalarını sağlamak bulunmaktadır. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

ERASMUS PLUS (ERASMUS +) Programı

Erasmus+, 2021-2027 yılları arasında uygulanan Avrupa Birliği'nin eğitim, gençlik ve spor alanlarını kapsayan hibe programıdır. Bu program, yaş ve eğitim geçmişine bakılmaksızın kişilere yeni beceriler kazandırmayı, kişisel gelişimlerini güçlendirmeyi ve istihdam imkânlarını artırmayı amaçlamaktadır. Erasmus+ programı çocuklara uluslararası deneyim kazanma, dil becerilerini geliştirme ve farklı kültürleri tanıma gibi birçok fayda sağlar. Türkiye'de Erasmus+ programı Türkiye Ulusal Ajansı tarafından koordine edilmektedir. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz.

eTwinning Programı

eTwinning, Avrupa'daki okulların birbirleriyle iş birliği yaparak ortak projeler geliştirebildikleri bir platformdur. Öğretmenler, farklı ülkelerden iletişim kurdukları meslektaşlarıyla kendi eğitim süreçlerine uygun projeler oluşturabilirler. Bu projeler, öğrencilerin diğer ülkelerdeki yaşlılarıyla etkileşimde bulunmalarını ve kültürel farkındalıklarını artırmalarını sağlar. eTwinning projeleri, öğrencilerin dijital teknolojileri kullanarak uluslararası iş birliği yapmalarını ve dünya genelindeki topluluklarla etkileşim içinde olmalarını amaçlar. Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyindeki (öğrencilerin yaş aralığı 3-19) bütün okullar eTwinning projelerine katılabilirler. Konu ile ilgili ayrıntılı bilgiye kare koddan ulaşabilirsiniz.

BECERİ VE DEĞERLERİN KAZANDIRILMASINDA AİLE

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla geliştiği, uluslararası ekonomilerin sürekli değiştiği ve bireylerin yaşam, çalışma ve öğrenme biçimlerinin dönüştüğü bir çağda yaşıyoruz. Bu dönüşüm, öğrencilerin başarılı olabilmeleri için yeni becerilere sahip olmalarını gerektirmektedir. Bu beceriler; öğrencilerin günümüzün bilgi toplumunda etkin vatandaşlar olarak yer alabilmeleri, ekonomik gelişmeler ve iş piyasası değişikliklerine uyum sağlayabilmeleri için ihtiyaç duydukları becerilerdir. Öğrencilerin hızla değişen dünyada kişisel gelişimlerine yardımcı olur ve onları gelecekte karşılaşabilecekleri zorluklarla başa çıkmaya hazırlar. Bahse konu olan becerileri, öğrencilerin bilgi çağında başarılı olabilmeleri için geliştirmeleri gereken üst düzey düşünme becerileri, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, sistem okuryazarlığı becerileri ve derse özgü becerileri kapsar. Bu beceri örgüsü;

- **Çıkarım yapma, çözümüleme, sorgulama, muhakeme gibi bütünleşik beceriler ile karar verme, problem çözme, eleştirel düşünme , üst düzey düşünme becerilerinden,**
- **Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Sistem Okuryazarlığı Becerisi, Derse Özgü Becerilerinden,**
- **Becerilerin destekleyicisi olan merak, bağımsızlık, azim ve kararlılık, empati, sorumluluk, gerçeği arama, açık fikirlilik, analitik düşünme gibi eğilimler ile millî ve manevî gelişimi destekleyen değerlerimizden oluşmaktadır.**

Değerlerimiz ile amaçlanan eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan ise nihai hedef olan “Huzurlu Aile ve Toplum” ile “Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsan”a ulaşmaktır.

Eğitimin insanları karşılaştıkları zorluklarla baş edebilecek şekilde yetiştirmesinin yanı sıra geleceğin hayat koşullarına da hazırlaması gerektiği bilinmektedir. Geçmişin “öğrenen insan” modeli bugünün dünyasında “öğrenmeyi öğrenen, sorgulayan, yeni durumlara kolaylıkla uyum sağlayan, sadece zihinsel değil sosyal ve duygusal yönden de gelişen insan” profiline karşılık gelmektedir.

A. ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİ

Üst düzey düşünme becerileri; öğrencilerin karmaşık sorunları analiz edebilmelerini, eleştirel düşünmeyi, yaratıcı çözümler üretebilmelerini ve etkili kararlar alabilmelerini içerir. Bu beceriler, öğrencilerin sadece bilgiye ulaşmaları için değil aynı zamanda bu bilgiyi kullanarak yenilikçi çözümler geliştirebilmeleri için de gereklidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Analitik Düşünmeyi Teşvik Etme:** Çocuğa günlük hayatta karşılaştığı sorunlar hakkında düşünme ve farklı çözüm yolları bulma fırsatları verilebilir. Örneğin aile içindeki bir problem tartışılarak birlikte çözümler üretmeye çalışılabilir.
- » **Yaratıcılığı Destekleme:** Çocuğun hayal gücünü kullanarak yeni projeler oluşturmaya teşvik edilebilir. Sanat, müzik veya yazma gibi yaratıcı aktivitelerle ilgilenmesine imkân tanınabilir.
- » **Sorgulamayı Öğretme:** Çocuk, bilgi ve haberleri eleştirel bir gözle incelemeye teşvik edilebilir. “Bu bilginin kaynağı nedir?”, “Bu durumda başka ne olabilir?” gibi sorular ile sorgulayıcı düşünmeye ve öğrenmeye yönlendirilebilir.
- » **Tartışmalar ve Müzakereler:** Evde güncel konular veya aile kararları hakkında tartışmalar yapılarak çocuğun kendi görüşlerini ifade etmesi ve başkalarının görüşlerini değerlendirmesi sağlanabilir.

B. SOSYAL-DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ

Sosyal-duygusal öğrenme becerileri; öğrencilerin duygularını tanıma, başkalarıyla empati kurma, ilişkileri yönetme ve sorumlu kararlar alma yeteneklerini kapsar. Bu beceriler, öğrencilerin hem kişisel hem de profesyonel yaşamlarında başarılı olmaları için temel oluşturur.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

Kendini Tanıma (Öz Farkındalık Becerisi) Nedir?

Çocuğun kendi duygularını, düşüncelerini, ihtiyaçlarını ve değerlerini bilmesi ve bunların davranışlarını nasıl etkilediğini fark etmesidir.

Kendini tanıma becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Çocuğun olumlu davranışları fark edilerek ona bu davranışlarına yönelik destekleyici geri bildirim verilmesi öz farkındalık sağlanmasında etkili bir yöntemdir.
- » Çocuğun yeteneklerini fark etmesi için yetenekleri doğrultusunda ona görevler verilerek farklı etkinliklere katılması sağlanabilir.

Kendini Düzenleme (Öz Düzenleme Becerisi) Nedir?

Çocuğun, hedeflerine ulaşabilmesi için duygularını, davranışlarını ve stratejilerini değerlendirmesi ve kontrol edebilmesidir.

Kendini düzenleme becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Ev içinde ebeveynlerin de uyacağı kurallar oluşturulabilir.
- » Çocuğa yapabileceği görevler verilebilir. Örneğin bulaşıkları makineye yerleştirmesi.
- » Hedef oluşturmaya yardım edilebilir. Örneğin liseyi bitirdikten sonra hangi üniversiteyi okuyacağı ve hangi mesleği seçeceği konusunda hedef oluşturmaya yardım edilmesi.
- » Çocuğa stresli olduğu zamanlarda kendisini rahatlatması için nefes egzersizleri gibi uygulamalar öğretilir.

Çocuğa rol model olmak için,

- » Stres etkili bir şekilde yönetilerek dürtüleri kontrol edebilmelidir.
- » Çocuğun yaşına uygun olan sakinleştirici stratejiler kullanılmalıdır.
- » Biraz sinirli hissediyorum, bu yüzden bir şey yapmadan önce durup bir nefes alacağım.” gibi ifadeleri kullanılabilir.

Kendine Uyarılama (Öz Yansıtma Becerisi) Nedir?

Çocuğun duygu, düşünce ve davranışlarını dönüştürmek ve geliştirebilmek için kendi duygu, düşünce ve davranışları üzerinde değerlendirmeler yapma ve bu değerlendirmelere dayalı tepkiler koymasındır.

Kendine uyarılama becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Çocuk ile bir durum hakkında konuşurken çocuğun o andaki hislerini ve düşüncelerini değerlendirmesini sağlayacak sorular sorulabilir.

- » Duygusunu ve düşüncesini değerlendirmesi sonucunda ne hissettiği sorulabilir.
- » Yaptığı değerlendirmeleri yeni olay ve durumlara uyum sağlarken kullanabileceği ifade edilebilir.

İletişim Becerisi Nedir?

Duygu, düşünce veya bilgilerin sözlü ya da sözsüz olarak başkalarına iletilmesidir.

İletişim becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Duygu ve düşüncelerini ifade etmesi için ona sorular sorularak fırsat fırsatlar yaratılmalıdır.
- » Karmaşık ve emin olmadığı konular hakkında soru sorabilmesi için cesaretlendirilmelidir.

Çocuğa rol model olmak için,

- » Çocuğu dinlemek için zaman ayrılmalıdır.
- » Çocukla konuşurken onunla göz teması kurulmalıdır.
- » Çocuğun sözünü bitirmesi beklenmelidir.
- » Çocuğu anlamak için etkin dinleme yapılmalıdır.

İş Birliği Becerisi Nedir?

Ortak bir hedefe ulaşmak için iki veya daha fazla kişinin birlikte çalışabilmesidir.

İş birliği becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Ailesi ile düşünce farklılıklarını tartışabileceği ortam oluşturularak düşüncelerini ifade etmesi için cesaretlendirilmelidir.
- » Bir problemle ilgili alternatif fikirler ortaya koymasına fırsat verilmelidir.
- » Ev işlerinde yardım etmesi istenerek birlikte bir iş tamamlanmalıdır.
- » Evdeki sorumluluklara katkı sağladığında bu davranış takdir edilmelidir.
- » İlgileri doğrultusunda takım sporlarına yönlendirilmelidir.

Sosyal Farkındalık Becerisi Nedir?

Diğer insanların bakış açısını, farklılıklarını anlama ve onlarla empati kurma yeteneğidir.

Sosyal farkındalık becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Çocukla diğer insanların duyguları hakkında konuşulmalıdır.
- » Başkalarının davranışlarının altında yatan duyguları anlaması için farklı durumlarda yaşadığınız duygular ifade edilmelidir.
- » İnsanların farklı özelliklerinin olmasının insanları özel kıldığının, farklılıklara saygı duymanın, katılmasanız da diğer insanların düşüncelerine ve duygularına karşı duyarlı olmanın önemi hakkında konuşulmalıdır.
- » Farklı kültürlerden arkadaş edinmesi için fırsat verilmelidir.
- » Teşekkür, takdir ve yardım etmenin insanları mutlu edeceği öğretilmelidir.
- » STK'lerde gönüllü çalışmalar yapması için cesaretlendirilerek yaptığı takdir edilmelidir.

Uyum Becerisi Nedir?

Bireyin hem benliği hem de çevresi ile dengeli bir ilişki kurup bu ilişkiyi sürdürebilmesidir.

Uyum becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Çeşitli spor, sanat, kültürel çalışmalara katılmaları sağlanmalıdır.
- » Çocuk, yeni konuları ve bakış açılarını öğrenmesi için teşvik edilmelidir.
- » Yeni bir durumla baş edebilmek için başkalarından yardım almasının normal olduğu anlatılmalıdır.
- » Ebeveynlerin zorlandığı durumlarla baş edebilmek için başkalarından yardım istediği konulardan örnekler verilmelidir.

Esneklik Becerisi Nedir?

Bireyin ortaya çıkan yeni bir duruma uyum sağlayabilmesini, mevcut çözümleri güncelleyerek farklı çözümler üretebilmesini ifade eder.

Esneklik becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Zorluklar karşısında mücadele etme ve vazgeçilmeyen durumlarla ilgili hayattan anekdotlar paylaşılabilir.
- » Bir sorun karşısında birden fazla çözüm yolu olabileceği öğretilir.

Sorumlu Karar Verme Becerisi Nedir?

Çocuğun davranışlarının sonuçlarını gerçekçi şekilde değerlendirebilmesidir.

Sorumlu karar verme becerisinin gelişmesi için çocuğa nasıl destek olunabilir?

- » Çocuğa uygun durumlarda karar verme sorumluluğu verilebilir.
- » Çocuğa sorumlu karar vermesi konusunda örnek olunabilir.
- » Seçimlerinin sonucu olarak ortaya çıkan sorumlulukları üstlenmesi konusunda ona örnek olunabilir.

C. SİSTEM OKURYAZARLIĞI BECERİLERİ

İnsanların kendilerini yeni durumlara uyarlayabilmeleri, değişimi fark edebilmeleri, kendi kendilerine öğrenebilmeleri ve gelişen teknolojilerle birlikte bu yenilikleri uygulayabilmeleri için alandan bağımsız olarak okuryazarlığın bir beceri olarak öğrencilere kazandırılması müfredatımızın öncelikli amaçlarından biridir.

Öğrencilerin sistem okuryazarı olarak yetiştirilmesi, günümüz eğitim anlayışlarının oldukça önemli bir parçası hâline gelmiştir. Eğitim sürecinde sistem, düşünme becerisinin sistem okuryazarlığı ile geliştirilmesini, öğrencilerde geliştirilmeye çalışılan birçok okuryazarlığın temel hedeflerine bütüncül olarak ulaşılmasını sağlamaktadır.

Müfredat kapsamında **bilgi, kültür, vatandaşlık, veri, sürdürülebilirlik, sanat, dijital, finansal, görsel okuryazarlık** türlerine yer verilmiştir.

21. yüzyıl eğitim anlayışında, öğrencilerin sadece bilgi sahibi olmaları değil aynı zamanda bu bilgileri nasıl yorumlayacakları, uygulayacakları ve farklı bağlamlarda kullanacakları da büyük önem taşır. Bu nedenle çeşitli okuryazarlık türleri, öğrencilerin modern dünyada etkili ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerine yardımcı olacak şekilde müfredatta yer alır. Ailelerin bu okuryazarlık türlerini çocuklarına kazandırma sürecinde aktif bir rol oynaması, öğrencilerin gelişimine büyük katkı sağlar.

1. Sistem Okuryazarlığı

Sistem okuryazarlığı, bireylerin karmaşık sistemleri anlama ve bu sistemler içinde nasıl etkili olunacağını bilme yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Sistemleri Açıklayın:** Günlük hayatta karşılaşılan basit sistemleri (örneğin evdeki su sistemi veya okulun işleyişi) açıklayarak başlanmalıdır.
- » **Bağlantılar Kurun:** Farklı alanlar arasındaki bağlantıları göstermek için gerçek yaşam örnekleri kullanılmalıdır. Örneğin ekosistemlerin nasıl çalıştığı veya ekonominin nasıl işlediği tartışılabilir.
- » **Projeler ve Modeller:** Çocukla birlikte sistemleri anlamalarını kolaylaştıracak projeler yapılmalıdır. Örneğin basit bir ekosistem modeli oluşturmak.

Bu okuryazarlık türlerinin her birini kazandırmak, çocukların gelecekte karşılaşacakları karmaşık dünyayı anlamalarına ve bu dünyada etkili bir şekilde hareket etmelerine yardımcı olacaktır. Ailelerin bu süreçte aktif bir rol oynaması, çocukların gelişimlerini destekler ve onların etkili, sorumlu bireyler olarak yetişmelerini sağlar.

2. Bilgi Okuryazarlığı

Bilgi okuryazarlığı; bireylerin bilgiye nasıl ulaşacaklarını, onu nasıl değerlendireceklerini ve nasıl kullanacaklarını bilme yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Araştırma Becerilerini Destekleme:** Çocuğa çeşitli bilgi kaynaklarına erişim sağlama ve bilgiye nasıl ulaşacaklarını ulaşacakları öğretilmelidir. Kütüphane ziyaretleri veya internet araştırmaları bu süreci destekler.
- » **Kaynakları Değerlendirmeyi Öğretme:** Çocuğa bilgiyi değerlendirirken kaynakların güvenilirliğine dikkat etmeyi öğretmek gerekmektedir. Örneğin bir haberin veya makalenin kaynağının güvenilir olup olmadığını sorgulamak.
- » **Bilgiyi Organize Etme:** Çocuğun topladığı bilgileri düzenlemesine yardımcı olunmalıdır. Bu, not alma tekniklerini anlatarak veya dijital araçlar kullanarak yapılabilir.

3. Kültür Okuryazarlığı

Kültür okuryazarlığı; bireylerin farklı kültürleri ve gelenekleri anlama, onlara saygı duyma ve kültürel farklılıkları kabul etme yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Farklı Kültürleri Tanıtma:** Çocuğun farklı kültürler hakkında bilgilenmesine yardımcı olunmalıdır. Kültürel etkinliklere, festivallere katılmaları ve çok kültürlü hikâye kitapları okumaları bu süreçte yardımcı olabilir.
- » **Açık Fikirli Olma:** Farklı kültürlerle olan ön yargılar değerlendirilebilir ve çocuğa farklı kültürlerle karşı açık fikirli olma öğretilmelidir.
- » **Dil ve İletişim:** Farklı dillerde kelimeler öğrenmek veya yabancı dil derslerine katılmak kültürel anlayışı artırabilir.

4. Vatandaşlık Okuryazarlığı

Vatandaşlık okuryazarlığı, bireylerin toplum içinde etkili vatandaşlar olabilmeleri için gerekli bilgi ve becerilere sahip olma yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Toplumsal Katılımı Teşvik Etme:** Çocuğun toplumsal projelere veya gönüllülük faaliyetlerine katılması teşvik edilmelidir. Bu, onların topluma olan katkılarını artırır.
- » **Tartışma ve Diyalog:** Çocukla güncel olaylar hakkında tartışmalar yapılarak onların kendi görüşlerini ifade etmelerine fırsat tanınmalıdır.
- » **Sorumluluk ve Haklar:** Çocuğun birey olarak sahip olduğu haklar ve sorumluluklar öğretilerek bu konularda bilgi sahibi olmaları sağlanmalıdır.

5. Veri Okuryazarlığı

Veri okuryazarlığı; bireylerin veriyi anlama, değerlendirme, analiz etme ve etkili bir şekilde kullanma yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Veri ile Çalışmayı Öğretme:** Çocuk verileri incelemeye ve yorumlamaya teşvik edilmelidir. Örneğin günlük hava durumu raporlarını inceleme veya aile bütçesi ile ilgili basit analizler yapma.
- » **Grafik ve Tablo İnceleme:** Grafikler ve tablolar üzerinde çalışarak verilerin görsel temsilini anlamalarını anlamaları sağlanmalıdır.
- » **Eleştirel Düşünme:** Çocuğa verileri eleştirel bir şekilde değerlendirmesi ve sonuç çıkarma becerisi kazandırılmalıdır.

6. Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı

Sürdürülebilirlik okuryazarlığı; bireylerin çevreye duyarlı, sürdürülebilir yaşam tarzları benimseme ve çevresel etkileri anlama yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Çevre Bilinci Oluşturma:** Çocuğa doğayı koruma, geri dönüşüm ve enerji tasarrufu konularında bilgi verilmelidir. Bu konularda evde uygulamalar yaparak örnek olunmalıdır.
- » **Doğa Gezileri:** Çocukla doğa gezilerine çıkın ve çevresel etkiler hakkında konuşulmalıdır.
- » **Yeşil Uygulamalar:** Evde sürdürülebilir yaşam tarzları uygulanmalıdır. Örneğin kompost yapma veya su tasarrufu.

7. Sanat Okuryazarlığı

Sanat okuryazarlığı; bireylerin sanatı anlama, değerlendirme ve yaratıcı ifadelerle ilgilenme yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Sanat Etkinliklerine Katılma:** Çocuk müzele-re, tiyatrolara veya sanat galerilere götürülme-lidir.
- » **Yaratıcı Olmaları İçin Alan Sağlama:** Evde sanat materyalleri sağlayarak çocuğun resim, müzik veya el sanatları gibi yaratıcı faaliyetler-de bulunmasına imkân tanınmalıdır.
- » **Sanatı Tartışma:** Sanat eserleri veya müzik parçaları hakkında konuşarak çocuğun sanatı yorumlama becerisi geliştirilmelidir.

8. Dijital Okuryazarlık

Dijital okuryazarlık, bireylerin dijital araçları etkili ve etik bir şekilde kullanma yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Teknoloji Kullanımını Öğretme:** Çocuğa bilgisayarları, tabletleri ve interneti nasıl kullanacağını öğretin ve bu araçları güvenli bir şekilde kullanmaları sağlanmalıdır.
- » **Dijital Etiği Anlatma:** İnternetteki davranışlarının sorumluluğunu almayı öğretin. Örneğin çevrim içi gizlilik ve siber zorbalık konularında bilgi verilmelidir.
- » **Eğitimsel Kaynaklar:** Dijital öğrenme araçları ve eğitim uygulamaları gibi kaynakları kullanarak çocuğun dijital becerileri geliştirilmelidir.

9. Finansal Okuryazarlık

Finansal okuryazarlık, bireylerin finansal kavramları anlama, para yönetimi ve yatırım yapma yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Para Yönetimini Öğretme:** Çocuğa para biriktirme, harcama ve bütçe yapma gibi temel finansal becerileri öğretilmelidir.
- » **Küçük Birikimler:** Çocuğa bir kumbara vererek para biriktirme alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- » **Gerçek Hayat Deneyimleri:** Alışveriş gibi günlük etkinliklerde çocuğa fiyatları karşılaştırma ve parasını yönetme fırsatları sunulmalıdır.

10. Görsel Okuryazarlık

Görsel okuryazarlık, bireylerin görsel bilgileri anlama, yorumlama ve kullanma yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Görsel İçerikleri İnceleme:** Çocukla birlikte filmler, fotoğraflar veya reklamlar gibi görsel içerikleri inceleyin ve bunları nasıl yorumlayabilecekleri tartışılmalıdır.
- » **Yaratıcı Projeler:** Fotoğraf çekme, çizim yapma gibi görsel sanat projelerine katılmaları teşvik edilmelidir.
- » **Medya Okuryazarlığı:** Çocuğa medya içeriklerini eleştirel bir gözle nasıl değerlendirecekleri öğretilmelidir.

D. DERSE ÖZGÜ BECERİLER

Derse özgü beceriler, belirli akademik disiplinlerde gereken bilgi ve yeteneklerdir. Bu; matematik, fen bilimleri, dil, tarih ve diğer dersler için farklı olabilir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Ders Dışı İlgili Alanları:** Çocuğun derslerde öğrendiklerini pratik uygulamalarla bağdaştırmasına yardımcı olunmalıdır. Örneğin matematik problemlerini günlük hayatla ilişkilendirilebilir. Doğa bilimlerini keşfetmeleri için dışarıda zaman geçirilebilir.
- » **Aktif Öğrenmeyi Teşvik Etme:** Çocuğun kendi öğrenme süreçlerinde aktif rol alması sağlanmalıdır. Örneğin sorgulama, keşfetme ve deney yapma gibi aktif öğrenme yöntemlerine teşvik edilebilir.
- » **Evde Uygulamalar:** Çocuğun derslerde öğrendiklerini evde uygulaması için ortam oluşturulmalıdır. Bilim deneyleri yapılabilir, tarihle ilgili hikâyeler okunabilir veya dil becerilerini geliştirmek için yabancı dilde filmler izlenebilir.
- » **Eğitim Teknolojilerini Kullanma:** Çocuğun dersleri destekleyen eğitim teknolojilerini kullanmasına yardımcı olunmalıdır. Online öğrenme platformları, eğitim uygulamaları ve dijital kaynaklar gibi araçlar tanıtılmalıdır.

Genel Öneriler

- » **Pozitif Bir Öğrenme Ortamı Yaratma:** Evde pozitif ve destekleyici bir öğrenme ortamı sağlayarak çocuğun güdülenmesi artırılmalıdır.
- » **Öğrenmeyi Eğlenceli Hâle Getirme:** Öğrenmeyi eğlenceli ve ilgi çekici hâle getirmek için yaratıcı yollar bulunabilir. Oyunlar, projeler ve aile aktiviteleri bu konuda yardımcı olabilir.
- » **Model Olma:** Çocuğa iyi bir rol model olunmalıdır. Kendi öğrenme süreçlerinizi ve ilginizi göstererek öğrenme sürecine nasıl yaklaştığınız paylaşılmalıdır.
- » **İletişim ve Destek:** Çocukla açık ve destekleyici bir iletişim kurularak onun düşünceleri, duyguları ve ihtiyaçları anlaşılmaya çalışılmalıdır.

Bu öneriler, öğrencilerin sadece akademik başarılarına değil aynı zamanda kişisel gelişimlerine ve gelecekteki başarılarına da katkıda bulunacaktır. Aileler, çocuklarının bu becerileri kazanmaları için en önemli destekçiler arasında yer almaktadır.

E. BENLİK EĞİLİMLERİ

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde vurgulanan benlik eğilimleri, öğrencilerin sadece akademik başarısını değil aynı zamanda kişisel gelişimlerini de desteklemeye odaklanır. Bu eğilimler, bireylerin yaşam boyu başarı ve mutluluğunu sağlamak için kritik olan içsel özelliklerdir. Aileler, bu eğilimleri çocuklarına kazandırmada önemli bir role sahiptir.

1. Merak

Merak, bireyin dünyayı anlama ve keşfetme arzusudur. Meraklı bireyler, öğrenme sürecine doğal bir güdüyle yaklaşır ve sürekli olarak yeni bilgileri keşfetmek ister.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Soru Sormaya Teşvik Etme:** Çocuğun sorular sormasını teşvik edilerek onların merakı beslenmelidir. Çocuk, herhangi bir konuyla ilgili daha fazla bilgi edinmek istediğinde desteklenmelidir.
- » **Keşfetme Fırsatları Sunma:** Yeni yerler keşfetmek, farklı kültürleri tanımak veya doğa gezileri yapmak gibi etkinlikler planlanmalıdır.
- » **Gözlem Yeteneğini Geliştirme:** Çocuğun etrafındaki dünyayı dikkatlice gözlemlemesi sağlanmalıdır. Birlikte çevrenizdeki olayları, doğayı veya sosyal durumları incelemelisiniz.
- » **Farklı Konularla Tanıltırma:** Çocuğunuzu çeşitli konularla tanıştırmalısınız. Bilim, sanat, tarih gibi farklı alanlarda bilgi edinmesini sağlanmalıdır.
- » **Kitap ve Belgesel Seçenekleri:** Merak uyandıracak kitaplar ve belgeseller sunularak çocuğun farklı alanlarda bilgi sahibi olmasını teşvik edilmelidir.

2. Bağımsızlık

Bağımsızlık, bireyin kendi kararlarını alabilme, kendi kendine yeterlilik gösterebilme ve dış etkenlerden bağımsız olarak hareket edebilme yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Sorumluluk Verme:** Çocuğa yaşına uygun sorumluluklar verilmelidir. Örneğin ev işlerinde yardım etmek veya kendi odasını düzenlemek.
- » **Karar Vermesine İzin Verme:** Çocuğun kendi kararlarını almasına ve bu kararların sonuçlarıyla yüzleşmesine izin verilmelidir. Örneğin kıyafetlerini seçmesine veya arkadaşlarıyla nasıl vakit geçireceğine karar vermesine fırsat tanınmalıdır.

- » **Problem Çözme Becerilerini Destekleme:** Çocuk, karşılaştığı sorunları kendi başına çözmesi için teşvik edilmelidir. Gerekirse rehberlik yapılmalı ama çözümü kendisinin bulmasına izin verilmelidir.
- » **Kendi İşlerini Yapma:** Çocuğun kişisel ihtiyaçlarını (yemek hazırlama, temizlik, organize olma vb.) kendi başına halletmesine olanak tanınmalıdır.
- » **Risk Almaya Teşvik Etme:** Güvenli sınırlar içinde risk alması desteklenmelidir. Çocuğun yeni şeyler denemesi ve hata yaparak öğrenmesi, bağımsızlık duygusunu güçlendirir.

3. Azim ve Kararlılık

Azim ve **kararlılık**, bireyin uzun vadeli hedeflerine ulaşma konusunda sebat etme ve karşılaştığı zorluklara rağmen devam etme yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Hedef Belirleme:** Çocukla birlikte ulaşılabilir ve ölçülebilir hedefler belirlenmelidir. Bu hedeflere nasıl ulaşacağına dair planlar yapmasına yardımcı olunmalıdır.
- » **Sabırlı Olmayı Öğretin:** Uzun vadeli başarıların zaman ve çaba gerektirdiği gösterilmelidir. Sabırlı olmanın ve küçük adımlar atarak ilerlemenin önemi vurgulanmalıdır.
- » **Başarısızlıkla Başa Çıkma:** Başarısızlıkların birer öğrenme fırsatı olduğunu öğretilmelidir. Başarısızlıklarla nasıl başa çıkılacağına dair stratejiler geliştirilmelidir.

- » **Pozitif Geri Bildirim Verme:** Çocuğun çabaları ve ilerlemeleri fark edilerek bunlar takdir edilmelidir. Bu, devam etmeleri için güdü sağlar.
- » **Model Olma:** Kendi hayatınızda kararlılık gösterdiğiniz örnekleri paylaşmalı ve zorluklarla nasıl başa çıktığınızı anlatmalısınız.

4. Kendine İnanma (Öz Yeterlilik)

Kendine inanma, bireyin kendi yeteneklerine güvenmesi ve belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine inanmasıdır.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Küçük Zaferler Kazanmasına Yardımcı Olma:** Çocuğun baş edebileceği görevleri tamamlamasına izin verilmelidir. Küçük başarılar, kendine olan inancı artırır.
- » **Olumlu Beklentiler:** Çocuktan neler beklediğiniz açıkça ifade edilmeli ve onların başarılarına olan güven gösterilmelidir.
- » **Teşvik ve Destek:** Çocuğun çabalarını teşvik edilmelidir. Onlara güven duyulduğu hissettirilmelidir.
- » **Öz Eleştiri ile Başa Çıkma:** Çocuğun olumsuz öz eleştirileriyle başa çıkmasına yardımcı olunmalıdır. Onlara hatalarından öğrenmenin doğal olduğu söylenmeli ve bu durumun büyümenin bir parçası olduğu anlatılmalıdır.
- » **Bağımsız Denemeler:** Çocuğun yeni şeyler denemesine ve kendi başına başarabileceğine inanmasına izin verilmelidir. Gerekirse rehberlik edilmeli ancak çözümleri kendilerinin bulmasına fırsat verilmelidir.

5. Kendine Güvenme (Öz Güven)

Kendine güvenme (öz güven); bireyin kendi değerine, yeteneklerine ve başarılarına olan inancıdır.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Destekleyici ve Sevgi Dolu Ortam:** Çocuk sevgi ve destekle kuşatılmalıdır. Kendilerini değerli hissetmeleri için takdir edilmelidir.
- » **Pozitif Benlik Algısı Geliştirme:** Çocuğun güçlü yönleri ve başarıları öne çıkarılarak kendilerine olan güvenleri artırılmalıdır.
- » **Örnek Olma:** Öz güven sergileyerek örnek olunmalıdır. Ebeveynler başarıları ve mücadeleleri hakkında çocuklarla konuşmalıdır.
- » **Sosyal Beceriler Geliştirme:** Çocuğun sosyal becerilerini geliştirmesine yardımcı olunmalıdır. Sosyal etkileşimler, kendine güveni artırmada önemli bir rol oynar.
- » **Eleştiriye Dayanıklılık:** Yapıcı eleştirilerde bulunurken nazik olunmalı ve onların kendilerini geliştirmelerine yardımcı olunmalıdır. Eleştirinin bir büyüme aracı olduğu öğretilmelidir.

Benlik Eğilimlerinin Geliştirilmesi İçin Genel Stratejiler

- » **Güçlü Bir İletişim:** Çocukla açık ve destekleyici bir iletişim kurulmalıdır. Onların duygularını ve düşüncelerini dinlemeli, kendilerini ifade etmelerine izin verilmelidir.
- » **Rol Model Olma:** Çocuğa örnek teşkil edecek şekilde davranılmalıdır. Onların bu eğilimleri gözlemlmeleri ve öğrenmeleri sağlanmalıdır.
- » **Pozitif Geri Bildirim:** Çocuğun çabaları ve başarıları takdir edilmelidir. Bu, onların kendilerine olan güvenlerini ve yeteneklerine olan inançlarını artırır.
- » **Güvenli ve Destekleyici Bir Ortam:** Çocuğun kendini güvende ve desteklenmiş hissettiği bir ortam oluşturulmalıdır. Bu, onların yeni şeyler deneme ve hata yapma konusunda cesur olmalarını sağlar.
- » **Esnek Olma:** Çocuğun kendine özgü yetenekleri ve ilgi alanları desteklenmelidir. Her çocuğun farklı olduğu ve farklı hızlarda geliştiği kabul edilmelidir.

Bu stratejiler çocukların güçlü, kendine güvenen ve meraklı bireyler olarak yetişmesine yardımcı olacaktır. Ebeveynler, bu benlik eğilimlerini destekleyerek çocuklarının gelecekteki başarılarına büyük bir katkıda bulunabilirler.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bireylerin hem kişisel gelişimlerine hem de toplumsal hayata uyum sağlayabilmelerine yönelik sosyal eğilimlerin geliştirilmesini vurgulamaktadır. Bu eğilimler, öğrencilerin sosyal bir ortamda etkin ve pozitif bireyler olarak yer alabilmelerini sağlar. Aileler, bu eğilimleri çocuklarına kazandırmada önemli bir rol oynar.

1. Empati

Empati, başkalarının duygularını ve bakış açılarını anlayabilme yeteneğidir. Empatik bireyler, sosyal ilişkilerinde daha başarılı olur ve başkalarıyla etkili bir şekilde iletişim kurabilir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Duygular Hakkında Konuşma:** Çocukla farklı duygular hakkında konuşulmalı ve bu duyguların nasıl hissettirdiği tartışılmalıdır. Örneğin “Bu durum seni nasıl hissettiriyor?” gibi sorular sorun.

- » **Hikâyeler ve Oyunlar Kullanarak Öğretme:** Hikâyeler veya role-play oyunları kullanarak duygu ve durumlar canlandırılmalıdır. Çocuğun karakterlerin duygularını anlamasına yardımcı olunmalıdır.
- » **Model Olma:** Başkalarına empati gösteren davranışlar sergilenmeli ve bu davranışları çocuğa açıklanmalıdır. Ebeveynler, empati deneyimlerini paylaşmalıdır.
- » **Empatik Davranışları Takdir Etme:** Çocuk empati gösterdiğinde bu davranışları övgüyle karşılanmalı ve bu tür davranışların değeri vurgulanmalıdır.
- » **Çeşitli Perspektifler Sunma:** Çocuğun farklı insanların bakış açılarını ve duygularını anlamasına yardımcı olmak için çeşitli hikâyeler ve deneyimler paylaşılmalıdır.

2. Sorumluluk

Sorumluluk, bireyin kendi davranışlarının ve kararlarının sonuçlarını üstlenme yeteneğidir. Sorumluluk sahibi bireyler, görevlerini ve rollerini etkin bir şekilde yerine getirebilirler.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Günlük Görevler:** Çocuğa yaşına uygun günlük sorumluluklar verilmelidir. Örneğin oyuncaklarını toplamak veya sofrayı kurmak.
- » **Karar Alma Süreçlerine Dâhil Etme:** Çocuk aile içindeki bazı karar alma süreçlerine dâhil edilmeli. Kendi seçimlerinin sonuçlarını görmelerine izin verilmelidir.
- » **Sorumlu Davranışları Teşvik Etme:** Çocuk sorumluluklarını yerine getirdiğinde övülmelidir ve bu davranışlar cesaretlendirilmelidir.
- » **Hatalardan Öğrenme:** Çocuğun hatalar yapmasına izin verilmeli ve bu hatalar öğrenme fırsatı olarak kullanılmalıdır. Hataların doğal olduğu ve bunlardan sorumluluk alarak öğrenmenin önemli olduğu vurgulanmalıdır.
- » **Planlama Becerilerini Geliştirme:** Çocuğun zamanını ve görevlerini planlamasına yardımcı olunmalı. Kendi hedeflerini belirlemelerine ve bu hedeflere ulaşmak için planlar yapmalarına teşvik edilmeli.

3. Girişkenlik

Girişkenlik, bireyin sosyal ortamlarda kendini ifade edebilme, inisiyatif alabilme ve yeni fırsatlar yaratma yeteneğidir. Girişken bireyler, sosyal çevrelerinde daha etkili ve aktif olur.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Kendini İfade Etme Fırsatları Verme:** Çocuğun düşüncelerini ve duygularını özgürce ifade etmesine izin verilmeli. Onların görüşlerini dinleyin ve ciddiye alınmalıdır.
- » **Yeni Deneyimlere Teşvik Etme:** Çocuk yeni etkinlikler denemeye ve ilgi alanlarını keşfetmeye teşvik edilmeli. Örneğin yeni bir spor veya sanat dalına katılmalarını desteklenebilir.
- » **Problem Çözme Yeteneğini Destekleme:** Çocuk karşılaştığı sorunları kendi başına çözmesi için teşvik edilmeli. Ona rehberlik yapılmalı ancak çözüm bulma sürecini onun yönetmesine izin verilmeli.
- » **Girişimci Ruhunu Besleme:** Çocuğun yeni projeler veya girişimler başlatma isteği desteklenmeli. Örneğin bir okul projesi veya topluluk etkinliği organize etmeleri için onları cesaretlendirebilirsiniz.
- » **Kendine Güvenini Güçlendirme:** Çocuğun yeteneklerine ve fikirlerine güven duyulmalıdır. Onların inisiyatif almasına ve liderlik rollerine girmesine izin verilmeli.

4. Güven

Güven; bireyin sosyal ilişkilerde dürüstlük, sadakat ve karşılıklı anlayış temelinde davranmasıdır. Güvenli ilişkiler, toplumsal uyum ve iş birliği için gereklidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Dürüstlük ve Açıklık:** Çocuğa dürüst olmanın önemini öğretilmeli ve her zaman açık bir iletişim kurmaya özen gösterilmeli.
- » **Sözlerinizi Tutma:** Çocuğa verilen sözler tutularak onlara güvenilir olmanın ne demek olduğu gösterilmeli. Sözlerinize ve eylemlerinize güvenmeleri sağlanmalı.
- » **Güvenli Bir Ortam Yaratma:** Çocuğun duygularını ve düşüncelerini paylaşabileceği güvenli bir ortam sağlanmalı. Onların kaygıları ve endişeleri ciddiye alınmalı.
- » **Güven Verici Davranışlar Modelleme:** Başkalarına karşı güven verici davranışlar sergilemeli ve bu davranışları çocuğa açıklamalı. Güven ilişkilerinin nasıl inşa edildiği gösterilmelidir.
- » **Bağlılık ve Sadakati Teşvik Etme:** Çocuk arkadaşlarına ve aile üyelerine karşı sadık ve bağlı olmaya teşvik edilmeli. Güvenilir bir arkadaş veya aile üyesi olmanın değeri anlatılmalıdır.

5. Oyunseverlik

Oyunseverlik, bireyin sosyal ortamlarda eğlence ve yaratıcılık yoluyla iletişim kurabilme ve kendini ifade edebilme yeteneğidir. Oyunsever bireyler, sosyal ilişkilerde daha mutlu ve yaratıcı olur.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Oyun ve Eğlenceye Zaman Ayrılması:** Ailece oyunlar oynayarak ve eğlenceli etkinlikler düzenleyerek çocuğun eğlenceye değer vermesi sağlanmalıdır.

- » **Yaratıcı Faaliyetleri Destekleme:** Sanat, müzik, dans gibi yaratıcı faaliyetlere katılmaları teşvik edilmeli. Bu tür etkinlikler, çocuğun yaratıcılığını ve oyunseverliğini geliştirir.
- » **Sosyal Oyunlar Oynanması:** Çocukla birlikte takım oyunları veya interaktif oyunlar oynayarak onların sosyal oyun becerileri geliştirilmeli.
- » **Oyunseverliğe Değer Verilmesi:** Çocuğun oyun ve eğlence aracılığıyla öğrenmesi desteklenmelidir. Eğlence ve öğrenmenin bir arada olabileceği gösterilmelidir.
- » **Pozitif ve Eğlenceli Bir Atmosfer Yaratma:** Aile ortamında pozitif ve eğlenceli bir atmosfer oluşturulmalı. Bu, çocuğun sosyal oyun becerilerini geliştirmesine yardımcı olur.

Sosyal Eğilimlerin Geliştirilmesi İçin Genel Stratejiler

- » **Güçlü İletişim:** Çocukla sürekli olarak iletişim kurulmalı. Onların duyguları ve düşünceleri etkin olarak dinlenmeli, onlarla açık ve destekleyici bir şekilde konuşulmalı.
- » **Rol Model Olma:** Çocuğa bu sosyal eğilimleri sergileyen davranışlar gösterilmeli. Onlar ebeveylelerinin davranışlarını gözlemleyerek öğrenirler.
- » **Destekleyici Ortam:** Çocuğun kendini rahat ve desteklenmiş hissettiği bir ortam sağlanmalı. Bu, onların sosyal eğilimlerini geliştirmelerine yardımcı olur.
- » **Olumlu Geri Bildirim:** Çocuğun sosyal becerileri ve eğilimleri övgüyle karşılanmalıdır. Bu, onların bu davranışları tekrar etme güdüsünü artırır.
- » **Farklı Deneyimler Sunma:** Çocuğu farklı sosyal ortamlara ve deneyimlere maruz bırakılması önemlidir. Bu, onların sosyal eğilimlerini geliştirmelerine ve geniş bir perspektif kazanmalarına yardımcı olur.

Bu öneriler, çocukların güçlü sosyal becerilere sahip bireyler olarak yetişmesine yardımcı olacaktır. Ebeveynlerin bu süreçte aktif rol alması, çocukların sosyal eğilimlerini destekler ve onların toplumda etkili bireyler olarak yer almalarını sağlar.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, öğrencilerin zihinsel ve düşünsel becerilerini geliştirmeye odaklanan çeşitli entelektüel eğilimleri vurgular. Bu eğilimler, bireylerin karmaşık problemleri çözme, yaratıcı düşünme, analitik analiz yapma ve eleştirel bakış açısı geliştirme yeteneklerini artırır. Bu entelektüel eğilimlerin aile ortamında desteklenmesi, çocukların yaşam boyu öğrenmeye ve düşünmeye açık bireyler olarak yetişmesine katkı sağlar.

1. Uzmanlaşma

Uzmanlaşma, belirli bir alanda derinlemesine bilgi ve beceri sahibi olmayı ifade eder. Bu eğilim, bireylerin bir konuda derinlemesine çalışarak uzman olmalarını sağlar.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **İlgi Alanlarını Keşfetme:** Çocuğun ilgi duyduğu konuları keşfetmesine yardımcı olun. Bu konularda derinlemesine bilgi edinmeleri için onlar teşvik edilebilir.
- » **Uzmanlarla Tanışma:** Çocuğun ilgi alanında uzman kişilerle tanışmasını ve onların deneyimlerinden öğrenmesi sağlanabilir.
- » **Proje Tabanlı Öğrenme:** Çocuğunuzu belirli bir konuda proje yapmaya teşvik edin. Bu, onların konuyla ilgili derinlemesine bilgi etmemelerine yardımcı olur.
- » **Kaynaklara Erişim Sağlama:** Çocuğun ilgilendiği alanda kitaplara, makalelere veya online kaynaklara erişimi sağlanabilir.

2. Odaklanma

Odaklanma, belirli bir görev veya hedefe konsantre olma yeteneğidir. Odaklanma becerisi, bireylerin dikkatlerini verimli bir şekilde yönlendirmelerine ve işlerini etkin bir şekilde tamamlamalarına yardımcı olur.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Çalışma Ortamı Düzenleme:** Çocuğunuz için dikkat dağıtıcı unsurlardan arınmış bir çalışma ortamı sağlayın.
- » **Zaman Yönetimi Öğretme:** Çocuğun görevlerini planlamasına ve zamanını etkin bir şekilde yönetmesine yardımcı olun.
- » **Kısa Mola Verme:** Uzun süreli çalışmalar sırasında kısa molalar vermenin önemini vurgulayın. Bu, odaklanmayı artırır.
- » **Hedef Belirleme:** Çocuğun kısa ve uzun vadeli hedefler belirlemesine yardımcı olunarak bu hedeflere odaklanmaları teşvik edilebilir.

3. Yaratıcılık

Yaratıcılık, yeni ve orijinal fikirler üretebilme yeteneğidir. Yaratıcı bireyler, farklı düşünme yollarını keşfederek inovatif çözümler üretebilirler.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Sanat ve El Sanatları:** Çocuğu sanatsal etkinliklere katılmaya teşvik edin. Resim yapma, heykel yapma veya müzikle ilgilenme gibi faaliyetler yaratıcılığı geliştirir.
- » **Problem Çözme Oyunları:** Yaratıcı düşünmeyi teşvik eden bulmacalar ve oyunlar oynanabilir.
- » **Hayal Gücünü Destekleme:** Çocuğun hayal gücünü kullanarak hikâyeler anlatmasını veya oyunlar yaratmasını destekleyin.
- » **Yaratıcı Sorular Sorma:** Çocuğa “Nasıl farklı bir şekilde yapabiliriz?” gibi yaratıcı düşünmeyi teşvik eden sorular sorun.

4. Gerçeği Arama

Gerçeği arama, doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma isteğidir. Bu eğilim, bireylerin eleştirel düşünerek doğru bilgiyi bulma ve doğrulama yeteneklerini geliştirir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Araştırma Yapma:** Çocuğun farklı kaynaklardan bilgi edinmesi teşvik edilebilir ve bilgiye nasıl erişileceğini öğretilebilir.
- » **Doğrulama Yöntemleri Öğretme:** Çocuğa bilgiyi doğrulama ve kaynak güvenilirliğini değerlendirme yollarını öğretilebilir.
- » **Kritik Sorular Sorma:** Çocuğun öğrendiği bilgileri sorgulamasını ve doğruluğunu test etmesi teşvik edilebilir.
- » **Bilgi Kaynaklarını Çeşitlendirme:** Farklı bilgi kaynaklarını kullanarak çeşitli perspektifleri görmelerini sağlanabilir.

5. Açık Fikirlilik

Açık fikirlilik, farklı görüş ve fikirleri anlamaya ve kabul etmeye hazır olma durumudur. Açık fikirli bireyler, değişik bakış açılarına saygı gösterir ve yeni bilgiler öğrenmeye açıktır.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Farklı Perspektifler Sunma:** Çocuğunuz farklı kültürler, yaşam tarzları ve düşünce tarzları hakkında bilgi edinmeye teşvik edilebilir.
- » **Açık Tartışmalar:** Aile içinde açık tartışmalar yaparak farklı görüşlere yer verilerek çocuğun kendi görüşlerini özgürce ifade etmesine izin verilebilir.
- » **Ön yargısız Dinleme:** Çocuğun fikirlerini ön yargısız bir şekilde dinleyerek ona da başkalarını aynı şekilde dinlemesini öğretilmelidir.
- » **Yeni Deneyimler:** Çocuğun yeni ve alışılmadık deneyimlere katılmaya teşvik edilebilir. Bu, onların bakış açısını genişletir.

6. Analitik Düşünme

Analitik düşünme, bilgiyi detaylı bir şekilde analiz etme ve karmaşık problemleri çözme yeteneğidir. Analitik düşünen bireyler, verileri değerlendirir ve mantıklı sonuçlar çıkarır.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Analiz Etme ve Tartışma:** Çocukla birlikte olaylar veya problemler analiz edilebilir ve farklı çözüm yolları tartışılabilir.
- » **Problem Çözme Egzersizleri:** Çocuk matematik problemleri, mantık bulmacaları veya strateji oyunları gibi analitik düşünme gerektiren etkinliklerle meşgul edilebilir.
- » **Veri ve Bilgi Analizi:** Çocuğun veri toplama, düzenleme ve analiz etme becerileri geliştirilebilir.
- » **Sorular Sorma:** Çocuğun neden-sonuç ilişkilerini sorgulamasını teşvik eden sorular sorulabilir.

7. Sistematik Olma

Sistematik olma, belirli bir düzen ve yöntem kullanarak çalışmayı ifade eder. Sistematik bireyler, işleri organize eder ve planlı bir şekilde yürütür.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Organizasyon Becerileri:** Çocuğun görevlerini organize etmesine ve planlamasına yardımcı olun. Takvimler ve listeler kullanarak işleri düzenleme öğretilebilir.
- » **Adım Adım Planlama:** Büyük projeleri veya görevleri daha küçük, yönetilebilir adımlara bölerek nasıl planlayacakları gösterilebilir.
- » **Rutinler Oluşturma:** Günlük rutinler oluşturarak çocuğun düzenli ve sistematik bir yaşam tarzı geliştirmesi sağlanabilir.
- » **Süreçleri İzleme:** Çocuğun görevleri tamamlarken bir süreci izlemesi teşvik edilerek onların adım adım düşünmelerine yardımcı olunabilir.

8. Soru Sorma

Soru sorma, merak ve öğrenme isteğiyle sorular sorma yeteneğidir. Bu eğilim, bireylerin daha fazla bilgi edinmesini ve konuları derinlemesine anlamasını sağlar.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Meraklı Sorular:** Çocuğun merak ettiği konularda sorular sormasına izin verilmelidir.
- » **Araştırma Yapma:** Çocuğun sorularını cevaplamak için birlikte araştırmalar yapılmalı, onların bilgi arayışı teşvik edilmelidir.
- » **Sorgulayıcı Bir Zihin:** Çocuğun “Neden?”, “Nasıl?” ve “Ne zaman?” gibi temel sorular sorması teşvik edilmelidir.
- » **Cevapları Bulma:** Çocuğun kendi sorularına cevap bulma sürecinde onu destekleyerek rehberlik yapılmalıdır.

9. Şüphe Duyma

Şüphe duyma, bilgiyi ve kabul edilen gerçekleri sorgulama eğilimidir. Bu, bireylerin daha derinlemesine düşünmesini ve bilgiyi eleştirel bir şekilde değerlendirmesini sağlar.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Eleştirel Bakış Açısı:** Çocuğa bilgiyi eleştirel bir gözle değerlendirme öğretilmelidir. Her şeyi olduğu gibi kabul etmemeleri gerektiği anlatılmalıdır.
- » **Kanıt Arama:** Çocuk iddiaları ve bilgileri destekleyen kanıtları aramaya teşvik edilmelidir.
- » **Sağlıklı Şüphecilik:** Çocuğa sağlıklı bir şüphecilik duygusu kazandırılarak her bilginin doğrulanması gerektiği gösterilmelidir.
- » **Fikirleri Tartışma:** Farklı fikirler tartışılarak çocuğun kendi görüşlerini sorgulamasına ve savunmasına yardımcı olunmalıdır.

10. Eleştirel Bakma

Eleştirel bakma, bilgiyi ve fikirleri derinlemesine analiz etme ve değerlendirme yeteneğidir. Eleştirel düşünen bireyler, bilgiyi sorgular ve mantıklı sonuçlara ulaşır.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Mantıklı Düşünme:** Çocuğa bilgiyi mantıklı ve tutarlı bir şekilde değerlendirme öğretilmelidir.
- » **Farklı Perspektifleri İnceleme:** Farklı bakış incelenerek çocuğun bilgiye farklı açılardan bakması sağlanmalıdır.
- » **Analiz Yapma:** Çocuğun bir olay veya konuyu detaylı bir şekilde analiz etmesi için yardımcı olunmalıdır.
- » **Tartışmalar ve Münazaralar:** Aile içinde tartışmalar ve münazaralar düzenlenerek çocuğun eleştirel düşünme becerileri geliştirilmelidir.

11. Özgün Düşünme

Özgün düşünme, yeni ve orijinal fikirler üretme yeteneğidir. Bu eğilim, bireylerin yenilikçi ve yaratıcı çözümler bulmasını sağlar.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Yaratıcı Faaliyetler:** Sanat, yazı veya diğer yaratıcı faaliyetlere katılmaya teşvik edilmelidir.
- » **Farklı Yaklaşımlar:** Çocuğa sorunlara farklı ve alışılmadık yaklaşımlar denemesi için cesaret verilmelidir.
- » **Fikir Paylaşımı:** Çocuğun orijinal fikirlerini paylaşmasına ve bu fikirler üzerinde konuşmasına izin verilmelidir.
- » **Yaratıcı Çözümler Teşvik Etme:** Günlük hayatındaki küçük sorunlara yaratıcı çözümler bulmaya teşvik edilmelidir.

Entelektüel Eğilimlerin Geliştirilmesi İçin Genel Stratejiler

- » **Pozitif Destek:** Çocuğun entelektüel eğilimlerini desteklenirken pozitif bir tutum sergilenmelidir. Onların çabaları ve başarıları takdir edilmelidir.
- » **Örnek Olun:** Çocuğa iyi bir rol model olunmalıdır. Ebeveynler de bu entelektüel eğilimleri göstererek onlara örnek olmalıdır.
- » **Destekleyici Çevre:** Çocuğun öğrenme ve düşünme sürecini destekleyecek bir çevre oluşturulmalıdır. Evde öğrenme materyalleri ve kaynaklar bulundurulmalıdır.
- » **Öğrenmeye Açıklık:** Çocuk, yeni şeyler öğrenmeye ve denemeye açık olmaya teşvik edilmelidir. Onların merakı ve ilgisi desteklenmelidir.
- » **Sürekli Geri Bildirim:** Çocuğa sürekli olarak geri bildirim verilmelidir. Onların güçlü ve zayıf yönlerini anlamalarına yardımcı olunmalı ve gelişimleri desteklenmelidir.

F. ROL MODEL OLARAK AİLE

1. Saygı

Saygı, başkalarının haklarına, duygularına ve düşüncelerine değer vermeyi ifade eder.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Rol Model Olun:** Çocuğa başkalarına karşı nasıl saygılı olunacağı davranışlarla gösterilmelidir.
- » **Empatiyi Teşvik Etme:** Çocuğa başkalarının duygularını anlayabilmesine ve onlara saygı duymasına yardımcı olunmalıdır.
- » **Dinleme Becerilerini Geliştirin:** Başkalarını dinlerken dikkatli ve anlayışlı olmaya teşvik edilmelidir.

2. Sorumluluk

Sorumluluk, bireyin görevlerini ve yükümlülüklerini yerine getirme yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Görev Paylaşımı:** Çocuğa evde yaşına uygun sorumluluklar verilmelidir.
- » **Sorumluluklarını Takip Etme:** Çocuğun sorumlulukları düzenli olarak kontrol edilmeli ve çocuğa geri bildirim verilmelidir.
- » **Kendi Hatalarını Kabul Etme:** Çocuğa hatalarını kabul etme ve onlardan ders çıkarma öğretilmelidir.
- » **Başarıları Kutlama:** Çocuk sorumluluklarını yerine getirildiğinde övülmeli ve başarılarından dolayı tebrik edilmelidir.

3. Adalet

Adalet, eşitlik, dürüstlük ve tarafsızlık ilkesidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Adil Davranma:** Aile içinde adil kararlar verilerek adil davranışlar sergilenmelidir.
- » **Adaleti Tartışma:** Çocukla adaletin ne anlama geldiği ve neden önemli olduğu konuşulmalıdır.
- » **Paylaşma ve Sıra Alma:** Çocuğa paylaşma ve sıra alma öğretilmelidir.
- » **Eşit Fırsatlar:** Çocuğa tüm insanların eşit fırsatlara sahip olması gerektiği anlatılmalıdır.

4. Tasarruf

Tasarruf, kaynakları verimli ve bilinçli kullanmayı ifade eder.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Para Yönetimi:** Çocuğa para yönetimi ve nasıl tasarruf yapacağı öğretilmelidir.
- » **Doğal Kaynakları Koruma:** Su, enerji ve diğer doğal kaynakların tasarruflu kullanılmaya teşvik edilmelidir.
- » **Geri Dönüşüm ve Yeniden Kullanım:** Geri dönüşüm yapma ve eşyaları yeniden kullanma alışkanlığı kazandırılmalıdır.
- » **Bütçe Yapma:** Çocukla birlikte bir bütçe yapılmalı ve harcamalarını takip etmelerine yardımcı olunmalıdır.

5. Sabır

Sabır, zorluklara karşı sakin ve metanetli olmayı ifade eder.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Zorluklarla Başa Çıkma:** Çocuğa zorluklarla nasıl başa çıkacağı öğretilmeli ve sabırlı olmaları için teşvik edilmelidir.
- » **Beklemeyi Öğretme:** Çocuğa sırada bekleme veya bir şeyin olmasını bekleme gibi günlük durumlarda sabırlı olma öğretilmelidir.
- » **Duygusal Kontrol:** Çocuğun öfke veya hayal kırıklığı anlarında sakin kalmasını sağlamak için duygusal kontrol becerileri geliştirilmelidir.
- » **Uzun Vadeli Hedefler:** Uzun vadeli hedeflere ulaşmak için sabırlı olmanın önemli olduğu anlatılmalıdır.

6. Mahremiyet

Mahremiyet, kişisel alan ve bilgilerin gizliliğini koruma anlamına gelir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Kişisel Sınırlar:** Çocuğa hem kendi hem de başkalarının kişisel sınırlarına saygı göstermesi gerektiği öğretilmelidir.
- » **Gizlilik ve Güven:** Çocuğa özel bilgilerini güvende tutması ve paylaşmaması gerektiği anlatılmalıdır.
- » **Sosyal Medya Bilinci:** Çocuğa internetteki mahremiyetini nasıl koruyacağı öğretilmelidir.
- » **Özel Alan:** Evde çocuğun kendine ait özel bir alanı olmasına özen gösterilmelidir.

7. Mütevazılık

Mütevazılık, kibirden uzak, alçakgönüllü olmayı ifade eder.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Övgüye Yanaşma:** Çocuğa sürekli övülmenin değil çabaların ve öğrenmelerin önemli olduğu vurgusu yapılmalıdır.
- » **Başarıları Paylaşma:** Çocuğa başarılarını başkalarıyla paylaşırken mütevazı olması öğretilmelidir.
- » **Kibirden Kaçınma:** Çocuğa kibirden uzak, alçakgönüllü olmayı öğretmek için anlatılmalıdır.
- » **Tevazu ve Saygı:** Çocuk başkalarına saygı göstermek ve onların başarılarını takdir etmek konusunda teşvik edilmelidir.

8. Sağlıklı Yaşam

Sağlıklı yaşam, beden ve zihin sağlığını koruma ve iyileştirme bilincidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Beslenme Alışkanlıkları:** Çocuğa sağlıklı ve dengeli beslenme alışkanlıkları kazandırılmalıdır.
- » **Fiziksel Aktivite:** Çocuk düzenli fiziksel aktivitelerde bulunmaya teşvik edilmelidir.
- » **Zihinsel Sağlık:** Çocuğun duygusal ve zihinsel sağlığı önemsenmeli, stresle başa çıkma yolları öğretilmelidir.
- » **Uyku Düzeni:** Çocuğun yeterli ve düzenli uyku alması sağlanmalıdır.

9. Çalışkanlık

Çalışkanlık, sorumlulukları yerine getirme ve gayretli olma isteğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Görevlerin Tamamlanması:** Çocuk sorumluluklarını ve görevlerini zamanında ve özenle tamamlamaya teşvik edilmelidir.
- » **Hedef Belirleme:** Çocukla birlikte kısa ve uzun vadeli hedefler belirlenmeli ve bu hedeflere ulaşmaları için plan yapmaları sağlanmalıdır.
- » **Güdü:** Çocuğu çalışmaya motive edecek ödül sistemleri ve pozitif geri bildirimler kullanılmalıdır.
- » **Çaba ve Azim:** Başarıya giden yolda çabanın ve azmin önemi vurgulanmalıdır.

10. Sevgi

Sevgi, başkalarına karşı derin bir ilgi ve bağlılık duygusudur.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Aile İlişkileri:** Aile içinde sevgi dolu ve destekleyici bir ortam oluşturulmalıdır.
- » **Sevgi Dolu İletişim:** Çocukla sevgi dolu ve anlayışlı bir iletişim kurulmalıdır.
- » **Sevgi Gösterme:** Çocuğa duyulan sevgi açıkça gösterilmeli ve çocuk da sevgisini göstermesi için teşvik edilmelidir.
- » **Şefkat ve Bağlılık:** Çocuk başkalarına şefkat ve bağlılık duymasını sağlayacak etkinliklere katılmaya teşvik edilmelidir.

11. Dostluk

Dostluk, güven, bağlılık ve anlayış üzerine kurulu ilişkileri ifade eder.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **İyi Arkadaşlıklar:** Çocuğun sağlıklı ve destekleyici arkadaşlıklar kurmasına yardımcı olunmalıdır..
- » **Arkadaşlık Becerileri:** Çocuğa iletişim, empati ve sorun çözme becerileri öğretilmelidir.
- » **Dostlukları Değerlendirme:** Çocuğun mevcut dostluklarını değerlendirmesine ve pozitif ilişkiler geliştirmesine rehberlik edilmelidir.
- » **Sosyal Faaliyetler:** Çocuk arkadaşlarıyla kaliteli vakit geçirmesi için sosyal etkinliklere katılmaya teşvik edilmelidir.

12. Özgürlük

Özgürlük, bireyin kendi kararlarını alma ve kendi yolunu seçme hakkıdır.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Karar Verme:** Çocuğa küçük kararlar alma fırsatları verilmeli ve kararlarının sonuçlarını deneyimlemelerine izin verilmelidir.
- » **Kendini İfade Etme:** Çocuk duygu ve düşüncelerini özgürce ifade etmeye teşvik edilmelidir.
- » **Bağımsızlık:** Çocuğun bağımsız hareket edebilme becerileri geliştirilmelidir.
- » **Seçim Hakkı:** Çocuğun kendi yolunu seçmesine ve bireysel özgürlüğünü deneyimlemesine olanak tanınmalıdır.

13. Dürüstlük

Dürüstlük, doğruluk ve güvenilirlik ilkesidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Doğruyu Söyleme:** Çocuk her zaman doğruyu söylemeye teşvik edilmeli ve bu, davranışlarla modellenmelidir.
- » **Güven İnşa Etme:** Aile içinde güven ortamı oluşturularak çocuğun dürüstlüğü ödüllendirilmelidir.
- » **Dürüstlüğün Değeri:** Dürüst olmanın önemini ve yalan söylemenin sonuçları anlatılmalıdır.
- » **Sözünde Durma:** Çocuğa verdiği sözleri tutmanın ve sorumluluklarını yerine getirmenin önemi öğretilmelidir.

14. Vatanseverlik

Vatanseverlik, ülkeye sevgi ve bağlılık duygusudur.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Tarihi ve Kültürel Bilinç:** Çocuğun ülkenin tarihini, kültürünü ve değerlerini öğrenmesi sağlanmalıdır.
- » **Topluma Katkı:** Çocuğu topluma hizmet etmeye yönelik etkinliklere katılımına teşvik edin.
- » **Millî Bayramlar ve Etkinlikler:** Millî bayramlara ve etkinliklere katılarak vatan sevgisi pekiştirilmelidir.
- » **Vatanseverliği Tartışma:** Vatanseverliğin anlamı ve önemi çocukla tartışılmalıdır.

15. Yardımseverlik

Yardımseverlik, başkalarına karşı yardım etme ve destek olma isteğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Gönüllülük:** Çocuk gönüllülük faaliyetlerine katılmaya teşvik edilmelidir.
- » **Paylaşma ve Yardım:** Çocuğun başkalarına nasıl yardım edebileceği ve kaynakları nasıl paylaşabileceği öğretilmelidir.
- » **Toplum Hizmeti:** Çocukla birlikte toplum hizmeti projelerinde yer alınmalıdır.
- » **Empati ve Şefkat:** Çocuğun başkalarının ihtiyaçlarını anlamasına ve onlara şefkat göstermesine yardımcı olunmalıdır.

16. Aile Bütünlüğü

Aile bütünlüğü, aile üyeleri arasındaki güçlü bağları ve destekleyici ilişkileri ifade eder.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Birlikte Zaman Geçirme:** Aile olarak birlikte kaliteli zaman geçirilmeli ve ortak etkinlikler düzenlenmelidir.
- » **Destek ve İletişim:** Aile içinde açık iletişim kurulmalı ve aile bireyleri birbirini desteklemelidir.
- » **Aile Değerleri:** Aile değerleri ve gelenekleri çocuğa aktarılmalıdır.
- » **Sorun Çözme:** Aile içindeki sorunları birlikte çözme alışkanlığı geliştirilmelidir.

17. Temizlik

Temizlik, kişisel hijyen ve çevresel düzeni koruma bilincidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Kişisel Hijyen:** Çocuğa günlük kişisel hijyen alışkanlıkları kazandırılmalıdır.
- » **Çevresel Düzen:** Evin ve çevrenin düzenli ve temiz tutulması teşvik edilmelidir.
- » **Temizlik Sorumlulukları:** Çocuğun yaşına uygun temizlik görevleri üstlenmesi sağlanmalıdır.
- » **Temizlik ve Sağlık:** Temizliğin sağlık üzerindeki etkileri çocukla tartışılmalıdır.

18. Duyarlılık

Duyarlılık, başkalarının duygularını ve ihtiyaçlarını anlama ve bunlara uygun davranma yeteneğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Empati Geliştirme:** Çocuk başkalarının duygularını anlamaya ve onlara duyarlı davranmaya teşvik edilmelidir.
- » **Farkındalık:** Çocuğun çevresindeki olaylara ve insanlara duyarlı olması sağlanmalıdır.
- » **Yardım Etme:** Çocuğun başkalarına yardım etme ve destek olma isteği geliştirilmelidir.
- » **Başkalarına Saygı:** Çocuğun başkalarına saygılı ve nazik davranmasını öğretin.

19. Estetik

Estetik, güzellik ve sanat anlayışıdır.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Sanatla İlgilenme:** Çocuk sanatsal etkinliklere katılmaya teşvik edilmelidir.
- » **Doğanın Güzellikleri:** Çocukla doğanın ve çevrenin güzelliklerini keşfetmeye yönelik etkinlikler düzenlenmelidir.
- » **Estetik Yargı:** Çocuğun sanat ve estetik üzerine düşüncelerini paylaşması sağlanmalıdır.
- » **Sanat ve Tasarım:** Çocuğun sanat ve tasarım becerilerini geliştirmesi için gerekli malzemeler sağlanmalıdır.

20. Merhamet

Merhamet, başkalarına karşı derin bir şefkat ve yardım etme isteğidir.

Ebeveynler Nasıl Destek Olabilir?

- » **Merhametli Davranışlar:** Çocuğa merhametli davranışları modellenmeli ve çocuk başkalarına karşı şefkat göstermeye teşvik edilmelidir.
- » **Hayvanlara ve Doğaya Merhamet:** Çocuğun hayvanlara ve doğaya karşı merhametli davranması öğretilmelidir.
- » **Toplumsal Yardım:** Çocuğun ihtiyaç sahibi insanlara yardım etme ve destek olma isteği geliştirilmelidir.
- » **Empati ve Şefkat:** Çocuğun başkalarının zorluklarını anlaması ve onlara şefkat göstermesi sağlanmalıdır.

3. BÖLÜM

MEB DİJİTAL ÖĞRENME ORTAMLARI

MEB DİJİTAL ÖĞRENME ORTAMLARI

Millî Eğitim Bakanlığı dijital dönüşümü, Türkiye'deki eğitim sisteminde teknolojinin etkin bir şekilde öğrenci, öğretmen ve veliler tarafından kullanılarak gelişmesini ve modernleşmesini hedefler. Bu dönüşüm, eğitim süreçlerini desteklemek ve iyileştirmek için elektronik ortamda hazırlanan araç ve uygulamaların kullanılmasını içerir. Erişime açık veya yeni geliştirilecek portallar Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yer alan her öğrencinin kendi ilgi, ihtiyaç, yetenekleri ölçüsünde faydalanabileceği ve gelişimine katkı sağlayabileceği dijital öğrenme ortamlarıdır. Bu kapsamda, gerçekleşen çalışmalar üç ana başlıkta sunulabilir:

Dijital İçerikler ve Eğitim Materyalleri: Dijital ders kitapları, interaktif eğitim materyalleri, eğitim videoları ve çeşitli türden dijital kaynakların yer aldığı portallardır. (EBA, OGMMATERYAL vb.)

Eğitim Yönetim Sistemleri: Veli bilgilendirme, öğrenci takibi, sınav ve değerlendirme gibi bilgiler içeren sistemlerdir (e-Okul).

Uzaktan Eğitim ve Eğitim Ortamları: Bu platformlar üzerinden çevrim içi dersler, etkileşimli öğrenme aktiviteleri ve öğrenci performansının izlenmesi sağlanır. (EBA, HEMBA)

Öğrenci başarısını desteklemek ve eğitim süreçlerini daha etkili hâle getirmek amacıyla dijital dönüşüm süreci devam etmektedir. Çocuğun, seçkin uzmanlar tarafından hazırlanan bu ücretsiz ve sınırsız kaynaklardan faydalanması ebeveynlerin teşviki ile mümkündür.

Çocuğunuz sizden destek istediğinde, aşağıda sıralanan portallar hakkında ön bilgi sahibi olmanız, doğru kaynağa hızlıca ulaşmanızı sağlar ve bu sayede ona verdiğiniz destek, kendini daha iyi hissetmesine yardımcı olur.

OGM Materyal

OGM Materyal, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan dijital içerik ve yardımcı kaynakların bulunduğu bir sitedir. Site; lise kademesinde her sınıf düzeyine uygun ders anlatım videoları ve sunuları, konu özetleri, ders kitapları, soru bankası, oyun ve etkinlik kitapları, ders odaklı eğitim materyalleri, deneyler, yazılı öncesi hazırlık videoları, deneme sınavları ve mini denemeler, etkileşimli uygulamalar ve rehberlik gibi destek materyalleri sunar. (*Sitede bulunan kaynaklar indirilebilir veya çıktı alınabilir.*) Ayrıca öğrenciler sitede yer alan Sanal Müzeler ve Dijital Öğrenme Köprüsü sekmeleri aracılığıyla proje ödev vb. çalışmalarını için ihtiyaç duyulabilecek faydalı bağlantılara hızlı erişim sağlayabilir.

Üniversite sınavına hazırlanan 12. sınıf ve mezun öğrencilerin de ücretsiz ve kayıt gerektirmeden erişim sağlayabileceği YKS Kampı sekmesinde uzmanlar tarafından hazırlanmış TYT-AYT ve YDT sınavlarına yönelik kaynaklar bulunmaktadır. YKS Puan Hesaplama Motoru da site içerisinde kullanıcıların erişimine açıktır.

Mobil Uygulamalar

OGM Materyal sitesinde yer alan kaynakların IOS ve Android uyumlu Mobil Uygulamaları da bulunmaktadır. Tablet veya cep telefonuna indirebilecek faydalı uygulamalar arasında,

- » SORU BANKASI- Tüm dersler ve tüm sınıflardan yaklaşık 34.000 soru ve videolu çözümleri.
- » 3 ADIM SORU BANKASI- YKS ders ve konularını içeren 3 ADIM Soru Bankaları.
- » DERSLER CEPTE- Lise kademesindeki tüm sınıf düzeylerindeki ders ve konuları içeren ünite temelli konu özeti, ders anlatım videosu ve sorular.
- » DÖRT DÖRTLÜK KONU PEKİŞTİRME TESTLERİ- Dört Dörtlük Konu Pekleştirme Test kitapları içerisindeki sorular ve soru çözüm videoları yer almaktadır.

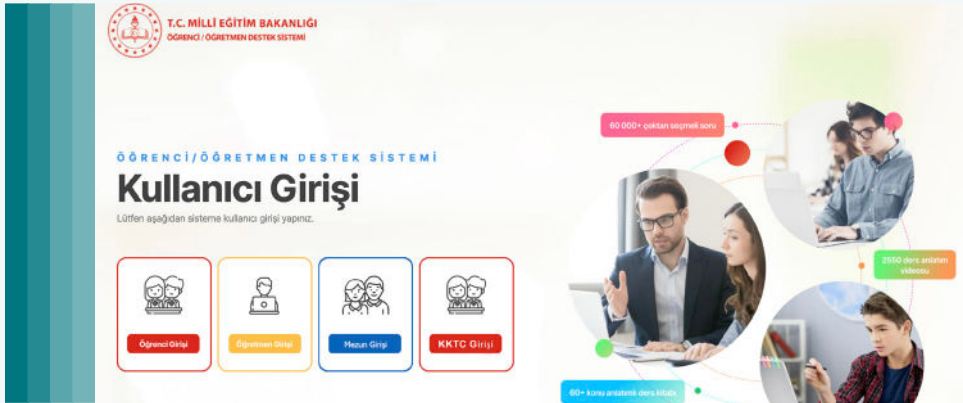
Eğitim Bilişim Ağı (EBA)

Çevrim içi bir sosyal eğitim platformu olarak kurgulanan Eğitim Bilişim Ağı tüm vatandaşların e-Devlet aracılığı ile ücretsiz kullanımına sunulmaktadır. EBA'da okul ve evde bilgi teknolojileri aracılığıyla etkili materyal kullanımını destekleyip sınıf seviyelerine ve farklı öğrenme stillerine uygun (sözel, görsel, sayısal, sosyal, bireysel, işitsel öğrenme) e-içerikler (ders kitapları, videolu ders anlatımları, interaktif oyunlar vb.) bulunmaktadır. Çocuğun evdeki öğretmeni olarak da düşünebileceğiniz EBA portalı sürekli yenilenen incelenmiş ve güvenilir içeriklerle çocuğun öğrenim sürecine katkı sağlayacak Türkiye'nin en çok ziyaret edilen eğitim platformlarından biridir.

Öğrenci Öğretmen Destek Sistemi (ÖDS)

Öğrencilerin bireysel öğrenme farklılıklarına göre eksikliklerini tamamlamaya veya konu pekiştirmeye yönelik öğretim materyallerinin ve içeriklerinin (ders kitapları, çoktan seçmeli soru, ders anlatım videoları ve soru çözüm videoları) yer aldığı dijital bir platformdur. Platform, 5. sınıftan 12. sınıfa kadar tüm kademelerdeki öğrencilerin düzenli ders çalışmasını desteklemekte ve ihtiyaç duyduklarında onlara ders kitapları ile ders anlatım videoları tavsiyesinde bulunmaktadır.

Sistem;

- » Okul Dersleri,
- » LGS Hazırlık (Liselere Geçiş Sistemi),
- » YKS Hazırlık (Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı),
- » DYK (Destekleme ve Yetiştirme Kursları) Modülü olarak 4 farklı bölümden oluşmaktadır.

Öğrenciler, sisteme EBA şifreleri ile giriş yapabilmektedir. Ayrıca modül KKTC'deki öğrencilere de tanımlanmıştır.

e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi

Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri tarafından hizmete sunulan e-Okul sistemi; öğrenciler, veliler ve öğretmenlerin erişim sağlayabileceği bir platformdur.

e-Okul veli bilgilendirme sistemine giriş yaparak neleri sorgulayabilirsiniz?

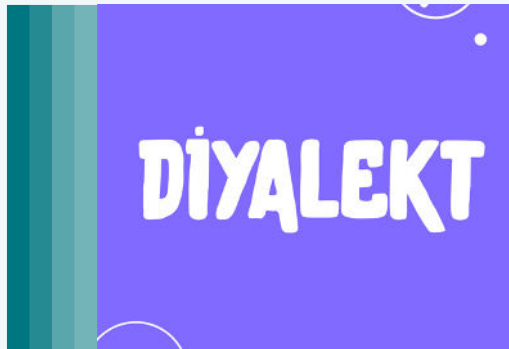
- » Duyurular, Not Bilgisi, Haftalık Ders Programı, Devamsızlık Bilgisi, Sınav Tarihleri, Alınan Belgeler, Yıl Sonu puanları, Liseye Geçiş Sınav Sonuçları Nakil Durumu ve E-Karne.

e-Okul sistemine giriş yapabilmek için,

1. Kayıt: <https://eokul.meb.gov.tr/> bağlantısına erişimin ardından sağ tarafta bulunan “Veli Bilgilendirme Sistemi” başlığı altındaki istenen bilgiler doldurularak kayıt tamamlanır.
2. Giriş: Tamamlanan kaydın ardından “e-okul.meb.gov.tr” adresine
 - » güvenlik kodu,
 - » öğrenci kimlik numarası,
 - » öğrenci okul numarasını girerek öğrenci ile ilgili bilgilere erişilebilir.

Diyalekt

Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından geliştirilen dil öğrenme portalıdır. Portal, her yaş ve seviyeye uygun kullanıcıya yabancı dil öğrenimini etkili ve eğlenceli hâle getirecek sesli kitaplar, şarkılar, çizgi filmler ve animasyon videoları sunar. Kullanıcılara kendi öğrenme hızlarında yabancı dil öğrenme imkânı sunan portalda belgeseller ve farklı türde içeriklerde bulunmaktadır. Kullanıcılar uygulama içindeki ilerleme düzeylerini takip edebilir, belirli konulara odaklanarak (yazılı sınav, pekiştirmesi gereken konu vb.) etkili ve verimli bir öğrenme deneyimine katılabilir.

Kolaylıkla anlaşılır site tasarımı, kullanıcılarına hızlı ve etkili erişim sunar. Sisteme EBA ve e-Devlet üzerinden giriş yapılabilmektedir.

HEMBA

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünce hazırlanan HEMBA (Halk Eğitimi Merkezleri Bilişim Ağı) kurs ve seminer programları gibi yaygın eğitim içeriklerini dijital bir platformda kullanıcıların erişimine sunar. 2023 yılında kullanıma açılan HEMBA uzaktan eğitim kursları, kurs merkezlerine gitmeye gerek kalmadan kursları tamamlama ve sertifika sahibi olma imkânı sağlar. HEMBA hakkında detaylı bilgi almak ve kurslara kayıt olmak için ana menüdeki HEMBA Kursiyer Kayıt menüsünden giriş yapılabilir. Sisteme ayrıca e-Devlet sistemi üzerinden giriş sağlayarak kurs ve programlara başvurabilir katılım sonunda bitirme belgesi veya seminerler sonrası katılım belgesi sahibi olabilirsiniz.

e-YAYGIN

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
e-YAYGIN SİSTEMİ

MEB e-Yaygın, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesindeki halk eğitim merkezlerindeki kurs, seminer vb. eğitim faaliyetlerine ilişkin iş ve işlemlerin, elektronik ortamda yürütülmesini sağlayan bir sistemdir.

Hem ebeveyn hem de çocuk e-YAYGIN sistemi kullanarak aşağıda belirtilen kişisel ve mesleki gelişim fırsatlarından faydalanabilir:

- » Özel Öğretim Kursları
- » Kişisel Gelişim Kursları (yabancı dil, açık öğretim öğrencileri için kurs grubu)
- » Meslek Edindirme ve Mesleki Gelişim Kursları (pilot yetiştirme, bilgisayar, muhasebe, güzellik ve cilt bakımı, modelistlik ve stilistlik, turizm ve otelcilik, insan kaynakları ve sekreterlik, tv radyo spikerlik, emlakçılık, reklamcılık, sigortacılık kurs grupları)
- » Yetenek Kursları (müzik, resim)

Portallar ve içerikleri, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde bahsedilen "Eğitim, herkesin hayat boyu erişiminin teminat altına alındığı temel bir hak olarak görülür." ifadesindeki fırsat eşitliği ilkesi benimsenerek hazırlanmıştır. Hem ebeveynlerin öğrenme sürecindeki çocuklarının öğrenme ortamlarını zenginleştirebilen hem de çocukların çok yönlü gelişimine (zihinsel, sosyal, duygusal, fiziksel ve ahlaki) doğrudan destek sağlayabilen MEB kaynaklı yeni portallar geliştirilmeye ve güncellenmeye devam edecektir.

MEBİ

Lise düzeyindeki öğrenciler için kişiselleştirilmiş bir öğrenme kaynağı olan MEBİ; uygulamalı alıştırmaları, özgün ve ilgi çekici konu anlatım videoları, adaptif (uyarlanabilir değerlendirme) testleri ile öğrencilere kendi hızlarında öğrenme deneyimi sunan dijital bir öğrenme platformudur. Okul dersleri, sınavlara hazırlık, rehberlik, raporlar ve deneme/tarama/yazılı da dâhil olmak üzere lise müfredatını kapsayan MEBİ, öğrencilerin akademik anlamda başarılı olmaları için ihtiyaç duydukları güçlü temelleri ve düzenli öğrenme alışkanlıkları oluşturmalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

Platform; YKS Hazırlık, Okul Dersleri, Deneme/Tarama/Yazılı, Çalışma Planı, Raporlama ve Rehberlik olmak üzere 6 modül içermektedir. Modüllerde 1.036 ders anlatım videosu, 17.097 dakika videolu içerik, 1.036 konu özeti, 26.140 soru bulunmaktadır. Konu anlatım videoları, konu özetleri, denemeler, soru bankaları, konu pekiştirme testleri, etkileşimli video içerikleri, ayrıntılı raporlama, animasyon ve simülasyon destekli anlatımlar ile öğrencilerin derslerini pekiştirmelerine, konu tekrarlarını istedikleri zaman yapabilmelerine ve kendi öğrenmelerini planlamalarına imkân tanımaktadır. YKS Hazırlık sürecindeki öğrencilerimiz için YKS Hazırlık modülü içinde TYT, AYT ve YDT'ye yönelik hazırlık paketleri yer almaktadır. Yoğun bir çalışma temposu içerisinde olan öğrencilerin çalışmalarını düzenleyebilecekleri, her an ulaşabilecekleri Çalışma Planı modülü ve ilerlemelerini görebilecekleri raporlama bölümü bu süreçte öğrencilerin bireysel öğrenmelerini organize etmeleri açısından faydalıdır. Rehberlik modülü de öğrencilerin sadece akademik alanda değil bütüncül gelişimleri için zenginleştirilmiş içeriklere sahiptir.

Öğrencilere sistem içerisinde ihtiyaç duydukları içeriklere anında erişim imkânı sunan yapay zekâ destekli "KANKA" adlı bir asistan da bulunmaktadır. KANKA asistanı, platformun kullanımını pratik hâle getirmektedir.

Platforma öğretmen, öğrenci, mezun öğrenci ve velilerimiz mebi.eba.gov.tr adresi üzerinden erişim sağlayabilir. Öğretmenlerimiz MEBBİS şifreleri ile, mezun öğrencilerimiz ve velilerimiz de e-Devlet şifreleri ile, liseye devam eden öğrencilerimiz de EBA şifreleri ile platforma erişebilmektedir.

MEBİ İLE HER YERDE, HER ZAMAN ÖĞREN!

mebi@meb.gov.tr

4. BÖLÜM

YABANCI DİL ÖĞRENİMİ VE AİLE DESTEĞİ

AİLE VE DİL ÖĞRENİMİ

Aile, toplumun en temel yapı taşıdır. Çocuk ilk öğrenmelerini ailede gerçekleştirir. Doğumundan itibaren çocuk, çevresindeki sesli ve görsel uyaranlarla dil gelişimini ilerletir. Bu nedenle çocuğun çevresinde ne kadar çok ses uyararı varsa kelime bilgisi de o kadar zenginleşir. Çocuğun dil gelişimi, okula başladığında öğretmenleri ve arkadaşlarıyla iş birliği içinde gelişirken okunan kitaplar, gazeteler, dergiler vb. materyallerle daha da ilerler.

Ülkemizde okuma yazma öğreniminin ardından 2. sınıftan başlayıp 12. sınıfa kadar süren yabancı dil öğrenimi, doğumla başlayan ana dil edinme süreciyle benzerlik gösterir.

Çocuğun yabancı bir dil öğrenmeye teşvik edilmesi ve destek olunması, öğrenilen dilin hayat boyu kullanılabilmesi açısından kritik bir önem taşır. Ebeveyn desteğinin yabancı dil eğitime fayda sağlayarak öğrenme verimliliğini artırdığı yapılan bilimsel çalışmalar ile de kanıtlanmıştır. Öğretmenler, arkadaşlar, çevre ve diğer çocuklarla iş birliği yabancı dil öğrenimini hızlandırır.

Çocuklar İçin Yabancı Dil Öğrenmenin Önemi

Yeni bir dil konuş ki yeni bir dünya olsun!

Mevlana Celaleddin Rumi

Aynı dili konuşabilmek, insanların birbirleriyle iletişim kurarak anlaşmalarını sağlar. Dil bütün olarak düşünüldüğünde bilgi, düşünce ve duyguların ifade edilmesinden doğan kültürü oluşturur. Tahminlere göre dünya üzerinde konuşulan 7.000'den fazla dil bulunmaktadır. İngilizce, özellikle internet ve bilgisayar teknolojisi gibi alanlarda değişen ihtiyaçlara cevap vermek üzere dünya genelinde insanlar arasında ortak bir dil olarak kabul edilmektedir.

Seçeneklerin bu kadar fazla olduğu bir ortamda çocuğun bir veya birkaç yabancı dil öğrenmesini neden desteklemelisiniz?

- » **Öz güven kaynağıdır.** Yabancı dil öğrenimi, sınıf içi derslere aktif katılım ve grup ortamlarında kendini ifade etme isteği geliştirerek öz güven sağlar.
- » **Beyni uyarır.** Yeni kelimeler ve dil bilgisi kuralları öğrenmek, beynin işlevlerini uyarak kişisel ve mesleki anlamda hızlı düşünmeyi, anlatılanları anlamayı sağlar. Problem çözme becerileri, hafızayı koruma ve çoklu görev yetenekleri de dahil olmak üzere bilişsel yetenekleri geliştirir. Dil öğrenme süreci, eleştirel ve yaratıcı düşünme ve dolayısıyla zihinsel becerilerin gelişmesini sağlar.
- » **Öğrenme motivasyonunu artırır.** Yabancı dil öğrenimi sürecinde bilgi hatırlama ve uygulama, beyin işlevlerini hızlandırır. Bu durum, beynin aktif olduğu süreyi artırdığından çocuğunuzun diğer alanlardaki öğrenmelerine yardımcı olabilir.
- » **Özgün, ayrıntılı, esnek düşünmeyi ilerletir.** Yabancı dil öğrenimi sırasında öğrenilen dilin aktif kullanımı, beyni alternatif çözümler üretmeye ve çok yönlü düşünmeye teşvik eder. Ayrıca yabancı dil öğrenmek çocukları farklı dünya görüşleri ve bakış açılarıyla tanıştırmak empatiyi ve kültürel duyarlılığı teşvik eder. Çocuklar, farklı kültürleri tanıyarak daha geniş bir bakış açısı geliştirir, kişiler arası becerilerini ve kültürel sınırların ötesinde iş birliği yapma yeteneklerini geliştirir.
- » **Ana dili anlamayı kolaylaştırır.** İkinci dil öğrenimi, çocuğun ana dilinde sahip olduğu kelime dağarcığı ve dil bilgisi kurallarıyla karşılaştırma yapma fırsatı sunar. Bu sayede her iki dilin becerilerini kavramak ve bu becerileri anlamak kolaylaşır.

- » **İş bulma ve tercih edilme fırsatlarını çoğaltır.** Yabancı dil bilgisi, çocuğun hızla değişen iş dünyasında rekabet avantajı sağlamasına yardımcı olur. Birden fazla yabancı dil bilen bireyler, iş bulma ve tercih edilme fırsatlarını artırmış olur. Yabancı dil yeterliliği giderek küreselleşen iş piyasasında kariyer imkânlarını önemli ölçüde artırır. Uluslararası şirketlerin çoğu, iki veya daha çok dil bilen çalışanları tercih etmektedir. Ayrıca uluslararası seyahat ve dijital bağlantı çağında yabancı dil yeterliliği, kültürler arası etkileşimi kolaylaştırır.

Sonuç olarak yabancı dil öğreniminin zihinsel, sosyal ve mesleki açıdan birçok faydası vardır. Çocuğun geleceğine yapılacak yolculuk için hazırlanan bir bavula benzetilebilecek ve hayat boyu devam edecek bir süreçtir.

Yabancı Dil Öğrenme Yolculuğunda Ebeveynin Rolü

Yabancı dil öğrenimine bakış açısını yeniden değerlendirme

- » Ebeveynin yabancı dil öğrenimine bakış açısı çocuğun tutumunu etkilemektedir. Dil öğrenmenin önemini ve faydalarını vurgulayarak çocuklarına ilham verebilirler.

Çocuğun yabancı dil öğrenimi ile ilgili düşüncelerini öğrenme

- » Ebeveynler çocukların yabancı dil öğrenimine karşı tutumlarını öğrenmek için onlarla sohbet edebilir, çocukların kullandıkları sosyal ağlar, çevrim içi platformlar, sohbet grupları vb. ortamları takip ederek rehber olabilirler.

Dil öğrenimi için kullanılabilecek kaynakları olabildiğince çeşitlendirme

- » Kendileri akıcı konuşmacı olmasalar da ebeveynler dil öğrenme uygulamaları, çevrim içi kurslar, kitaplar ve dil değişim programları gibi kaynaklara erişim sağlayarak dil öğrenimini kolaylaştırabilirler. Bu kaynaklar, çocukların dil becerilerini bağımsız olarak pratik etmeleri ve geliştirmeleri için etkileşimli ve ilgi çekici imkânlar sunar.

Yabancı dil öğretmeni ile görüşüp çocuğun sınıf içerisinde derse katılımı hakkında bilgi edinme

- » Okul, çocukların yabancı dil öğrenimi için eşsiz bir fırsattır. Çocukların sosyalleşebileceği en etkin kurum olan okul, derslere aktif katılım sağlandığında (dinleyerek, her fırsatta konuşma hakkı isteyerek, bol bol yazarak, okuyarak gibi) aktif bir yabancı dil için önemli bir kullanım alanı hâline gelir. Bu süreçte çocukların derse katılımı onların öz güven gelişimine katkı sağlayacaktır.

Dil açısından zengin bir ortam oluşturma

- » Yabancı dil öğrenimi hassas bir süreçtir. İlgî ve zaman gerektirir. Okulda yabancı dil öğrenimi ile geçirilen zamana ek olarak okul dışında da fırsatları takip etmek yeni öğrenmeler için merak uyandırabilir. İnternet ve teknoloji dünyasında yetişen Z kuşağı, yabancı dil öğrenimine “yabancı” değildir ve ihtiyaç duydukları her kelimeyi hızlıca öğrenebilir. Örneğin bilinen veya ona destek olmak amacıyla öğrenilen yabancı dildeki bir kelimeyi çocukla sohbet sırasında kullanmak onların dikkatini çeker. Scrabble, kelime bulmacaları veya sessiz sinema gibi oyunlar oynayarak, film/dizi/klip/video alt yazılı olarak izleyerek hedef dildeki pratiği eğlenceli ve etkileşimli hâle getirebilirsiniz. Bu oyunlar/faaliyetler kelime dağarcığının akılda tutulmasını ve dil becerilerinin gelişimini destekler. Her gün beraber öğrenilecek bir kelime ayda 30 kelime bir yılda 365 kelime yapacaktır.

MEB TABANLI YABANCI DİL ÖĞRENME PLATFORMLARI

Okul dışında çocuklara sunulabilecek MEB tarafından hazırlanan dijital uygulamalar ve adresleri

OGM Materyal

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından sınıf seviyelerine ve okul müfredatına göre hazırlanmış videolu ders anlatımları, soru çözümleri, etkileşimli ders kitapları gibi içerikleri barındıran sitedir. Siteye giriş ve kullanım için herhangi bir kayıt ve şifreye ihtiyaç yoktur. Ayrıca yabancı dil sınıflarının sınav hazırlıkları için faydalana-bileceği soru bankaları ve YDT dil bilgisi/kelime çalışma kitapları da mevcuttur.

Diyalekt

MEB tarafından geliştirilen yabancı dil öğrenim platformu, her yaş ve seviyeye uygun kullanıcılara eğlenceli öğrenim materyalleri sunmaktadır. Platforma tüm vatandaşlar e-Devlet veya EBA üzerinden ücretsiz bir şekilde erişim sağlayabilir. Ayrıca programın mobil uygulaması da bulunmaktadır.

EBA Dil Öğrenim Portalı

Her sınıf seviyesine uygun destek materyalleri ve eğlenceli öğrenme ortamı sunan yabancı dil programlarını içeren bir platformdur.

Bu tür kaynaklar, yabancı dil öğrenimi sürecine destek olmak için birer fırsattır.

EK 1

Hayat boyu sürebilecek yabancı dil öğrenme sürecini değerlendirmek için standartlaştırılmış bir ölçme sistemi bulunmaktadır.

Öğrenme Düzeyi	Seviye Adı	Yapabilecekleri
TEMEL ÖĞRENEN	A1	- Gündelik basit ifadeleri deyişlerle anlayabilir ve kullanabilir. - Kendini veya bir başkasını tanıtabilir ve bir kişiye, kendisiyle ilgili sorular sorabilir, aynı türden sorulara yanıt verebilir. - Basit bir biçimde iletişim kurabilir.
	A2	- Yalın, kişisel ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş ile ilişkili olarak sıklıkla kullanılan ifadeleri anlayabilir. - Alışlagelen konular üzerinde basit düzeyde iletişim kurabilir. - Basit tanımlamalarla çevresini tanıtabilir.
BAĞIMSIZ ÖĞRENEN	B1	- Karmaşık bir somut ya da soyut konuların özünü anlayabilir/tartışılabilir. - Doğal bir konuşucuyla belli bir doğallık ve rahatlık derecesiyle iletişim kurabilir. - Geniş bir konu dizisi içinde kendini açık ve ayrıntılı bir biçimde ifade eder.
	B2	- Açık ve standart bir dil söz konusu olduğunda iş, okul, eğlence, ana konuları anlayabilir. - Seyahat sırasında karşılaşılan durumların çoğunda sorunların altından kalkabilir. - Bir olayı, bir deneyimi ya da bir düşü anlatabilir, bir beklentiye betimleyebilir, bir projeye bir düşünceye ilişkin gerekçeler ya da açıklamaları kısaca dile getirebilir.
DENEYİMLİ ÖĞRENEN	C1	- Okuduğu ve duyduğu her şeyi neredeyse anlayabilir. - Bir konu hakkında özet veya yazı yazabilir. - Doğal bir biçimde, son derece akıcı olarak kendini ifade edebilir.
	C2	- Uzun ve zorlu metinleri anlayabilir. - Doğal ve akıcı bir biçimde kendini ifade edebilir. - Toplumsal, mesleki ya da akademik yaşamı içinde dilini esnek ve etkin bir biçimde kullanabilir.

5. BÖLÜM

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK SÜRECİNDE
EBEVEYN OLMAK

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK SÜRECİNDE EBEVEYN OLMAK

Üniversiteye hazırlık süreci sadece çocuğun değil tüm ailenin hayatını etkisi altına alan bir dönemdir. Bu heyecan verici ve zorlu dönemde çocuklar, bir geminin kaptanı gibi önemli bir görev üstlenirler. Kaptanın gemiyi güvenli bir şekilde limana ulaştırabilmek için sorumluluk taşıması gibi çocuklar da hayallerindeki limana ulaşabilmek için sorumluluk almalıdır. Ebeveynler ise bu yolculukta kaptanın en büyük destekçileri olurlar.

Sınava hazırlanan çocuk için ailesi, arkadaşları, yakın çevresi bu sürecin bir parçasıdır. Çocuğun yaşamında etkili olan bu bireylerin birbirleri ile kurdukları iletişim dengesi onun için oldukça önemlidir. Bir yandan çocuk için arkadaşları ile zaman geçirmek, ders dışı aktiviteler yapmak daha ilgi çekici gelirken bir yandan da geleceği için sınavlara hazırlanması gerekmektedir. Bazen bu durum çocuğun kendisini sıkışmış hissetmesine, kaygısının artmasına ve ailesi ya da akranları ile iletişim sorunları yaşamasına neden olabilir.

Ebeveynler için çocuklarının üniversiteye hazırlık süreci farklı duyguları içerisinde barındırabilir. Ebeveynler bu süreçte zaman zaman heyecanlı, stresli, meraklı ve endişeli olabilirler. Ebeveynler, çocuklarına nasıl destek olabileceklerine karar veremeyebilirler. Bu durumda da kaygılanmaları oldukça doğaldır.

Ebeveynlerin Üniversite Hazırlık Sürecinde Karşılaştığı Bazı Durumlar

Kaygı ve stresin artması	Çocuğun yaşadığı stres sadece onu değil ebeveynlerini de etkileyebilir. Bu durum, aile içi iletişimi olumsuz etkileyebilir.
Çocuğa karşı beklentilerin artması	Ebeveynler, çocukların sınavlara en iyi şekilde hazırlanmasını ve sınavlardan yüksek puanlar almasını isterler. Aile ve çevrenin başarı beklentisinin artması çocukta baskıya ve sınav kaygısının artmasına neden olabilir.
Çocukların zamanı planlamada ve yönetmede karşılaştığı zorluklar	Çocukların sınav dönemindeki okul ve kurs süreleri, ders çalışma zamanı, serbest zaman etkinlikleri gibi gün içerisindeki istek ve sorumlulukları arasındaki dengeyi sağlayamaması sorunlara neden olabilir.
Çocukla iletişimde çatışmaların artması	Ebeveynlerin ve ailedeki diğer üyelerin beklentileri ve çocuğa karşı kullandıkları dil, çocuğun ders çalışma alışkanlıkları, eğitime karşı ailedeki farklı bakış açıları çocukla iletişimi olumsuz bir yöne doğru çevirebilir. Çocuklar iletişime kendini kapatabilir, tepkisel davranarak kendilerinden istenileni yapmama yolunu seçebilir.

Çocuğu sınava hazırlanan birçok ebeveyn bu ve buna benzer durumlar yaşarlar. Bu tür olumsuzluklara odaklanmak ailedeki çatışmaları daha da artırabilir. Ebeveynlerin üniversite hazırlık sürecini daha sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmeleri için sergileyebilecekleri davranışlar şunlardır:

Çocukla Sağlıklı İletişim Kurulması: Aile içinde açık iletişimin kurulması, ebeveyn ve çocuk arasında sağlam bir köprü görevi görür. Ebeveynin çocuğu ile konuşurken onu dinlemesi ve yargılamaması, onun duygularını ifade etmesine izin vermesi oldukça önemlidir. Kendini onun yerine koyarak düşünmek ve onun duygularını hissetmeye çalışmak aradaki bağı güçlendirir. Gününün nasıl geçtiği ile ilgili akşam yemeğinde çocukla sohbet etmek olumlu bir uygulama olur. Etkili iletişim, bu zorlu yolculukta çocuğa rehberlik etmenin ve onu güdülemenin en etkili yollarından biridir.

Çocuğunuzu dinlerken;

- » Onunla göz teması kurmanız,
- » Ona özel vakit ayırmanız/ başka bir işle uğraşmamanız,
- » Başınızla onayladığınızı göstermeniz,
- » Anlattığı şeyle ilgili kısa yorumlar yapıp sorular sormanız, onun kendisini anlaşılmış hissetmesini sağlar.

Gerçekçi beklentilerin oluşturulması üniversite sınavına hazırlık sürecinde gerçekçi beklentilerin oluşturulması, ulaşılabilir hedeflerin oluşturulması çocuk açısından büyük önem taşır. Her çocuk farklıdır ve kendi hızında ilerler. Çocuktan mükemmel olmasını beklemek yerine, onun çabası ve emeği takdir edilmelidir. Başarı ve başarısızlıklar doğal bir süreçtir ve başarısızlıklardan çıkarılan dersler de çok kıymetlidir.

Üniversite sınavına hazırlık süreci aynı zamanda ergenlik dönemine de denk geldiği için bazı çocuklar gerçekçi hedefler koyarken bazı çocuklar ise gerçekçi olmayan beklentiler içerisine girebilir. Kendi yetenek, ilgi ve değerleriyle örtüşmeyen daha yüksek ya da düşük isteklerde bulunabilirler. Burada da ebeveynlerin çocuğu yargılamadan, çocukla çatışmadan fikir birliğine varmaları önemlidir.

Unutmayın! Gerçekçi beklentiler ve ortak hedefler, çocuğunuzun güdülenmesini yüksek tutmasına ve kaygısını yönetmesine de yardımcı olacaktır.

Uygun çalışma ortamının sağlanması onun ders çalışma verimini ve güdülenme düzeyini etkiler. Çalışma ortamı bazen çocuğun odası olabilirken bazen de evin herhangi bir bölümü olabilir. Önemli olan ortamın fiziki şartlarının çalışmaya uygun olması, çocuğun ders araç gereçlerine kolay ulaşabilmesidir.

Ebeveynler olarak çocuklarınızın çalışma ortamlarını onların istek ve ihtiyaçlarına göre düzenlemelerine izin verebilirsiniz. Çocuğunuz sizden yardım talep ettiğinde ihtiyaçlarına cevap verebilirsiniz.

Destekleyici bir tutum gösterilmesi çocuğun sınavlarda istediği başarıyı elde etmesi tek başına onun çalışmasına ve emeğine bağlı değildir. Ebeveynlerin çocuklarına inanması ve çocuklarını güdülemesi oldukça önemlidir. Başarılarını takdir etmek, hatalarından ders almasını sağlamak ve gerektiğinde ona rehberlik etmek sınav sürecini yönetmeyi kolaylaştırır.

Çocukların yalnız olmadıklarını ve desteklendiklerini bilmesi, zor zamanlarda bile pes etmemelerini sağlayacaktır. İlham verici hikâye anlatmak, başarılarını önemsemek ve ödüllendirmek çocukları desteklemenin etkili yollarıdır.

Çocuğun sınav kaygısı ile başa çıkabilmesi, verimli ders çalışması, aile ve arkadaşları ile iletişim kurması gibi konularda yaşadığı zorlanmalar ile ilgili profesyonel bir destek almak için okul rehberlik servisine başvurulabilir. Okulda rehberlik servisi bulunmaması durumunda, okulun bağlı bulunduğu ilçedeki Rehberlik ve Araştırma Merkezinden destek talep edilebilir.

Ebeveynlerin Kendilerine Zaman Ayırmalarının Değeri: Ebeveynlerin birçoğu, çocuklarının sınavlara hazırlık sürecinde kendilerini iyi hissettiren şeylere zaman ayırdıklarında suçluluk hissedebilirler. Zamanlarının çoğunu çocuklarına ayırmak zorundaymış gibi düşünebilirler. Ebeveynlerin kendilerine zaman ayırması ve mutlu olduğu şeyleri yapması en doğal hakkıdır. Kendine zaman ayırmak sadece ebeveyn için değil çocuk için de önemlidir. Ebeveynin kendini daha iyi hissetmesi; çocuklarıyla daha nitelikli vakit geçirmelerini, onlara karşı daha sabırlı davranmalarını ve daha ilgili olmalarını sağlar.

VERİMLİ DERS ÇALIŞMAYA YÖNELİK EBEVEYNLERE ÖNERİLER

Verimli Ders Çalışma ve Ailenin Rolü

Çocukların verimli ders çalışma yollarını bilmesi, başarısı için gereklidir. Ders çalışmaya başlamadan önce plan yapmak, o ders için doğru teknikleri kullanmak ve zamanı etkili kullanmak verimli ders çalışmanın önemli noktalarıdır. Çocukların çalışma alışkanlıklarının geliştirilmesinde ebeveynlerin evde uygulayabilecekleri bazı davranışlar:

- Ebeveynler çocuklarının günlük etkinlikleri, ne kadar ders çalışacakları, ders dışı aktivitelerinin planlamaları konularında çocukları ile konuşabilirler.
- Çocuğun çalışma alanı ile ilgili sıklıkla çocuğu uyarmak yerine, çalışma düzeninin nasıl olacağı ile ilgili ortak karar alınabilir. Ebeveynin dağınık bulunduğu ortam çocuk için düzenli olabilir ve çocuk o düzenin içerisinde daha rahat çalışabilir. Bu nedenle çocuğa çalışma ortamını düzenleme fırsatı verilebilir. Bu uygulama ebeveynlerin çocukları tamamen özgür bırakması gerektiği anlamına gelmez, ortak bir kural belirlenmesi gerektiğini ifade eder.
- Teknolojinin kullanımı verimli çalışma düzenini etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Bu nedenle çocuğun tablet, telefon, televizyon, oyun konsolları gibi teknolojik cihazların doğru kullanımı özendirilebilir.

Unutulmamalıdır ki verimli ders çalışma bir takım oyunudur ve ebeveynler de bu takımın bir parçasıdır. Her ne kadar ders çalışmak çocuğun sorumluluğunda olsa da bunu daha verimli hâle getirecek bir takım vardır ve ebeveynlerin de olumlu bir aile iklimi sunması gerekmektedir.

- Çocuklar değer gördüğü, sevildiği, fikirlerine saygı duyulduğu ortamlarda kendilerini daha rahat hisseder, kaygıları azalır ve ders başarıları artar. Huzurlu ve mutlu bir aile ortamına sahip çocuklar; kendine daha çok güvenen, sorunları çözmek için sorumluluk alabilen, başarısızlığı durumunda nedenlerini araştırarak mantıklı çözümler bulabilen bireyler olurlar. Aile ortamında çocuğun sevgiyi yaşamasını, huzuru hissedebilmesini, sorunu olduğunda rahatça, iyi bir iletişimle paylaşabilmesini, hata yapmaktan korkmamasını sağlayabilir.
- Ders çalışırken çocuklara olumlu geri bildirimler verilebilir. Sınava hazırlanmak gibi uzun süreli ve yüksek performans gerektiren çalışma durumlarında çocukların güdülenmeleri bazen düşebilir. Böyle zamanlarda “İyi gidiyorsun, tebrik ederim, bazen bocalaman normal.” gibi destekleyici cümleler hem çocuğun güdülenmesini güçlendirecek hem de aile bağlarını kuvvetlendirecektir.

Etkinliğin Adı	Üç Onay Bir Yönlendirme Tekniği
Etkinliğin Amacı	- Ebeveyn-çocuk arasındaki yönlendirmenin önemini kavrar. - Doğru yönlendirmenin davranış üzerindeki etkililiğini değerlendirir. - Onaylanmanın çocuk üzerindeki etkisini fark eder. “Ama, fakat, lakin” gibi bağlaçların davranış üzerindeki olumsuz etkisini anlar.
Etkinliğin Süresi	10 Dakika
Araç-Gereçler	-
Süreç (Uygulama Basamakları)	Sevgili ebeveynler, bazen çocuklarımıza istediğimiz davranışı yaptırmakta zorlanabiliyoruz. Ne söylersek söyleyelim kendi bildiğini yapıyor, bizim söylediklerimize bir türlü ikna olmuyor. Kendimizi bu zorlayıcı durumda bulduğumuzda “Üç Onay Bir Yönlendirme Tekniği”ni kolaylıkla deneyebiliriz. Bu etkinliği uygulayarak çocuklarınızda olumlu değişimleri fark edebilirsiniz. Bir örnekle açıklayacak olursak “Ders çalışmanı istiyorum.”, “Odanı toplamayı istiyorum.”, “Şimdi arkadaşlarınla dışarı çıkamazsın.” gibi cümleler direkt yönlendirme içeren cümlelerdir. - Bu cümleler yerine öncesinde üç onay cümlesi ekleyip ardından da yukarıdaki cümlelerden herhangi birini ekleyin. - Kurduğumuz üç tane onay cümlesinden sonra kendi istediğiniz davranış içeren cümleyi ekleyerek yapacağınız bir konuşmada farkı hemen hissedeceksiniz. - Şimdi bu teknikle hazırlanmış cümleyi takip edip çocuğunuzla benzer bir diyalog kurun ve farklılıkları gözlemleyin. “İlk sınavdan aldığın puan çok güzeldi, başarılarının da farkındayım, yorgun olduğunu biliyorum, bununla birlikte ders çalışmanı istiyorum.” “Odanın sana göre düzenli olduğunu biliyorum, kendine ait bir düzeninin olmasını istemen de gayet doğal, odanı düzenledikten sonra aradıklarını bazen bulamadığının da farkındayım, yine de daha rahat hareket edebilmen ve sağlığın için odanı temiz ve düzenli tutman oldukça önemli.” “Sınavlarını bitirdiğin için ders çalışmayı istemiyorsun, arkadaşlarınla zaman geçirmeyi seviyorsun, ders çalışmaktan sıkıldığının farkındayım, bununla beraber arkadaşlarınla akşam değil hafta sonu dışarı çıkmayı istiyorum.”
Ebeveyne Not	Onay cümlelerinden sonra “AMA, FAKAT, LAKİN” bağlaçlarından herhangi biri kullanılmamalıdır. Çünkü bu bağlaçlar, kendisinden önceki cümleleri olumsuz hâle getirir. Bunun yerine “bununla birlikte, bununla beraber” bağlaçlarını kullanmanız çok daha anlamlı ve etkileyici olur.

SINAV KAYGISI İLE BAŞ EDEBİLME

Kaygı; nedeni belli olmayan, somut herhangi bir tehlike olmamasına rağmen kişinin yaşadığı huzursuzluk, tedirginlik hâli olarak adlandırılmaktadır. Ortada somut bir tehlike varsa bu durumda kişinin hissettiği duygunun adı “korku”dur. Somut tehdit olmadığı hâlde, kişinin bir duruma yüklediği anlama bağlı olarak, sanki bir tehdit varmış gibi hissettiği duygu ise “kaygı”dır. Her ne kadar kaygı olumsuz bir duygu olarak varsayılrsa da olumsuz olan kaygının düzeyidir. Yüksek düzeyde kaygı ve düşük düzeyde kaygının aynı etkileri ortaya çıkardığı bilinmektedir. Makul seviyede kaygı; işe odaklanmayı, hızlı ve etkili kararlar vermeyi sağlamada oldukça etkilidir.

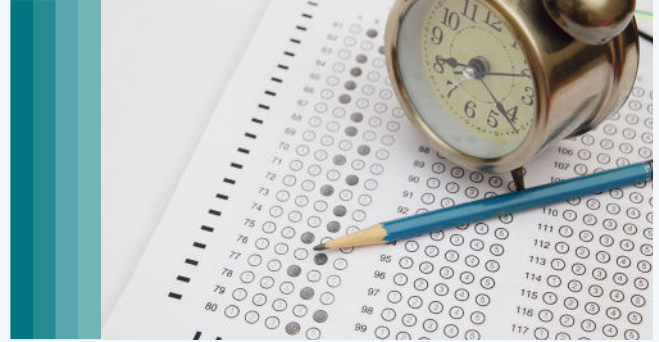
Örneğin bir ders için biraz endişeli olan öğrenci dersi daha iyi dinleyerek ve sınava daha dikkatli girerek daha yüksek bir performans gösterebilir. Aynı derste düşük kaygı nedeniyle umursamaz olan ya da yüksek kaygı nedeniyle aşırı tedirgin olan bir başka öğrenci potansiyelinden daha düşük bir performans gösterebilir.

Sınav kaygısı, öncesinde öğrenilen bilginin sınav sırasında etkili bir biçimde kullanılmasına engel olan ve başarının düşmesine yol açan yoğun kaygı olarak tanımlanır. Çocuğun değerlendirmesi söz konusu olduğunda çocuğun hissettiği bir tedirginlik duygusudur. Sınava hazırlanan çocuğun kendisi hakkında birtakım olumsuz düşünceleri ve duyguları olabilir.

Sınav esnasında çocuğun zihninde canlandırdığı ve onu kötü etkileyen “Ya başaramazsam anne babamın yüzüne nasıl bakarım, ya arkadaşlarım benden daha başarılı olursa, başarısız olursam öğretmenlerim hakkımda ne düşünür?” gibi olumsuz düşünceler çocuğun yapması gereken şeylere odaklanmasını zorlaştırır ve başarısını düşürür.

Sınav Kaygısının Belirtileri

Ebeveynlerin çocuklarının sınava yönelik kaygılarını fark etmeleri oldukça önemlidir. Yoğun sınav kaygısı yaşayan çocuklarda farklı belirtiler gözlemlenebilir. Fiziksel olarak vücut kendisini tehlide karşı koruyabilmek için hazırlar. Düşünce ile ilgili olarak da çocuk kendisini rahatsız eden durumu değerlendirmeye devam eder. Daha önce benzer durumlar olduysa bunları hatırlar. Duygusal olarak da gerginlik, rahatsızlık ve endişe gibi duygular ortaya çıkar. Davranışın nasıl olacağı ise genellikle tehdidin büyüklüğü ile ilgili değerlendirmenin sonucuna göre belirlenir.

Tüm bu sıralanan belirtiler incelenirken dikkat edilmesi gereken nokta, bu belirtilerin varlığı sınav kaygısının her zaman var olduğu anlamını taşımaz. Çocuğun gösterdiği bu özellikler, yaşadığı farklı bir olaya karşı verdiği tepkiler de olabilir. Ebeveynler olarak çocuklarla bu durumu konuşup verdiği mesajları titizlikle takip etmek gerekir.

Sınav Kaygısında Ebeveyn Davranışlarının Önemi

Ebeveynler çocuğun sınav kaygısı yaşaması üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Ebeveynlerin sınava yönelik kaygısı, çocuklarda da benzer bir kaygıya yol açabilir. Sınav sürecine yönelik kaygılarını yönetebilen ebeveynlerin çocuklarının da sınav kaygısıyla baş edebilme becerilerini daha etkili kullanabildiği bilinmektedir. Ancak unutulmamalıdır ki her çocuk farklı bir mizaca sahiptir. Bazı çocuklar doğuştan daha kaygılı olma eğiliminde olabilirken bazılarında da çevresel faktörlerin kaygı düzeyleri üzerinde daha büyük etkisi vardır. Bu durumda ebeveynlerden beklenen sınav kaygısına ilişkin farkındalıklarının artması ve çocuklarının sınav kaygısıyla başa çıkmasına yardımcı olmasıdır. Ebeveynlerin çocuklarına karşı destekleyici ve hoşgörülü olması, çocukların kendilerini daha rahat ifade edebilmelerini, sorumluluk alabilmelerini, geleceğe karşı olumlu bir beklenti içinde olmalarını sağlar.

Ebeveynlerin “Sınıfın en iyisi olmalısın.”, “Bu sınavda şu kadar puan almalısın.” gibi ifadeleri çocukların sınav kaygısını artırabilir. Bu durum; sınavda başarısız olma korkusu, yetersizlik hissi ve öz güven eksikliği gibi problemlere yol açabilir. Mükemmeliyetçi yaklaşım içinde olan ebeveynler çocukların başarısını takdir etmek yerine daha fazlasını talep edebilirler. Ayrıca bu çocuklar “Ne yaparsam yapayım ailemin beklentisini karşılayamıyorum.” şeklinde düşünerek çalışmaktan uzaklaşabilir. Çocuklar ebeveynlerin isteklerini ulaşılması zor bir hedef olarak değerlendirebilir ve erteleme davranışı artabilir.

Etkinliğin Adı	Kaygımı Puanlıyorum
Etkinliğin Amacı	Makul Kaygı Kavramını Öğrenir Düşük Kaygı ve Yüksek Kaygı Seviyesinin Benzer Sonuçlar Gösterdiğinin Farkına Varır
Etkinliğin Süresi	10-15 dakika
Araç-Gereçler	Kaygı çizelgesi
Süreç (Uygulama Basamakları)	- Aşağıda yer alan kaygı çizelgesi kaygı seviyesinin belirlenmesi için hazırlanmıştır. - Ebeveynin veya çocuğun kaygı seviyesi akademik başarı için tek öncül olmamakla birlikte başarı üzerinde oldukça etkilidir. - Kaygı seviyesinin düşük olması (0-4) akademik başarının önemszenmemesine veya var olan başarının düşmesine, sorumlulukların yerine getirilmesine neden olur. - Kaygı seviyesinin yüksek olması (6-10) akademik başarının düşmesine, var olan bilgilerin sınav esnasında hatırlanamamasına, yetersizlik hissinin oluşmasına neden olur. - Makul kaygı seviyesi (4-6), güdüleyici bir etkiye sahiptir. Ebeveyn ve çocuk görev ve sorumluluklarının farkındadır, zaman yönetimini etkili bir biçimde uygular, çocukların akademik başarıları yüksektir. Düşük kaygı düzeyi Makul kaygı düzeyi Yüksek kaygı düzeyi 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 - Çizelgeye göre aşağıdaki soruları çocuğunuzla beraber cevaplayın. Ebeveyn olarak çocuğunuzun sınava hazırlık sürecine yönelik kaygınızı değerlendirdiğinizde 0-10 puan aralığındaki cetvelde kendinize kaç puan verirsiniz? Bu cetvelde çocuğunuz sizin kaygı düzeyinize kaç puan verir? Kaç puanda olmak isterdiniz? Olmak istediğiniz puan değerinin içinde şimdiki-nden farklı ne yapıyor olurdunuz? - Cevaplarınızı değerlendirdiğinizde neler fark ettiğiniz hakkında çocuğunuzla değerlendirmelerde bulunun.
Uygulayıcıya Not	Etkinliği uygularken “Aslında kaygının daha yüksek/düşük farkında değilsin.” şeklinde yönlendirici bir tutumda olmaktan kaçının. Kendi duygularınızı çocuğunuzla paylaşmaktan çekinmeyin.
Etkinliği Hazırlayanlar	Burcu BOZKURT KARAKÖSE, Merve ÖZORPAK, Mustafa İŞLEK

Tutabilmeye Yönelik Öneriler

Gerçekçi Olmayan Düşünceleri Yeniden Oluşturma

Ebeveynlerin sınavlara yüklediği aşırı anlamlar hem kendi kişisel kaygılarını besler hem de çocuklarla iletişimi olumsuz etkiler. Gerçekçi olmayan düşünceler bir duruma yönelik gerçeklerin sıklıkla abartılması ve aşırı genelleştirilmesidir. Bu düşüncelerde tercihler yerine mutlaka olması gerekenler vardır, istek ve ihtiyaçlar zorunluluklarla ifade edilir. Bunları yeniden düzenleyip daha esnek ve baş edilebilir bir şekle dönüştürmek sınav kaygısını yönetmeyi kolaylaştırabilir.

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşlukları kendinize uygun ifadelerle doldurunuz.

- “Senin için her fedakarlığı yapıyorum sen deyapmalısın.”
- “Çocuğumun başarısı benim için anlamını taşır.”
- “Çocuğumun.....sınavda başarısız olmasıdemektir.”
- “Çocuğum bu sınavda başarılı olamazsa olur.”

Not: Bölüm sonundaki tamamlanmış hâline ne kadar benzerlik gösterdiğini değerlendirebilirsiniz.

Sınav kaygısını etkileyen pek çok faktör vardır. Çocuğun akademik başarı beklentisi, kişilik özellikleri, arkadaş çevresi, hedef belirsizliği, plansızlık, çalışma yöntemlerini bilmemesi bu faktörlerden birkaçıdır. Bu sebeple ebeveynlerin başarıyı tek bir nedene bağlaması gerçekçi değildir. Birçok ebeveyn sınavla ilgili aşağıdakine benzer düşünceler taşır.

- “Senin için her fedakârlığı yapıyorum sen de sınavda çok iyi bir derece yapmalısın.”
- “Çocuğumun başarısı benim için ebeveynlik başarıımı da ölçen bir kriterdir.”
- “Çocuğumun sınavda başarısız olması tüm emeklerimin boşa gitmesi demektir.”
- “Çocuğum bu sınavda başarılı olamazsa geleceği mahvolur.”

Ebeveynlerin sınav sürecine yönelik daha gerçekçi ve işlevsel düşünceleri sınav kaygısının kendileri ve çocukları üzerindeki baskısını azaltır. Örneğin:

“Çocuğum için tek hedef koyup onu zorlamak yerine alternatif seçenekler üretebilirim.”

“Her çocuk kendi hızında ilerler ve önemli olan çocuğumun akranları ile yarışması değil, kendi başarısını artırarak devam etmesidir.”

“Bu sınav, çocuğumun hayatında başarılı olabileceği tek fırsat değildir.”

“Çocuğum benim yarım kalan hayallerimi tamamlamak zorunda değil.”

“Sınav başarısı hayat başarısı değildir. Çocuğum sınavla ölçülemeyen pek çok konuda başarılı olabilir.”

Boşluk doldurma etkinliğinde verdiğiniz cevaplarla yukarıda verilen cümleleri karşılaştırınız.

Düşüncelerinizi yeniden oluşturmak ebeveynlik yaklaşımınıza nasıl yansır? Neyi farklı yapıyor olursunuz? Çocuğunuz bunu nasıl fark eder?

Fiziksel Egzersiz Yapma

Fiziksel egzersiz esnasında ve sonrasında mutlulukla ilişkili olduğu bilinen hormonlar salgılanmaktadır. Fiziksel egzersizin kaygıyı azalttığı, yaşam kalitesini arttırdığı, strese karşı bireyin direnç geliştirmesine yardımcı etkileri olduğu bilinmektedir. Yürüme, koşma, bisiklete binme, yüzme, eklem hareketliliğini koruyucu egzersizler vb. beyin yapısını güçlendirir ve öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırır. Ebeveynlerin de fiziksel egzersiz yapmaları hem kendilerine iyi gelecek hem de çocuklara rol model olacaktır.

Uyku düzeni oluşturma

Ebeveynler sınava hazırlık döneminde çocuğun uyku düzenine özen göstermelidir. Sınav kaygısı uyku sorunlarına ve çocukların yeterli düzeyde uyuyamamasına neden olabilir. Günlük yeteri sürede uyumak kaygının kontrol edilmesini kolaylaştırır. Bunu sağlamak için ebeveynlerin de hem kendi uyku düzenlerine dikkat etmeleri hem de çocuklarının uyku düzenlerini takip etmeleri faydalı olacaktır.

Sağlıklı Beslenme

Sağlıklı beslenme öğrenmeyi, ruh hâlini ve stres seviyesini doğrudan etkiler. Örneğin gün içinde yeterince su içmek dikkatin toparlanmasına yardımcı olurken fazla kafein tüketmek stres düzeyini artırabilir. Ebeveynlerin kendileri ve çocukları için sağlıklı beslenme düzeni oluşturmaları ve yemek saatlerinde birlikte olmaları beklenir.

Gevşeme Egzersizleri Yapma

Egzersizlerin stresi ve kaygıyı azaltmak, kas gerginliğini hafifletmek, ağrı ve yorgunluğu gidermek gibi olumlu yönde etkileri bulunmaktadır. Sınava hazırlık sürecinde olan çocuklar ve bu sürece eşlik ebeveynleri daha önceki bölümlerde vurgulanan sınav kaygısı belirtilerini gösterdiğini fark ettiğinde örnek gevşeme egzersizini uygulayabilir. Bu uygulamayı ailece denenebilir.

Etkinliğin Adı	Etkili Gevşeme Egzersizi
Etkinliğin Amacı	- Kaygılandığında gevşeme egzersizlerini kullanır. - Kas gerginliği ve kaygı arasındaki ilişkiyi kavrar. - Fiziksel rahatlamanın kaygı seviyesini azaltmada etkili olduğunu fark eder.
Etkinliğin Süresi	10-15 dakika
Araç-Gereçler	-
Süreç (Uygulama Basamakları)	- Kendinizi rahat hissedeceğiniz bir yere oturun. - Derin bir nefes alın, gözlerinizi kapatıp önce kollarınıza sonra da ellerinize odaklanın. - Ellerinizi kapatın ve sıkın. Bunu yaparken elleriniz ve kollarınızdaki değişimi fark edin. - Ellerinizi açın, ellerinizi bilekten yukarı doğru bükün. Bükemediğiniz son noktaya kadar devam edin ve kaslarınızın hareketini fark edin. - Artık ellerinizi ve kollarınızı bırakıp normal hâline getirebilirsiniz. - Yaptığınız hareketler ve gevşeme arasındaki farkı hissetmeye çalışın. - Bu uygulamayı boyun, bacaklar ve ayaklar için de yapın. - Her defasında yaptığınız hareketlerle gevşemeniz arasındaki değişiklikleri hissedin.
Uygulayıcıya Not	- Etkinlikte mekân sınırlaması bulunmamaktadır. Fiziksel açıdan rahat olabilecek her ortamda kolaylıkla uygulanabilir. - Gevşeme egzersizi uygulanırken dinlendirici, sözsüz müzikler egzersize eşlik edebilir. - Ortamın ışık düzeyinin düşük olması, dikkat dağıtacak farklı uyaranların bulunmaması etkinliğin verimini artırır.
Etkinliği Hazırlayanlar	Burcu BOZKURT KARAKÖSE, Merve ÖZORPAK, Mustafa İŞLEK

Nefes Egzersizleri Uygulama

Nefes egzersizi stres ve kaygıyı yönetebilmek için kullanılan uygulamalardan biridir ve yüksek seviyede gevşemeyi sağlaması beklenir. Ebeveynlerin de çocukları ile nefes egzersizlerini uygulaması kaygıyı azaltıcı etki oluşturabilir.

Etkinliğin Adı	Etkili Nefes Egzersizi
Etkinliğin Amacı	- Doğru nefes alma tekniklerini öğrenir. - Nefes alma ile fiziksel rahatlama arasındaki ilişkiyi kavrar.
Etkinliğin Süresi	10 - 15 dakika
Araç-Gereçler	-
Süreç (Uygulama Basamakları)	- Sol elinizi göğsünüzün üzerine, sağ elinizi göbeğinizin hemen altına koyun. - Gözlerinizi kapatın. - Önce iyice nefes vererek ciğerlerinizi boşaltın. - Yavaş yavaş, ciğerlerinizi havayla doldurun. 4'e kadar sayarak havayı içinizde tutun. 1'den 4'e kadar sayarak nefesinizi yavaş yavaş bırakın. Sağ eliniz, göğüs kemiklerinizin hareketli bir köprü gibi yana doğru açıldığını hissedecektir. - Egzersizi bir kez daha tekrarlayınca kadar mutlaka en az 4-5 kez normal nefes alın. - Bir iki kez daha derin nefes alma ve tutarak yavaş bırakma uygulamasını tekrarlayınız.
Ebeveyne Not	Bu uygulamayı üst üste 4'ten fazla yapmayın, baş dönmesine neden olabilir. Nefes egzersizi hem bireysel hem de grup olarak uygulanabilir. Etkinlikte mekân sınırlaması bulunmamaktadır. Fiziksel açıdan rahat olabilecek her ortamda kolaylıkla uygulanabilir.
Etkinliği Hazırlayanlar	Burcu BOZKURT KARAKÖSE, Merve ÖZORPAK, Mustafa İŞLEK

Sınav Hazırlık Sürecinde Çocuğa Destek Sunma

Çocukların sınavla ilgili kaygı düzeyleri yükseldikçe kendilerine yönelik olumsuz bir değerlendirme içine girerler. Bu çocukların başarısız olacaklarına dair kendi içlerinde konuşmaları vardır ve bu konuşmalara “olumsuz iç sesler” denir. “Bu sınavda başarısız olursam her şey mahvolur.”, “Okuduklarımı anlayamıyorum.”, “Herkes benden daha zeki ve başarılı.”, “Kesinlikle başarısız olacağım.”, “Sınavdan sonra her şeyin berbat olacağına inanıyorum.” ve “Yapamayacağım.” gibi ifadelerle kendini gösterir. Ebeveynler bu düşünceler karşısında çocuğu nasıl sakinleştirileceği konusunda kararsızlık/çaresizlik hissedebilirler en sık kullanılan ‘Yaparsın, bu düşünceler gerçekçi değil.’ gibi cümleler fayda sağlamayabilir. Böyle durumlarda çocuğun geçmiş başarılarından yola çıkılabilir. Geçmişte kaygı duyduğu ve üstesinden geldiği durumlar örnek verilerek konuşulması daha etkili olabilir.

Ebeveynler çocukları bu düşünceler içinde olduğunu farkettiğinde yerine koyacak başka düşünceler oluşturulabilir:

Bu düşünceler yerine	
Yapamayacağım.	Kendine inan. Daha önce istediğin pek çok şeyi yapabildin. Gayret edersen bunu da yapabilirsin.
Sınavda başarısız oldum.	Sınavda istediğin sonucu alamadın. Eksik olduğun konuları gözden geçirerek bir sonraki sınavda daha başarılı olabilirsin.
Bu sınavda başarısız olmam demek benim bir hiç olduğum anlamına gelir.	Bu sadece bir sınav ve senin değerini bizim için asla değiştirmez. Sınavı kazanmanı biz de isteriz ama mutlu olman bizim için daha önemli.
Dikkatim hiçbir şekilde dağılmamalı.	Uzun bir süredir çalışıyorsun. Ara sıra odaklanamaman oldukça normal.
Hiç heyecan yapmamalıyım.	Beklentinin olduğu bir sınavda heyecanlanman çok normal ve biraz da gerekli. Heyecanını yönetebileceğini düşünüyorum.
Başaramazsam kesin rezil olurum.	Önemli olan senin ne düşündüğün ve neyi başarmak istediğin.

YKS, önemli bir sınav olmakla birlikte ne bir son ne de tek fırsattır. Unutmayın, bu sınavda aile olarak birlikte hareket ederek sevgi ve destekle çocuğunuzun potansiyelini en üst düzeye çıkarabilir ve onu hayallerine bir adım daha yaklaştırabilirsiniz.

Kaygının Kime Ait Olduğunun Belirlenmesi

Kaygı diğer tüm duygular gibi bulaşıcı bir etkiye sahiptir. Ebeveynler “Ben de süreçle alakalı çok kaygılıyım ama bunu çocuğuma hiç belli etmedim.” diye düşünebilir. Ebeveynler hissettirmek istemeseler bile kendi kaygıları bir şekilde çocuğa yansır.

Çocuğun sınav öncesi yaşanan bu yoğun dönemde sürekli aynı hızda çalışması oldukça zordur. Çocuğun zaman zaman ders çalışma isteğinin düşmesi, ebeveynlerin ders çalışma yerine ve süresine müdahale etmelerine neden olabilir. Bu müdahaleler, çocukların öfkelenmesine ya da ebeveynlerine tepki göstermek için çalışmamalarına yol açabilir.

Makul Davranma

Ebeveynler “Bu sene çocuğumuzun sınav senesi hiçbir sosyal aktiviteye katılmamalıyız, misafir almamalıyız, tatile gitmemeliyiz.” gibi kurallar oluşturarak çocuklarını desteklemeyi hedefleyebilirler. Bu kuralların katı bir şekilde uygulanması çocuğun baskı hissetmesine ve ebeveyn çocuk ilişkisinin olumsuz etkilenmesine neden olabilir. Özellikle sınav tarihinin yaklaştığı zamanlarda çocuğa yönelik abartılı olumlu veya olumsuz davranışlar sergilenmemesi, çocuğun sınavla ilgili sakin kalınmasına yardımcı olur.

Ders Çalışma Davranışını Önemseme

Ergenlik döneminde çocuklar çoğunlukla yalnız kalmak istediklerini ifade edebilirler fakat onların da görülmek, duyulmak, onaylanmak, takdir edilmek gibi ihtiyaçları vardır. Ders çalışma esnasında aile bireylerinin özenli davranması, gürültü yapmaması ve özellikle çalışma sonrası çocukla ilgilenmesi, çalışmasını abartmadan uygun bir dille övmesi çocuğun güdülenmesi açısından olumlu bir etki oluşturabilir.

Sınır Koyma

Sınava hazırlık uzun bir süreçtir ve çocuğun bu süreci sağlıklı tamamlayabilmesi için kendini ifade edebileceği, ders dışı etkinliklere ayırabileceği zamanlara ihtiyaçları vardır. Ebeveyn olarak bu ihtiyacı görmezden gelip yasaklar koymak hem çocukla iletişimi yıpratır hem de etkin çalışma davranışını sekteye uğratır. Sınır koyma ise çocuğa bir beklenti ya da kuralı ona kendini güvende hissettirerek öğretilen pozitif bir süreçtir. Tamamen kendine ayıracağı zamanları yasaklamak ya da serbest bırakmak yerine birlikte bu zamanları planlayarak sınırlar oluşturulabilir. Ebeveynlerin ergenlik dönemindeki çocuklarına kendi kararlarını dayatması uygun bir tutum olmayabilir. Birlikte alınan kararlara çocuğun uyması ve kararları yerine getirmesi daha mümkündür. Ebeveynler çocuğa sınır koyabilir, bu sınırlar belirlenirken çocukla açık, net bir dille konuşulabilir. Ebeveynler çocukla yazılı bir anlaşma yapıp uyulacak kuralları belirleyebilir, isterlerse bu anlaşma imza altına da alınabilir. Karar sürecine dâhil edilen çocuklar, bu kararlarının arkasında duracak ve yapması gerekenleri yapmak için çaba sarf edecektir.

Beklentileri Gözden Geçirme

Ebeveynlerin çocuktan beklentilerinin ulaşılabilir ve gerçekçi olması, onun sınav kaygısı ile başa çıkmasında önemli rol oynar. Ebeveynlerin geçmişte ulaşmak isteyip yarım bıraktığı hayalleri değil, çocuğun gerçekçi akademik istekleri önemlidir.

Çocuğu sınırlarının üstünde zorlamak, ulaşamayacağı hedefler konusunda ısrarcı olmak gerginlik, kaygı, başarısızlık, güvensizlik ve mutsuzluk sonuçlarını doğurabilir.

Çocukların Güçlü Özelliklerine Odaklanma

Ebeveynler her çocuğun kendine özgü yetenekleri, ilgi alanları ve öğrenme tarzları olduğunu unutmamalıdır. Karşılaştırma yapmak, bu farklılıkları görmezden gelmek çocukların kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olur.

Ebeveynler bunun yerine çocuklarını bireysel olarak değerlendirip destekleyebilir. Çocukların güçlü ve zayıf yönlerine odaklanmak ve gelişmeleri için destek olmak önemlidir. Çocuklar, ailelerinden aldıkları sevgi ve desteğin koşulsuz olduğunu bilmelidir.

Her çocuğun kendi potansiyelini keşfetmesine ve en iyi durumuna ulaşmasına yardımcı olmak önemlidir. Unutmayın, her çocuk özel ve değıl!

“Ya olmazsa?” sorusunu birlikte yanıtlama

Çocukla alternatif meslekler belirleyerek bu meslekleri inceleyebilir ve önceden başka seçenekler oluşturabilirsiniz. Seçeneksizlik; yaşanan gerginlik ve kaygıyı aşılması güç bir duruma getirebilir.

Çocuk kişisel değerinin ve aile içindeki konumunun sınavlar sonucundan bağımsız ve bu sonuçlardan etkilenmeyecek bir alanda olduğunu bilmelidir.

Uzman desteği alma

Sınav kaygısı ile ilgili edinilen tüm bilgilere rağmen kaygı ile baş edebilmek bazen oldukça zor olabilir. Bu konuda okulunuzun rehberlik servisinden ya da rehberlik araştırma merkezlerinden destek alabilirsiniz.

YKS SİSTEMİ

Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS), Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından her yıl uygulanan liseden mezun olmaya hak kazanmış ve mezun olan öğrencilerin üniversiteye girmeleri için uygulanan bir sınavdır. YKS’de yıllara göre bazı değişiklikler/güncellemeler yapılabilir. Yapılan bu değişiklikler ÖSYM’nin yayımladığı kılavuzda açıklanır. Sınava hazırlanan öğrencilerin ve ebeveynlerinin ÖSYM duyurularını takip etmeleri önemlidir.

YKS iki aşamalı bir sınavdır. Sınavın ilk oturumu Temel Yeterlilik Testi (TYT), tüm adayların girmesi gereken ilk sınavdır. Türkçe, matematik, sosyal bilimler (tarih, coğrafya, felsefe, din kültürü ve ahlak bilgisi) ve fen bilimleri (fizik, kimya, biyoloji) alanlarında 120 soru sorulmaktadır. Sınav süresi 165 dakikadır.

İkinci aşama olan Alan Yeterlilik Testi (AYT), 4 yıllık bir fakülteye girmek isteyen adayların girmesinin zorunluğu olduğu 2. oturumdur. AYT’de adaylar, seçtikleri alana göre farklı testlere girmektedir. Sınav süresi 180 dakikadır. AYT’nin sayısal, sözel ve eşit ağırlıklı testleri aynı oturumda, 5 ayrı dilde yapılan yabancı dil testi (YDT) 3. oturumda yapılmaktadır.

Yerleştirme

- Adaylar, TYT ve AYT puanları ile birlikte ek puanları da göz önünde bulundurarak tercih yapabilirler. Tercihler, ÖSYM’nin her yıl yayımladığı tercih kılavuzu aracılığıyla yapılmaktadır. Yerleştirmeler, adayların puanlarına ve tercih ettikleri programların kontenjanlarına göre yapılmaktadır.
- Yerleştirme puanları hesaplanırken öğrencinin ortaöğretimden mezun oldukları puan (OBP), varsa ek puan (meslek liseleri, imam hatip liseleri, spor liseleri, güzel sanatlar liseleri vb.) eklenerek oluşturulur. Genel liselerde OBP’nin yerleştirme puanına katkısı en düşük 30 puan, en yüksek 60 puandır. Meslek liselerinde öğrenci kendi alanının ek puan verdiği ön lisans bölümlerini tercih ettiğinde OBP’sine ek olarak 15-30 puan aralığında fazladan puan verilecektir. Bu puanı kendi alanının devamı niteliğindeki ön lisans programlarında kullanabilecek, başka bir programı tercih etmek istediğinde kullanamayacaktır. Bu puan hesaplanırken öğrencinin kendi okulu içerisindeki mezuniyet puanı önemlidir.

- Teknoloji Fakültelerinin, Sanat ve Tasarım Fakültelerinin, Turizm Fakültelerinin mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları mezunları için ayrılan kontenjanlarına, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından (MTOK) mezun olan adaylar öncelikli olarak yerleştirilecektir. MTOK kontenjanlarının boş kalması durumunda diğer ortaöğretim kurumlarının diğer alan/dallarından mezun olan adaylar da tercih ettikleri takdirde bu kontenjanlara yerleştirileceklerdir.
- ÖSYM bazı fakülteler için başarı sıralaması getirmiştir. Öğrenci belirlenen başarı sıralamasına giremediğinde o bölümü tercih edemeyecektir. Bu bölümler şu şekildedir:

Başvuru Yapabilmek İçin Gerekli Olan En Düşük Başarı Sıralamaları		
Hukuk	EA	125.000
Mühendislik Programları	SAY	300.000
Mimarlık	SAY	250.000
Tıp	SAY	50.000
Öğretmenlik Programları	İlgili Program Puan Türü	300.000
Eczacılık	SAY	100.000
Diş Hekimliği	SAY	80.000

Konu ile ilgili daha ayrıntılı bilgiye karekoddan ulaşabilirsiniz. Burada yazılanlar bilgilendirme amaçlıdır. Öğrenciler sınavlara hazırlanırken kılavuzların dikkatlice okunması önemlidir. Her yıl bilgilerin güncellenebileceği unutulmamalıdır.

Ebeveynler olarak

- » Çocuğun ilgi alanlarını ve yeteneklerini göz önünde bulundurarak onunla sohbet edebilirsiniz.
- » YKS'ye hazırlık sürecinde çocuğa çalışma planı ve günlük programlarını oluşturmaya destek olabilirsiniz.
- » YKS uzun bir çalışma sürecini kapsadığı için bazen çocuğun çalışma isteği azalabilir. Bu doğal bir durumdur. Fakat işlevselliği bozacak şekilde çalışma isteğinin azalması, takip etmeniz gereken bir durumdur. Çocuğun güdülenmesini ve çalışma azmini yüksek tutmak için onu destekleyebilirsiniz.
- » YKS'ye yönelik güncel gelişmeleri takip edebilir ve çocukla bu konularda bilgi alışverişi yapabilirsiniz.
- » Sınav kaygısı ile başa çıkabilmesi için ona yardımcı olabilirsiniz.
- » Tercih döneminde çocukla rehberlik servislerinden, Bakanlığın tercih danışmanlığı için belirlediği merkezlere gidip objektif bilgi alabilirsiniz.

6. BÖLÜM

MESLEK SEÇİMİ

MESLEK SEÇİMİ

İlgi ve yeteneklerini göz önünde bulundurarak çocuğunuzun kararlarına rehberlik edin...

Meslek seçimi insan yaşamının en önemli kararlarından biridir. Meslek; belirli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan ve kuralları belirlenmiş iştir. Mesleki yaşam, kişinin aile ve sosyal çevre gibi diğer yaşam alanlarını da etkiler. Yaşamak için gerekli ihtiyaçları sağlama, sosyal güvencenin olması, seyahat etme, yardıma ihtiyaç duyan kişilere destek olma gibi hedefler meslekten elde edilen kazanç ile sağlanır. Öte yandan meslek; kişinin yeteneklerini kullanma, kendini ifade etme, kendini gerçekleştirme ve geliştirme yoludur. Kişi mesleği sayesinde toplumda bir yer edinir, topluma faydalı işlerde bulunur. Nihayetinde kişi kendini topluma faydalı ve değerli bir birey olarak hisseder. Bu bağlamda mesleğin insanın hayatını nasıl yaşayacağına ilişkin bir çerçeve oluşturmasından ve hayatı şekillendirecek sonuçları olmasından dolayı oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Mesleki gelişim hayat boyu devam eden bir süreçtir. İnsanlar küçük yaşlardan itibaren çeşitli meslekleri tanımaya, kendi ilgi ve yeteneklerini keşfetmeye başlarlar. Meslekleri ve kendini tanıyan bireyler kendilerine uygun olan mesleğe yönelerek meslek seçimini oluştururlar. Birey, bu meslek seçim sürecinde yetenek ve ilgi alanları, mesleki değerler, ailenin meslek seçimi konusundaki tutumları, ekonomik durum, iş olanakları, toplumun beklentileri gibi çok çeşitli faktörlerden etkilenir.

Kendi meslek seçimi döneminizi düşündüğünüzde bu süreç sizin için nasıl geçmişti? Sizin meslek seçiminizi hangi faktörler etkilemişti? Ebeveyninizin bu süreçte size yaklaşımı nasıl olmuştu? Ebeveyninizin yaklaşımı meslek seçimi kararınızı nasıl etkiledi?

Çocuğun meslek seçiminde ailenin önemli bir rolü vardır. Ebeveynin tutum ve davranışları çocukların meslek seçiminde doğru kararlar vermesinde etkin rol oynar. Çocuğun meslek seçimine ilişkin olarak ona karşı gösterilen otoriter (çocuğa söz hakkı vermeyen), demokratik (hoşgörölü ve çocuğa kendini ifade etmesine izin veren), aşırı koruyucu (ailenin merkezinde olan, öz güvensiz, bağımlı çocuk) ebeveyn tutumları çocukların meslek seçiminde etkili olmaktadır. Örneğin otoriter tutum sergileyen ebeveynler, belli bir mesleği seçmesi konusunda çocuğa baskı yapabilirler. Aile üyelerinin ve yakın çevresinde bulunanların meslekleri, bireyin meslek tercihlerini etkiler. Ailenin tıp alanında çalışan birçok üyesi varsa bu bireyin tıp alanında bir kariyer seçme olasılığı daha yüksek olabilir.

Ebeveynler, çocuklarının tercihlerine yardımcı olurken bazen doğru bazen de çeşitli nedenlere bağlı olarak doğru olmayan yönlendirmeler yapabilirler. Bu durumu ebeveynin kendi beklentileri, toplumun beklentileri gibi değişkenler etkileyebilir. Çocuğun ilgi, yetenek ve değerlerine uygun, beklenti ve ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran yönlendirmeler yapmak çocuğun gelecekte mesleği başarılı bir şekilde icra etmesi için önemlidir. Bu bağlamda ebeveynlerin çocuğun kendini ve meslekleri tanımasına fırsatlar sunması faydalı olacaktır.

Meslek seçimi; çocukluktan itibaren bireyin gelecek hedeflerini belirleyen, yaşama anlam katan önemli bir süreçtir. Çocuğun bir yandan ergenlik problemleriyle meşgul olurken bir yandan da geleceği ile ilgili bir seçim yapması, onun meslek kararını belirlemesinde zorlanmasına sebep olabilir. Ergenlik döneminde hızlı fiziksel değişimler yaşanırken çocuklar aynı zamanda gelecekleri için de önemli kararlar almak zorundadır. Bu süreçte çocukların kararsızlıklar aslında gelişimin bir parçasıdır ve beklenen bir durumdur. Okul öncesi dönemden itibaren mesleki gelişim sürecinin sağlıklı olabilmesi için ailenin ilgi ve desteği çok önemlidir.

Çocuğun meslek kararını belirlemeye yardımcı olmak için aşağıdaki sorulara cevap aranabilir:

- İlgi duyduğu alanlar nelerdir?
- Yetenekli olduğu alanlar nelerdir?
- Kişilik özellikleri nelerdir?
- Yaşamdan beklentileri nelerdir? (itibar, esnek çalışma, konfor, sosyal ortam vb.)

Meslek seçimi süreci kişiden kişiye değişen bir yolculuktur ve herkesin kendi hızında, kendi önceliklerine göre ilerler. Genel olarak ise şu adımları içerir:

- Çocuğun hangi alanlarda yetenekli olduğunu, neleri yapmaktan hoşlandığını, seçeceği meslekten beklentilerinin neler olduğunu belirleyerek kendine dair farkındalığını artırması bu seçimin ilk adımlarındandır.
- Meslekleri tanımak, güçlü ve zayıf yönlerini bilmek ve mesleki gelişim imkânlarını değerlendirmek önemlidir. Meslekleri tanıırken meslek elemanları ile görüşmek, meslek tanıtım fuarlarına katılmak, İŞKUR gibi çeşitli kuruluşlardan bilgi almak bu seçimin önemli diğer adımıdır. Kendini ve meslekleri tanımaya ilişkin yapılan bu çalışmalar meslek kararını belirlemede oldukça önemlidir.

Bu seçim sürecinde ebeveynlerin ilgi, yetenek, mesleki değer yönünden çocuğun kendini tanımasına, kendini keşfetmesine, kendini geliştirmesine rol model olmaları ve rehberlik etmeleri gerekmektedir. Ayrıca çocuğun meslekleri tanıması için de çocuğa gerekli imkânları sunmaları, çocuğun bu imkânlarla ulaşmasını sağlamaları önemlidir.

Çocuğun kendini daha iyi tanımasına, farkındalığının artmasına yardımcı olabilmek için bazı kavramlar vardır. Bu kavramlar yetenek farkındalığı, ilgi farkındalığı ve mesleki değer farkındalığıdır. Bu kavramlar aşağıda detaylı olarak ifade edilmiştir.

Yetenek Farkındalığı

Yetenek, bir kimsenin bir şeyi öğrenme ve yapabilme gücüne denir. Yetenek farkındalığı oluşturmak amacıyla çocukların farklı yetenek alanlarında deneyim kazanması, çocuğun kendi öz farkındalığını artırabilir. Çocuğun spor, müzik, resim, dijital okur-yazarlık gibi alanlarda deneyim kazanmasına fırsatlar sunulabilir. Yeteneğin biyolojik boyutları vardır ve yetenek büyük ölçüde doğuştan gelir ve potansiyel yetenek düzeyi geliştirilemez. Bunu ebeveynlerin fark etmesi ve çocuğun yeteneğinin olmadığı bir alanda başarılı olması için zorlamamaları oldukça önemlidir. Var olan yeteneğin ne kadarının kullanıldığı ise yaşantı zenginliğiyle alakalıdır.

Her mesleğin gerektirdiği bazı yetenek alanları, beceriler ve özellikler vardır. Örneğin terzilik mesleği görsel algılamaya, dikkat yeteneğine ve hassas el becerilerine sahip olmayı gerektirir. Polislik mesleği için üst düzeyde dikkat yeteneği ve öz kontrol, sabırlılık gibi özellikleri olması beklenir. “Neleri yapabilirsin, neleri yapmakta iyisin?” soruları yetenekli olunan alanların anlaşılabilmesi, keşfedilebilmesi için çocuğa sorulabilir. Ayrıca geçmişte başarılı olduğu alanları düşünmesi istenebilir. Bu cevaplar da ebeveynlere çocuğun hangi alanlarda yetenekli olduğuna dair ipuçları verir.

Yetenek farkındalığının gelişmesi için çocukla birlikte aşağıdaki etkinliği yapabilirsiniz.

Etkinliğin Adı	Haydi Başaralım, Ne Yapabiliriz?
Etkinliğin Amacı	- Başarıların önemini kavrar. - Kendi başarı ve başarısızlıklarını değerlendirir. - Yeteneklerini değerlendirir.
Etkinliğin Süresi	25 dakika
Araç-Gereçler	Kâğıt, kalem
Süreç (Uygulama Basamakları)	- Çocuktan üç başarılı ve üç başarısız olduğunu düşündüğü durum üzerine odaklanmasını isteyin. “Başarı ve başarısızlık göreceli kavramlardır, herkes için tek bir ölçüt yoktur. Başarılar kadar başarısızlıklar da bize önemli bilgiler sunabilir. Bu başarılar ve başarısızlıklar, okuldaki dersler kadar günlük yaşamdaki deneyimleri de içerebilir.” deyin. - Daha sonra çocukla aile fotoğraf albümüne bakarak çocuğun başarı ya da başarısızlıkları ile ilgili anılarının fotoğraflarını bulmaya çalışın. - Bulduğunuz bir fotoğraf varsa bunu birlikte inceleyin. Eğer herhangi bir fotoğraf yoksa o zaman bu anın resmini çizmesini de isteyebilirsiniz. - Üç adet başarı yaşantısı ile başlayın. Bu başarılarında neleri yaptığı ve hangi davranışların onu başarıya götürdüğünü sorun. - Daha sonra başarısız anılarını konuşun. - Başarısız yaşantısı ile ilgili neleri fark ettiği, hangi özellikleri nedeniyle başarısız olduğu, o anı ile ilgili bir mucize olsa başarısız resmini değiştirse nasıl bir resim yapacağı, başarısız resmin değiştiğini gösteren ilk işaretin ne olacağı sorulabilir. - Bu soruların cevaplarını fotoğrafın ya da resmin altına yazması istenir. Bunlar üzerine konuşularak çocuğun beceriye sahip olduğu ve beceriye sahip olmadığı alanlar ile ilgili kendini tanıması sağlanır. - Etkinlik sonrası çocuğun kendine ilişkin farkındalığını artırmak için aşağıdaki soruları çocuğa yöneltebilirsiniz. - Başarı ve başarısızlıklarını gördüğünde ne fark etti? - Ne tarz yeteneklerin dikkatini çekti? - Başarı yaşantılarında başarılı olabilmek için neler yaptın? - Başarısız yaşantılarını değiştirmek için gelecekte neler yapabilirsin?
Uygulayıcıya Not	Fotoğraf bulunamadığında çocuktan resim çizmesini istediğinizde çocuk resim çizmek istemiyorsa onu bu konuda zorlamayınız.
Etkinliği Geliştiren	KAGEP programından uyarlanmıştır.

İlgi Farkındalığı

İlgi; bireyin bir faaliyetten hoşlanma ve o faaliyeti yapmaktan haz alma (doyum sağlama), faaliyeti sevip-sevmeme derecesidir. İlgi farkındalığı için ebeveynlerin çocuklarının yaşantılarını gözlemlemesi önemlidir. İlgi büyük ölçüde çocuğun içinde bulunduğu sosyal çevreyle alakalıdır. Ebeveynler, kuzenler, komşular, okul, mahalle ve yaşanan yerleşim yeri, sosyal medya fenomenleri gibi birçok faktör ilgiyi doğrudan etkiler. Meslek seçerken ebeveynin çocuğun ilgi alanlarını kabullenmesi ve ona göre destek olması beklenir.

“Neleri yapmaktan hoşlanırsın, neleri sıklıkla yaparsın, hangi konularda daha çok bilgi, deneyim edinmek istersin?” soruları ilgi duyulan alanların anlaşılabilmesi, keşfedilebilmesi için çocuğa yöneltiler. Boş zamanlarında neler yaptığını gözlemleyerek de çocuğun ilgi alanları ile ilgili fikir sahibi olunabilir. Ayrıca hangi konularda neler okuduğu, neler izlediği ve kimleri takip ettiği de ilgi alanları konusunda fikir vermesi açısından önemlidir. İlgi farkındalığının gelişmesi için çocukla aşağıdaki etkinliği yapabilirsiniz.

Etkinliğin Adı	Nelerden Hoşlanıyorum?
Etkinliğin Amacı	- Kendi ilgilerinin neler olabileceğini tanımlar. - İş dünyasında kariyer ilgilerinin önemini kavrar.
Etkinliğin Süresi	20 dakika
Araç-Gereçler	Kâğıt, kalem
Süreç (Uygulama Basamakları)	- Çocuğa “en sevdiği ve düzenli olarak takip ettiği YouTuber/dizi/dergi/televizyon programı/spor ve sanat etkinlikleri, yazar ve şairler” olup olmadığı sorulur. - Çocuktan takip ettiği ve etkinliklerin isimlerini kâğıda yazması istenir. Bunların hangi özelliklerinden hoşlandığı, tam olarak dikkatini çeken şeyin ne olduğu sorulur. - Çocuğun ilgilerinin ne olduğunu fark etmesi ve sizin de buna ilişkin fikirlerinizi artırmak için etkinlik sonrası ona aşağıdaki soruları yöneltebilirsiniz. Bu programlarda seni çeken neler oldu? Bu programların en çok hangi özelliklerinden hoşlandın? - Çocuğun buna ilişkin farkındalıklarını kâğıda yazmasını isteyin. Bu anlamda en çok tekrar eden ilgilerin neler olduğu üzerine konuşma başlatın ve çocuktan sık tekrar eden ilgileri kâğıdın altına yazmasını isteyin.
Uygulayıcıya Not	Eğer çocuk bu soruya cevap vermekte zorlanıyor ise “Boş zamanlarında ne yapmaktan hoşlanırsın?” sorusu da sorulabilir.
Etkinliği Geliştiren	KAGEP programından uyarlanmıştır.

Mesleki Değer Farkındalığı

Bir mesleği yapmaktan elde edilen doyum ve bir mesleği birey için değerli kılan özellikler mesleki değer farkındalığı olarak tanımlanabilir. Mesleğin kazanç durumu, sosyal güvencesi, kazandırdığı toplumsal saygınlık, esnek çalışma saatleri, bireysel ya da grupta çalışma, üniforma giyme vb. bazı meslek değerlerine örnektir. Her mesleğe verilen değer bireyden bireye değişir. Bir mesleğin cazip yanı diğer birey için cazip olmayabilir.

Çocuğa “Seçmiş olduğun bu meslekten yaşamına dair beklentilerin neler?” sorusu yöneltilerek onun mesleki beklentilerini, değerlerini anlamasına ve keşfetmesine yardımcı olunabilir. Ek olarak mesleki değer farkındalığına ilişkin “Hayat standartlarının yüksek olması senin için önemli mi, hangi ortamlarda çalışmaktan hoşlanırsın, toplumda saygı gören meslekler hangileri?” gibi sorular da çocuğa yöneltilebilir. Ayrıca çocukla yapılan sohbetler ve etkinlikler de kendisi için nelerin daha önemli olduğunun ipucunu ebeveynlere verebilir. Örneğin erken kalkmayı sevmemesi çalışma saatlerinin onun için önemli bir mesleki değer olduğunu düşündürebilir ya da çocuğun açık alanda yapılan etkinliklerden hoşlanmaması onun çalışma alanı olarak kapalı alanı tercih edeceğini gösterebilir. Mesleki değer farkındalığının gelişmesi için çocukla aşağıdaki etkinliği yapabilirsiniz.

Etkinliğin Adı	Hangi Meslek? Hangi Değer?
Etkinliğin Amacı	Kendi mesleki değerlerinin farkına varır.
Etkinliğin Süresi	40 dakika
Araç-Gereçler	Kâğıt, kalem, form
Uygulayıcı için ön hazırlık	Etkinlik kartından sonra yer alan formun çıktısı alınabilir ya da dijital ortamda hazırlanabilir.
Süreç (Uygulama Basamakları)	1. Form çocuğa verilerek incelemesi için 5 dakikalık bir süre verilir. 2. Çocuk formu inceledikten sonra “Peki, bu meslek değerleri dışında aklına başka hangi meslek değerleri geliyor?” sorusu yöneltir. 3. Çocuktan kendisi için önemli olan mesleki değerleri işaretlemesi istenir. 4. Çocuk işaretledikten sonra ondan tabloda ilgili sütuna seçmeyi düşündüğü meslek ya da mesleklerin onun için önemli olan mesleki değerlerle uyup uymadığını değerlendirmesi istenir. 5. Tartışma soruları ile etkinlik süreci değerlendirilir. • Bugün öğrendiğin meslek değerleri sende nasıl bir farkındalık oluşturdu? • Meslekler ile değerler arasındaki ilişkiyi incelediğinde kendine dair fark ettiklerin neler? • Değerlerine uygun meslekler neler? • Değerlerine uygun olabilecek başka meslekler neler olabilir? • Değerlerine uygun meslekleri öğrenmek için başka neler yapabilirsin?
Uygulayıcıya Not	Mesleki değerler ve meslekler kısmına listede olmayan değer ve meslekler eklenebilir.
Etkinliği Geliştiren	Zehra Böke, Hicran Tamkoç, İhsan Savaş

Hangi Meslek? Hangi Değer? Etkinlik Formu

Mesleki Değerler	Benim İçin Önemli Değer	Meslekler	Seçmeyi Düşündüğüm Meslek/Meslekler
Yeteneği kullanma ve geliştirme		Doktor	
Sosyal güvence		Mühendis	
Meslekte ilerleme		Mimar	
Ekonomik getirisinin		Oyuncu	
Başarı		Öğretmen	
Özel yaşam		Polis	
Üniforma giyme		Arkeolog	
Alet ve makine kullanma		Yazar	
Takım çalışması		Kuaför	
Esnek çalışma saatleri		Psikolog	
İş sükuneti		Diş hekimi	
Yaratıcılık		Veteriner	
Bağımsız çalışma		Avukat	
Seyahat etme		Hâkim	
Liderlik		Savcı	
Kişisel gelişimi destekleyici		Eczacı	
Fiziksel aktivite/hareketlilik		Hemşire	
İtibar/statü/tanınma		Fizyoterapist	
Risk/macera/heyecan		Asker	
Sosyal etkileşim/sosyal ilişkiler		Bilişim uzmanı	
Değişiklik/monotonluktan uzak			

Kendi ilgilerini, yeteneklerini ve mesleki değerleri tanıyan, çevresi ile iyi bir ilişki kurabilen bireyler meslek tercihlerinde daha doğru kararlar verebilirler. Bu da onların hayattaki mutluluğuna önemli katkı sağlayabilir.

Bu noktada ebeveynlerin “Çocuğumuzun ilgilerini, yeteneklerini ve mesleki değerlerini nasıl anlayabiliriz?” sorusu aklına gelebilir. Çocuğunuz bu bağlamda daha iyi tanımak için aşağıdaki yöntemleri kullanabilirsiniz.

- Çocuğu gözlemleyerek hangi aktivitelerden hoşlandığını ve hangi alanlarda yetenekli olduğunu belirlemek önemlidir. Hangi etkinliklerde mutlu olduğunu ve hangi alanlarda kendini daha başarılı hissettiğini belirlemek doğru meslek seçiminde önemli rol oynar.
- Çocukla açık bir iletişim kurarak onun ilgi alanlarını ve hayallerini dinlemek meslek seçiminde ipuçları verebilir. Hangi konular hakkında konuşmaktan keyif aldığını ve hangi meslekleri merak ettiğini öğrenmek için düzenli olarak sohbet etmek önemlidir.
- Çocuğun ilgi alanları, onun doğal yeteneklerini ve tutkularını yansıtır. Hangi faaliyetlerle ilgilendiğini ve bu faaliyetleri nasıl geliştirebileceğini keşfetmek, gelecekteki meslek seçiminde yol gösterici olabilir. Çocuğun ilgi alanları zamanla değişebilir ve gelişebilir. Bu nedenle ilgi alanlarını düzenli olarak gözden geçirmek önemlidir. Yeni ilgi alanlarını keşfetmek ve desteklemek doğru yönlendirmede yardımcı olabilir.
- Çocuğun ilgi alanlarını ve yeteneklerini desteklemek için fırsatlar sunmak önemlidir. Örneğin ilgi duyduğu bir konuda kurslara katılmasını sağlamak veya ilgili etkinliklere katılmasını teşvik etmek onun kendini geliştirmesine yardımcı olabilir.

Bir ebeveyn olarak çocuğun meslekleri tanımasına olanak sağlamak için aşağıdakileri yapabilirsiniz:

- Çocukla birlikte merak ettiği mesleklere ilişkin güvenilir bilgi kaynakları araştırılıp incelenebilir. Mesleğin çeşitli yönlerini konuşmak çocuğun ayrıntıları bilerek daha sağlıklı seçimler yapmasını sağlayabilir.
- Çocukların meslekleri tanımada mümkün olduğunca farklı deneyimler edinmesi önemlidir. Meslek ile ilgili staj ya da gözlem fırsatının olması çocuğun daha sağlıklı bir seçim yapmasına yardımcı olabilir. Ayrıca çocuğu meslek tanıtım günlerine ve fuarlarına götürebilir, çocuğun iş yerlerini ziyaret etmesine de yardımcı olabilirsiniz.

Meslek Seçimi Sürecinde Ebeveynlere Öneriler

- Bazı durumlarda ebeveynler kendi gerçekleştiremedikleri ideallerini çocuklarının gerçekleştirmesini isterler. “Ben olamadım, o olsun.” anlayışı ile çocuk zorlanır, kendisini baskı altında hisseder. Çocuğun istek ve ideallerinin sizinkinden farklı olabileceği unutulmamalıdır.

- Çocuğu kendinden daha başarılı olanlarla kıyaslamak onu üzer. Unutmayın, insanlar yetenekleri yönünden eşit değildir. Nasıl boyları, kiloları, saç ve göz renkleri aynı değilse başarıları da aynı olmayabilir. Çocuğun durumunu başkaları ile değil daha önceki durumu ile kıyaslamak daha yapıcı bir yaklaşım olacaktır.
- Aile içi iletişim çocuğun mesleki gelişimini önemli ölçüde etkilemektedir. Eşler arasındaki tutum farkı veya ergenlik çağındaki çocuklarla yapılan tartışmalar başarısını azaltabilir. Bir diğer yünden bu durum çocuğun aileden uzaklaşarak şehir dışında eğitim hayatına devam etmek istemesine sebep olabilir. Aile içi çatışmaları yapıcı bir şekilde çözümlmek, gerektiğinde uzmanlardan psikolojik destek almak hem aile ortamınızı daha keyifli kılacak hem de çocukla iletişimin güçlenmesini sağlayacaktır.
- Ders çalışma konusunda yapılacak aşırı baskılar çocuğun ders çalışma ve başarma isteğini düşürecekler. En iyi yaklaşım çocuğun çalışmasını kolaylaştıracak, güdüleyici, ortam sağlayıcı ve destekleyici bir yaklaşım sergilemektir. Zaman yönetimini çocuğun ihtiyaçlarına göre belirlemek, çocukla karar almak, olumluya odaklanmak ve küçük başarıları takdir etmek çocuğun doğru ders çalışma alışkanlığı kazanmasına yardımcı olabilir.
- Mesleğe hazırlık sürecinde ebeveynler bazen çocuktan sadece akademik başarıya, ders çalışmaya yoğunlaşmasını isteyebilirler. Çocuğun ders dışı faaliyetlere de zaman ayırmasına zemin hazırlanabilir.
- Bir mesleğin yüksek kazançlı, kolay, rahat ve eğlenceli olduğu için seçilmesi yaratıcılığı ve üretkenliği olumsuz etkileyebilir. Çocuğa en büyük mutluluğun sevdiği işi yapmak olduğunu anlatılabilir.
- Hızlı bir değişimin yaşandığı günümüzde bilim ve teknolojinin gelişmesiyle meslek çeşitlerinin hızla arttığını, iş yaşamının talepleri doğrultusunda yeni mesleklerin ortaya çıktığını belirtmek gerekir. Bu konuda çocuğun bilinçlenmesi, eğitim ve iş dünyası arasındaki ilişkileri görmesini sağlamak amacıyla ona yaşantı zenginliği sunulması önemlidir. (meslek tanıtım fuarlarına, kariyer günlerine katılmasını sağlaması, meslek elemanı ile görüştürmesi vb.).
- Ebeveynler çocuklarının meslek seçiminde baskıcı ve karar verici olmaktan çok çocuğa seçenek sunucu, bilgilendirici ve rehberlik edici olmalıdır. Meslek seçiminde çocuğu bir birey olarak görerek çocuğun seçimlerine destek olmalıdır. Ebeveynler, kendi deneyimlerini aktararak çocuğun doğru bilgiye ulaşmasını sağlamada kullanabilir.
- Çocuğun doğru meslek seçimi yapabilmesi için okulunuzun psikolojik danışman/rehber öğretmeninden destek alabilirsiniz.

TERCİH DÖNEMİNDE EBEVEYNLERE ÖNERİLER

“Gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. Geleceğin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) tercih dönemi, öğrencilerin üniversite eğitimlerini sürdüreceği bölümü ve üniversiteleri seçtiği önemli bir süreçtir.

- Ebeveynler, çocukların tercih yapacakları bölümler ve üniversiteler hakkında detaylı bilgi edinmelidirler. Böylece çocuğa doğru yönlendirme yapabilirler.
- Çocuğun yetenekleri, ilgi alanları ve değerlerine uygun hedef belirlemesine ve doğru tercihleri yapmasına yardımcı olabilirler. İlgili kurum ve psikolojik danışmanlardan uzman desteği alması oldukça önemlidir. Her yıl ÖSYM tarafından yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Kılavuzu dikkatlice incelenmelidir.
- Ebeveynler, çocukların tercih edecekleri üniversitelerin ücretlerini, burs imkânlarını ve öğrenci kredileri gibi finansal konularını da değerlendirmelidir. Özellikle şehir dışında eğitim alacak öğrenciler için ulaşım ve konaklama imkânları da önemlidir. Veliler, bu konuları da göz önünde bulundurmalı ve çocuklara yardımcı olmalıdır.
- Ebeveynler, çocukların tercih ve başvuru süreçlerini takip etmelidirler. Son başvuru tarihlerini kaçırmamak ve gereken belgeleri zamanında tamamlamak önemlidir.
- Ebeveynlerin çocukların bu önemli karar sürecinde yanlarında olması, desteklemesi ve doğru tercihleri yapmasına yardımcı olması önemlidir. Çocukların kararlarını kendilerinin vermesi ve isteklerine uygun tercih yapması sağlanmalıdır.
- Çocuklar tercih edecekleri bölümü seçerken neye ilgi duyduklarını, nerede daha verimli olabileceklerini ve o bölümün istihdam durumlarını değerlendirmelidir. Çocuğun kendine nasıl bir işte, nasıl bir ortamda ve hangi saatlerde çalışmak istediğini sorarak tercihlerini buna yönelik belirlemesi önemlidir.
- Sınava tekrar hazırlanmaya karar vermek de bu sürecin bir parçasıdır. Bu karar verilirken öncelikle bu yılki sınavda hedeflenen puanın alınamamasının sebebi araştırılmalıdır. Çocuğun hayatında büyük bir değişiklik, bir kayıp veya başka bir travmatik olay yaşanmış olabilir. Sınav esnasındaki bir rahatsızlık veya şanssızlık sebebiyle öğrenci performansını gösterememiş de olabilir. Böyle bir durumda, tekrar hazırlanmak iyi bir yol olarak düşünülebilir. Buna karar verilirken çocuğun yeteri kadar çalışıp çalışmadığı ve sonraki yıl için çalışma isteğine ya da bir amaca sahip olup olmadığı değerlendirilmelidir.

7. BÖLÜM

SIK SORULAN SORULAR

Mesleki ve teknik eğitim nedir?

Mesleki ve teknik eğitim, bireylere belirli bir meslek dalında gerekli olan bilgi ve becerileri kazandıran bir eğitim sistemidir. Bu eğitim sistemi sadece meslek edinmeyi değil, aynı zamanda ulusal ve uluslararası alanda kabul gören mesleki yeterliliklere sahip, etik, yenilikçi ve girişimci bireyler yetiştirmeyi de amaçlamaktadır.

Mesleki ve teknik eğitim kurumları hangileridir?

- Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri
- Çok Programlı Anadolu Liseleri
- Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM)

Açık Öğretim Lisesi nedir?

Açık Öğretim Liseleri, gelişmiş iletişim araçları ve yeni teknolojileri kullanarak farklı alanlarda öğrenim imkânı sunan uzaktan eğitim sistemine göre kurulmuş eğitim kurumlarıdır.

Açık Öğretim Lisesine kimler kayıt yaptırabilir?

Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği 41. Maddesinde belirtilen hükümlere göre yapılmaktadır.

Açık Öğretim Lisesi diploması ne işe yarar?

- Açık Öğretim Lisesi diploması, diğer lise diplomalarıyla eş değerdir.
- Bu diploma ile öğrenciler üniversite sınavlarına girebilir, kamu kurumlarında işe başvurabilir veya özel sektörde çalışabilirler.

Anadolu imam hatip liselerinin YKS’de bir avantajı bulunuyor mu?

Anadolu imam hatip lisesi mezunu olan adaylara yönelik sadece TYT puanlarında ve öğrenim gördükleri alanlarla (ya da alan ve dal) ilgili 2 yıllık ön lisans programları tercihlerinde kullanılmak üzere ek puan verilmektedir.

Fen ve sosyal bilimler programlı okullardan bu programı uygulamayan okullara geçişler nasıldır?

Bu okullardan diğer ortaöğretim kurumlarına geçişler Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’nde belirtilen nakil ve geçişlere göre yapılmaktadır. Öğrenciler kontenjan boşluğu ve LGS puan üstünlüğüne göre yerleştirilmektedir.

Anadolu imam hatip lisesi diploması ile açık Anadolu imam hatip lisesi diploması arasında bir fark var mıdır?

İki okul türü diploması arasında bir fark yoktur.

Çocukların bütüncül gelişimi nedir?

Çocukların bütüncül gelişimi; zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel olmak üzere tüm yönlerini kapsayan bir süreçtir. Bu süreç, çocukların potansiyellerini tam olarak gerçekleştirmesine ve topluma faydalı bireyler olarak yetişmesine yardımcı olur.

Ebeveynler, çocukların çok yönlü gelişim süreçlerine nasıl katkıda bulunabilir?

Ebeveynler, çocuklarının duygusal, sosyal ve akademik gelişimlerini desteklemek için güvenli ve sevgi dolu bir ortam sağlayarak, açık ve dürüst şekilde iletişim kurarak ve onların ilgi alanlarını keşfetmelerine destek olarak çok yönlü gelişim süreçlerine katkıda bulunabilirler.

Öğrenci kulüplerinin çocukların sosyal ve duygusal gelişimine katkısı nedir?

Öğrenci kulüpleri, çocukların sosyal becerilerini, öz güvenlerini ve liderlik yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olur ve onlara yeni ilgi alanları keşfetme fırsatı sunar.

Sosyal sorumluluk programları, çocukların toplumsal bilinç düzeylerini nasıl etkileyebilir?

Sosyal sorumluluk programları, çocuklara empati ve yardımlaşma gibi değerleri yaşayarak öğrenme fırsatı sunar ve toplumsal bilinç düzeylerini artırır.

Proje tabanlı öğrenme, çocukların hangi becerilerini güçlendirir?

Proje tabanlı öğrenme, çocukların eleştirel düşünme, problem çözme, zaman yönetimi ve takım çalışması gibi birçok temel becerilerini güçlendirir.

Ebeveynler, çocukların proje çalışmalarına nasıl katkıda bulunabilir?

Ebeveynler, çocukların proje tabanlı çalışmalarına ilgi göstererek, gerekli kaynakları sağlayarak ve araştırma süreçlerinde rehberlik ederek katkıda bulunabilir.

TÜBİTAK projeleri ve yarışmaları, çocukların bilimsel merakını ve araştırma becerilerini nasıl teşvik eder?

TÜBİTAK projeleri ve yarışmaları, çocukları bilimsel araştırma yapmaya ve yenilikçi projeler geliştirmeye teşvik eder. Bu sayede çocukların araştırma ve problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık ve girişimcilik, takım çalışması, iletişim ve sunum becerileri gelişir. TÜBİTAK projeleri ve yarışmalarına katılmak çocukları gelecekte başarılı bireyler olmaları için hazırlar.

Erasmus+ ve eTwinning programlarının çocuklara katkıları nelerdir?

Erasmus+ ve eTwinning programları, çocuklara uluslararası deneyim kazanma, dil becerilerini geliştirme ve farklı kültürleri tanıma fırsatları sunar.

Çocuğumun akademik gelişimine katkı sağlayacak ücretsiz güvenilir ve güncel kaynaklara nereden ulaşabilirim?

Millî Eğitim Bakanlığı tüm sınıf ve kademelere uygun gün ve saat fark etmeksizin öğrencilerin gelişimine katkı sağlaması amacıyla öğrencilerin eğitimi destekleyici materyallerin bulunduğu MEB tabanlı platformlardan faydalanabilirler.

- OGM Materyal
- EBA
- ÖDS
- e-YAYGIN
- HEMBA
- DİYALEKT

Ortaöğretim öğrenimine devam eden çocuğumun burs olanakları nelerdir?

Her yıl Millî Eğitim Bakanlığının düzenlediği İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Bursluluk Sınavına girerek başarılı olan öğrenciler burs hakkı kazanmaktadır. Burs hakkı kazanan öğrencilerin bursluluğu ortaöğrenimlerini tamamlayıncaya kadar devam eder. Merkezî Sınav başvuruları elektronik ortam (<https://eokul.meb.gov.tr/>) üzerinden yapılmakta olup

başvuru için öğrencilerden herhangi bir ücret talep edilmemektedir.

Çocuğumun yabancı dil öğrenimini evden destekleyebilir miyim?

Evet, yabancı dil öğrenimi için çocuğunuzu teşvik etmek ve uygun kaynaklarla onu desteklemek önemlidir. Yabancı dilde öğrendiği kelimeleri sorarak doğal bir şekilde gerçekleştireceğiniz günlük konuşma, yabancı dilde kitaplar ve hikâyeler, çizgi filmler ve programlar, oyunlar ve aktiviteler, şarkılar ve çevrim içi programlar, dil değişim programları ile yabancı dil öğrenimine evden destek sağlanabilir.

Bir yabancı dili öğrenme süresi ne kadardır?

Bir yabancı dili öğrenim süresi; kişinin motivasyonuna (daha yüksek motivasyon daha yüksek hızda öğrenme), öğrenme nedenine (akademik, genel) öğrenilen yabancı dilin karmaşıklığına, öğrendiği yabancı dil ile gün içerisinde geçirdiği zamanın çokluğuna, öğrenme yöntemlerine göre kişiden kişiye değişebilen bir süreçtir. Önemli olan sabır, tutarlılık ve sürekli pratikle dil becerilerini geliştirmektir.

Çocuğumun yabancı dil öğrenimi ilerlemesini nasıl takip edebilirim?

Çocuğunuzun yabancı dil becerilerini değerlendirmek için dil seviyesi belirleme testleri (çevrim içi veya bir danışman) veya değerlendirme araçları (CEFR) kullanabilirsiniz. Bu sayede hangi alanlarda daha fazla destek gerektiğini tespit edebilir ve çocuğunuzun yabancı dil becerilerini geliştirmek için uygun stratejileri belirleyebilirsiniz.

Yabancı dil öğretiminde ilgili dille yapılması etkili midir?

Evet, çocuğunuzun öğrenilen yabancı dilde öğretim alması, oldukça etkili bir yöntem olarak kabul edilir. Bu tür bir ortam, çocuğunuzun yabancı dil becerilerini pratik yapmasına ve günlük yaşamdaki dilin gerçek dünyadaki kullanımını deneyimlemesine imkân tanır. Bu da dil öğrenme sürecini hızlandırabilir ve çocuğunuzun daha güvenli ve akıcı bir şekilde iletişim kurmasına yardımcı olabilir.

Yabancı dil öğrenimi için özel bir yeteneğe sahip olmak gerekir mi?

Hayır, yabancı dil öğrenme isteyen herkes kendine uygun yöntem ve stratejileri düzenli ve sistemli bir şekilde uygulamaya başladığında yabancı bir dil öğrenebilir.

Çocuğumun yabancı dil seviyesini hangi sınavlarla belgeleyebilirim? Bu sınavlar ile ilgili detaylı bilgiye nasıl erişebilirim?

Çocuğunuzun yabancı dil seviyesini belgelemek için kullanabileceğiniz bazı yaygın sınavlar bulunmaktadır. Bunlar genellikle uluslararası geçerliliği olan sınavlardır ve çocuğunuzun dil becerilerini objektif bir şekilde değerlendirmenize yardımcı olabilir. Yaygın olarak tercih edilen bazı sınavlar:

*Cambridge English Sınavları: Bu sınavlar, farklı yaş grupları ve dil seviyeleri için çeşitli seçenekler sunar. PET (Başlangıç düzeyi öğrenciler), FCE (Orta-üst düzey öğrenciler), CAE (Üst düzey öğrenciler) ve CPE (En üst düzey öğrenciler) sınavları, çocuğunuzun dil becerilerini belgelemek için tercih edilebilir.

*IELTS (Uluslararası Düzeyde İngilizce Dil Yeterliliği Sınavı): Genellikle yurt dışı üniversite başvurusunun kabulü için gereken bir sınav olan IELTS, dört beceriyi (dinleme, okuma, yazma ve konuşma) değerlendirir.

*TOEFL (Yabancı Dil İngilizce Sınavı): Özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'daki üniversitelere başvuru kabulü için gereken TOEFL, benzer şekilde dört beceriyi değerlendirir.

*DELE (Yabancı Dil Olarak İspanyolca Diplomalari): Özellikle İspanyolca öğrenenler için kullanılan sınavdır. Farklı seviyelerdeki sınavlar, öğrencilerin İspanyolca dil becerilerini belgelemelerine olanak tanır.

Bu sınavlar hakkında daha fazla bilgiye genellikle ilgili sınavın resmî web sitesinden ulaşabilirsiniz. Ayrıca sınav merkezleri veya dil okulları da size bu sınavlarla ilgili detaylı bilgi sağlayabilir. Öğrencinin yaşına, dil seviyesine ve hedeflerine uygun bir sınavı seçmek önemlidir.

Yabancı dil ağırlıklı eğitim veren liseler hangileridir?

Ülkemizde, öğrencilere hazırlık sınıflarında ağırlıklı yabancı dil eğitimi sunan birçok lise türü bulunmaktadır. Fen, Anadolu ve sosyal bilimler liselerinde genellikle İngilizce, Almanca, Fransızca, İspanyolca gibi dillerde eğitim verilmektedir.

Çocuğum sınav kaygısı yaşadığında nasıl yardımcı olabilirim?

Çocuğın çalışma yöntemi ile ilgili sorunların olması, sınava yüklenen anlamın büyüklüğü, beklentilerin fazla olmasından kaynaklı çocuğın yaşadığı yetersizlik hissi gibi birçok neden yüksek sınav kaygısına sebebiyet verebilir. Sınav kaygısına yol açan sorunlar tespit edildikten sonra çocuk ile bu konu hakkında alternatif çözümler üretilmesi, gerektiğinde okul rehberlik servisinden destek alınması faydalı olacaktır.

Çocuğumun öğrenemediğini düşünüyorum ne yapmalıyım?

Çocuğın okul hayatı ile ilgili bilgiler edinmekle işe başlanabilir. Öğretmenlerinden alınacak bilgiler, sınav sonuçları, ders içi performansları da çocuğın öğrenemediğini gösteriyorsa bu durumun çözülmesi için ders çalışma yöntemlerinin değiştirilmesi, öğrenmeye karşı istekliliğinde etkili olacaktır. Bazen de öğrenmenin önünde gelişimsel engeller bulunabilir. Bu durumda yine okul rehberlik servisinden destek alınması, çocuğın akademik gelişiminin belirlenen kriterlere göre değerlendirilmesi, sürecin rehberlik servisinin yönlendirmesiyle devam etmesi gerekmektedir.

Çocuğumun ilgi-yeteneklerini nasıl anlarım?

Çocuğunuzu gözlemleyip hangi aktivitelere veya derslere yöneldiği hakkında bilgi sahibi olabilir bu konu hakkında çocuğunuzla konuşabilirsiniz. Ergenlik dönemindeki bir çocuğın ilgi-yeteneklerini keşfetmek hem onun potansiyelini açığa çıkarmak hem de geleceği için doğru adımları atmasına yardımcı olacaktır. Böylelikle yaşantısını zenginleştirebilir, farklı deneyimler yaşaması için fırsatlar oluşturabilirsiniz. Çocuğunuzun güçlü yönlerini belirleyip onu yönlendirebilir ve motive edebilirsiniz. Çocuğunuzun ilgi ve yeteneklerini keşfetmesi için bir uzmandan da destek alabilirsiniz.

YKS’de tercih yaparken puana mı, başarı sırasına göre mi tercih yapmalıyız?

Adaylar, puana değil sıralamalarına göre tercihte bulunmalıdır. Çünkü puanların ve sıralamaların yükselmesi ve düşmesine ilişkin değişim her yıl farklı şekillerde ortaya çıkar. Bu değişim sınavın zorluk derecesine, adayların netlerine göre belirlenir. Sınavda cevaplanan soruların doğru ve yanlış sayısı göz önüne alınarak ve istatistiki olarak hesaplanması sonucunda adayların sıralamaları, puanları yükselir ya da düşer. Dolayısıyla YKS aslında bir sıralama sınavıdır. YKS tercihlerinde, önceki yılların sıralamaları önemlidir. Daha detaylı incelemeler için YÖK ATLAS verilerine bakılabilir.

YKS’de diploma notunun etkisi var mıdır?

Liseyi bitiren her aday için, bitirme yılı ve diploma notu dikkate alınarak Ortaöğretim Başarı Puanı (OBP) hesaplanır. Bu puan hesaplanırken; öğrencinin ortaöğretimden mezun oldukları puan 0,6 ile çarpılır. Genel liselerde OBP’nin yerleştirme puanına katkısı en düşük 30 puan, en yüksek 60 puandır. Tercihlerde kullanılacak yerleştirme puanı ise ortaöğretim başarı puanının eklenmesiyle oluşur. (2024 YKS kılavuzuna göre açıklanmıştır. Her yıl yenilenen kılavuza göre güncellemeler olabilir.)

Okul birincisi olmanın YKS’de faydası var mıdır?

ÖSYM, okul birincilerini yerleştirirken farklı bir işlem uygulamaktadır. Buna göre okul birincisi olan öğrenci yerleştirilirken iki kez işleme tabi tutulur. Önce genel kontenjana, sonra da okul birinciliği kontenjanına bakılır. Okul birincileri kontenjanları sadece devlet üniversitelerinde vardır. Vakıf üniversitelerinde okul birincisi kontenjanı yoktur. Okul birinciliği kontenjanı mezun olduğu yıl kullanılır.

KAYNAKLAR

- Ağırkan, M. (2022). Eğitimde akademik başarıyı ve sağlıklı desteklemek: Bütüncül okul, bütüncül toplum, bütüncül çocuk modeli. *Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 10-22.
- Akcan, C., Doğan, M., & Ablak, S. (2023). Eğitim alanında 21. Yüzyıl becerileri ile ilgili yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(1), 331-362.
- Aktepe, V. (2005). Eğitimde bireyi tanımanın önemi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 15-24.
- Akyol, N. A., & Aşkar, N. (2022). Erken çocukluk döneminde 21. yüzyıl becerileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(3), 2597-2629.
- Budak, N. (2021). Geleceğin meslekleri ve dijital beceriler. In, *Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri seçme yazılar-V*, 283-312.
- Çapçioğlu, İ. (2016). Gençlik dönemi 'kimlik arayışı'nın demokratik değerlerin ve iletişim becerilerinin gelişimine etkisi. *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1(2), 57-76.
- Çulha, A., Akın, S. O. Y., Kocaman, M., & Ballı, E. (2023). 21. Yüzyıl becerilerinin kazandırılmasında eğitimin rolü. *The Journal of Academic Social Science*, 140(140), 310-321.
- Demirhan, E., Köklükaya, Ö. G. D. A. N., & Şimşek, C. L. (2017). Projeye dayalı öğrenmenin faydaları: proje günlükleri örneği. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 1(2), 1-20.
- Ercan L. (2001). Ergenlik döneminde rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 9(2), 47-58.
- Karakartal, D. (2023). Sınav kaygısında ebeveyn tutumlarının rolü üzerine bir derleme. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 421-431.
- Koçyiğit, E. G. (2023). Sınav kaygısı, etkileyen faktörler ve baş etme yöntemleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 126-140.
- Kuzgun, Y. (2014). Kendini değerlendirme envanteri el kitabı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Orhan, R., & Sinan, A. Y. A. N. (2018). Psiko-Motor ve gelişim kuramları açısından spor pedagojisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 523-540.
- Özada, A., & Duyan, V. (2018). Ebeveyn-çocuk ilişkisi ve zorbalık. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 12(1), 49-55.
- Poyraz, E. (2017). The effects of parental involvement in English language learning of secondary school students. *International Association of Research in Foreign Language Education and Applied Linguistics ELT Research Journal*, 6(3), 250-275.
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., & Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye'de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59.
- Taş, M. A., & Özmen, M. (2019). Meslek seçiminde aile desteği ve kariyer uyum yetenekleri ilişkisi: Olumlu gelecek beklentisinin aracılık rolü. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(16), 736-761.
- Turan, Ü., & Kayıkçı, K. (2019). Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçiminde ailenin rolü. *Turkish Studies*, 14(4), 2797-2816.
- Türel, Y. K., Şimşek, A., Vautier, C. G. Ş., Şimşek, E., & Kızıltepe, F. (2023). 21. yüzyıl becerileri ve değerlere yönelik araştırma raporu. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.

- Uzun, F., & Bolat, Y. (2023). Program dışı etkinliklerin öğrenci gelişimine etkisi. *Harran Maarif Dergisi*, 8(1), 14-35.
- Üstünel, E. (2008). Aile bireylerinin İngilizce öğrenimine katkıları ile öğrencilerin üniversite yabancı dil sınavındaki başarılarının karşılaştırılması. *Millî Eğitim*, 192(178).
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2005). Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliği. 23.05.2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=9732&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden alınmıştır.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. (2023). Açık Öğretim Liselerine Geçişleri Sınırlayan Genelge Yayımlandı. 23.05.2024 tarihinde <https://www.meb.gov.tr/acik-ogretim-liselerine-gecisleri-sinirlayan-genelge-yayimlandi/haber/30905/tr> adresinden alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2013). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. 23.05.2024 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=18812&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden alınmıştır.
- Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü. (2018). Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitimin Görünümü. 23.05.2024 tarihinde https://mtegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_11/12134429_No1_Turkiyede_Mesleki_ve_Teknik_Egitimin_Gorunumu.pdf adresinden alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). 23.04.2024 tarihinde https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_03/24141743_9_ve_10_SINIFLAR_ICIN_KARIYER_DESTEKLEME_PROGRAMI.pdf adresinden alınmıştır.
- European Commission. (t.y.). Resmi web sitesi. 23.05.2024 tarihinde <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/> adresinden alınmıştır.
- European Commission. (t.y.). “Erasmus+ Programme Guide 2024”. 23.05.2024 tarihinde <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/erasmus-programme-guide/introduction> adresinden alınmıştır.
- European School Education Platform. (t.y.). 23.05.2024 tarihinde <https://school-education.ec.europa.eu/tr/etwinning> adresinden alınmıştır.
- European Commission. (t.y.). 23.05.2024 tarihinde <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/what-is-erasmus> adresinden alınmıştır.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (t.y.). Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği. 23.05.2024 tarihinde https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_06/08095142_Yeni_Microsoft_Word_Belgesi.pdf adresinden alınmıştır.
- Öğrenci Kulüpleri Öğretmen ve Yönetici Rehber Kitabı. (t.y.). 23.05.2024 tarihinde <https://ogmmateryal.eba.gov.tr/kitap/ogrenci-kulup/ogrenci-kulup.pdf> adresinden alınmıştır.
- TEKNOFEST. (t.y.). Resmî web sitesi. 23.05.2024 tarihinde <https://www.teknofest.org/tr/> adresinden alınmıştır.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (t.y.). Resmî web sitesi. 23.05.2024 tarihinde <https://www.ua.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (t.y.). “Erasmus+ Programı”. 23.05.2024 tarihinde <https://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-programi/> adresinden alınmıştır.
- Türkiye Ulusal Ajansı. (t.y.). “Teklif Çağrılar ve Rehberler”. 23.05.2024 tarihinde <https://www.ua.gov.tr/anasayfa/icerikler/teklif-cagrilari-ve-rehberler/> adresinden alınmıştır.
- British Council. (t.y.). Helping your child. 23.05.2024 tarihinde <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/parents/helping-your-child> adresinden alınmıştır.

